

ВІСНИК

Національного банку України

НБУ у 1994 році

**Копи не вдаються спроби
зафіксувати курси валют**

**Найпопулярніші кредити
клієнтам - тримісячні,
банкам - на строк до
одного місяця**

**До золотодобувних держав
допускається Україна**

№2
1995

Уперше в історії банківської справи України розпочато випуск журналу, засновником і видавцем якого є Національний банк України.

Журнал публікуватиме:

- нормативні акти з першоджерела;
- ексклюзивні інтерв'ю з провідними банкірами країни;
- коментарі, поради, консультації;
- курси валют;
- баланси банків;
- іншу корисну економічну інформацію.

Наш передплатний індекс у Каталозі періодичних видань України - 74132.

Вісник

Національного банку України

Журнал
Національного банку
України

Видається з березня
1995 року

№2
1995

Зміст

ГОЛОВНА ТЕМА

Підсумки діяльності Національного банку України за 1994 рік. В.Ющенко	3
Календар подій у банківській системі за 1994 рік	13
Додатки	16

ОГЛЯД ЕКОНОМІКИ І ФІНАНСІВ

Виробництво і продуктивність праці у промисловості та обмінні курси валют. П.Паттерсон, О.Петрик	35
---	----

ІНДИКАТОРИ

Аналіз динаміки процентних ставок. П.Микитенко	41
---	----

ДОРОГОЦІННІ МЕТАЛИ

Перше золото України. М. Фатєєв	47
---	----

Редакційна колегія:
 Веселовський О.О. (голова)
 Воронова Л.В.
 Гетьман В.П.
 Гребенюк Н.І.
 Кандиба О.М.
 Кирєєв О.І.
 Кравець В.М.
 Кротюк В.А.
 Патрицац Л.М. (зав.редакцією -
 головний редактор)
 Раєвський К.Є.
 Степаненко А.І.
 Чернік І.П.
 Номер підготовлено редакцією
 періодичних видань НБУ
 Підготовка матеріалів,
 редактування і коректура:
 Крохмалюк Д.І., Леонтьєва Л.І.,
 Патрицац Л.М., Соломоненко С.К.,
 Черкащенко Н.І.

Тематичне планування номера:
 Кротюк В.А., Мельничук М.О.,
 Патрицац Л.М.

Оригінал-макет, обкладинка і
 комп'ютерна верстка виконані у
 відділі видавничого виробництва
 НБУ провідним інженером
 Белінським О.В.

Тираж виготовлено 23.08.95.
 Здано до набору 30.06.95.
 Підписано до друку з оригінал-
 макету 07.08.95.
 Формат А4 Гарнітура "Балтика"

Адреса редакції:
 254070, Київ-70,
 вул. Андріївська, 1
 тел./факс (044) 462-53-47
 тел. (044) 462-53-48

Ресстраційне свідоцтво KB № 691

Передплатний індекс 74132

При передруку матеріалів,
 опублікованих у журналі,
 посилання на "Вісник
 Національного банку України"
 обов'язкове.
 Редакція може публікувати
 матеріали в порядку обговорення,
 не поділяючи думку автора.
 Відповідальність за точність
 викладених фактів несе автор.

© Національний банк України,
 1995

ВІПЬНИЙ МІКРОФОН

По рейтингу банків із урахуванням
 ретроспективи їхньої діяльності.
 Ю.Коваленко51

ВІТАЄМО!

Вадиму Гетьману - 6057

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про порядок здійснення дебетових
 платежів58

Порядок надання кредитів
 селянським (фермерським)
 господарствам60

Роз'яснення Національного банку
 України від 27.03.1995 р.67

Положення про умови зберігання,
 обліку та погашення
 приватизаційних майнових
 сертифікатів у паперовій формі в
 установах банківської системи68

Особливості проведення кредитних
 аукціонів Національним банком
 України щодо надання у 1995 році
 державної кредитної підтримки
 підприємствам76

Про заходи щодо нормалізації
 платіжної дисципліни в народному
 господарстві України81

Роз'яснення Національного банку
 України від 25.05.1995 р.91

НА ТЕРЕЗАХ — ВАПЮТА

Інформація за результатами
 торгів доларами США, німецькими
 марками, російськими і
 білоруськими рублями на
 Українській міжбанківській
 валютній біржі у 2 кварталі 1995
 року93

Головна тема

Підсумки діяльності Національного банку України за 1994 рік

Економічна ситуація в Україні

Економічний розвиток України у 1994 році порівняно з попереднім роком характеризується такими даними:

	1993	1994	5 міс.1995
1. Валовий внутрішній продукт (зниження у %, в порівняльних цінах) Таким чином, протягом двох років один з найважливіших показників економічного розвитку держави зменшився більше ніж на третину.			
	-17	-23	-10.7
2. Обсяг виробництва в порівняльних цінах (зростання +, зниження -, у %):			
промисловості	-7	-28	-13
сільського господарства	+3	-16	...
будівництва	-10	-41	...
3. Індекс інфляції споживчого ринку (у %)			
- ланцюговий	10256	501	176
- середньомісячний	47.1	14.4	12.0
Найбільше за 1994 рік зросли ціни та тарифи на платні послуги (у 8.8 раза). В той же час роздрібні ціни на продовольчі та непродовольчі товари зросли майже однаково (у 4.7 раза).			
4. Зростання оптових цін у проми- словості (у %)	9770	657	177
у тому числі:			
електроенергетика	9489	971	162
харчосмакова промисловість	11681	606	178
м'ясна промисловість	24613	366	176
маслосироробна і молочна промисловість	23761	522	161
Протягом 1994 року тенденція темпів зростання оптових цін промисловості була аналогічна інфляційним тен- денціям споживчого ринку. Най- більший темп зростання був у листо- паді (у 2 рази).			

	1993	1994	травень 1995*
5. Реальна заробітна плата (у %, зниження -, зростання +)			
Відмітною рисою минулого року було те, що літо і початок осені стали періодом деякого зростання реальної середньомісячної заробітної плати, який продовжується в поточному році.	-51	-17	+7

	1993	1994	I кв.1995**
6. Прибуток по народному господарству в діючих цінах (зростання)	36.5 разів	4.8 разів	1.4 разів

	1994	1995
7. Сальдо рахунка поточних операцій платіжного балансу України (млн. дол. США)		

Всього	-1161	-475
I кв.	-704	
II кв.	-365	
III кв.	-251	
IV кв.	+160	

	на 01.01.94	на 01.01.95	на 01.05.95
8. Заборгованість суб'єктів господарювання в діючих цінах (трлн.укр.крб.)			

Дебіторська заборгованість			
Всього	105	511	1323
між підприємствами України і країн колишнього СРСР	6	21	36
між підприємствами України	99	490	1288
Кредиторська заборгованість			
Всього	140	759	1710
між підприємствами України і країн колишнього СРСР	12	76	171
між підприємствами України	128	683	1539

Позитивні зрушення у банківському секторі у 1994 році

У складних умовах кризового стану економіки України у 1994 році продовжувався процес становлення банківської системи. Основними позитивними зрушеннями, які відбулися в банківському секторі минулого року, є:

* відносно грудня 1994 року

** відносно IV кв. 1994 року

- проведення більш цілеспрямованої і послідовної монетарної політики, орієнтованої на макроекономічну стабілізацію економіки та запровадження більш ефективних інструментів регулювання грошового обігу, що сприяло зниженню темпів інфляції;

- створення національної платіжної системи із запровадженням нових прогресивних технологій перерахування коштів на основі електронних платежів;

- нарощування статутного капіталу банків, загальна сума якого на кінець 1994 року досягла 8.8 трлн.укр.крб., більш дієвий контроль за їх діяльністю;

- призупинення практики здійснення комерційними банками не-санкціонованої емісії платіжних засобів;

- відміна фіксованого та запровадження уніфікованого офіційного курсу українського карбованця до іноземних валют з відновленням торгів на Українській міжбанківській валютній біржі;

- зниження темпів падіння курсу українського карбованця до іноземних валют;

- збільшення обсягів офіційних валютних резервів для підтримання курсу українського карбованця до іноземних валют;

- посилення валютного контролю за уповноваженими банками та суб'єктами господарювання, які мають ліцензію на торгівлю товарами та надання послуг з оплатою в іноземній валюті;

- введення в дію потужностей по виготовленню банкнот та подальший розвиток банківської інфраструктури;

- постійне забезпечення народного господарства готівкою;

- збільшення кредитів, наданих комерційними банками, на заходи інвестиційного характеру;

- започаткування комерційного кредиту з введенням вексельного обігу;

- початок реформування бухгалтерського обліку в банках, виходячи з вимог монетарної статистики та нагляду за діяльністю комерційних банків;

- посилення зв'язків з міжнародними фінансовими організаціями;

- напрацювання законодавчої нормативної бази з питань грошово-кредитної політики та банківського нагляду.

Вперше за останні чотири роки функціонування Національного банку України річний консолідований баланс НБУ за 1994 рік було перевірено вітчизняною аудиторською фірмою "Аналітик", яка здійснює свою діяльність на підставі ліцензії Аудиторської палати України (ліцензія А.В. № 000030).

Характеристика стану грошово-кредитного ринку та забезпечення економіки платіжними засобами

Національний банк України, виходячи з Основних напрямів грошово-кредитної політики на 1994 рік, затверджених Верховною Радою України, проводив політику, спрямовану на підтримку заходів уряду України, передбачених Планом економічного і соціального розвитку на 1994 рік, забезпечення обсягів платіжних засобів, достатніх для нормального товарно-грошового обігу. За рік темпи зростання платіжних засобів становили 668.3 відсотка і дещо перевищили темпи зростання оптових (656.3%) та споживчих (501.1%) цін. Одночасно обсяг кредитних вкладень в економіку сягнув 387 трлн.укр.крб. - зріс у 7 разів. Понад 56 відсотків кредитів комерційних банків надано державним підприємствам. З урахуванням зниження обсягів

виробництва (яке об'єктивно "вивільняє" гроші з обігу) можна зробити висновки: забезпечення суспільного виробництва платіжними засобами за минулий рік порівняно з попереднім роком, принаймні, не погіршилося.

Регулювання ситуації на грошовому ринку здійснювалося через визначені механізми щодо випуску в обіг і вилучення з обігу грошової маси та шляхом проведення відповідної до ситуації процентної політики.

Проведення грошово-кредитної політики, спрямованої на стримування безпідставного зростання грошової маси і кредитів, створило умови для суттєвого зниження інфляції (1993 рік - 10256%, 1994 рік - 501%).

У першому кварталі 1994 року розвиток подій у грошовій сфері відбувався під впливом монетарних заходів кінця 1993 року, метою яких був вихід України зі стану гіперінфляції. У цей період спостерігаються найнижчі за рік темпи інфляції (13.4% в березні).

Запроваджені Національним банком заходи неодноразово вступали у суперечність з непослідовними діями в інших сферах макроекономіки, не давали належного ефекту через відсутність зрушень у засобах господарювання промислових підприємств, сільському господарстві, торгівлі, інших галузях. Тому подальше нарощування грошової маси за рахунок кредитування в серпні сільського господарства призвело до сплеску інфляції у жовтні - до 22.6% і в листопаді - до 72.3%.

У зв'язку з прийняттям Програми макроекономічної стабілізації Національним банком було запроваджено обмежувальну грошово-кредитну політику (обмеження на кредити, регулювання процентних ставок з урахуванням рівня інфляції, лібералізація валютного курсу). Завдяки цьому було досягнуто уповільнення зростання грошової маси і зниження інфляції в грудні (до 28.4%) та не допущено чергового її витка на початку 1995 року.

Довідково:

1. Протягом 1994 року грошова маса в обігу зросла майже в 7 разів, в тому числі така складова частина, як валютні кошти - в 11 разів (у доларовому еквіваленті - на 31 відсоток) і карбованцева частина - майже в 6 разів.

2. Офіційна облікова процентна ставка Національного банку України протягом року змінювалася 5 разів залежно від стану грошово-кредитного ринку та рівня інфляції. Починаючи з другого кварталу, вона стала позитивною. Її значення становили:

- до 01.07 - 240%;
- з 01.07 - 190%;
- з 01.08 - 175%;
- з 15.08 - 140%;
- з 25.10 - 300%;
- з 12.12.94 до 01.01.95 - 252%.

54 відсотки від обсягу заборгованості за кредитами банківської системи в національній валюті, або 141.6 трлн.укр.крб. - це кредити Національного банку, із них 141.1 трлн.укр.крб. - кредити Мінфіну України. В 1993 році їх частка дорівнювала лише 25 відсоткам, протягом року вони зросли майже в 11 разів, тоді як у 1993 році - у 7 разів.

Крім того, на рефінансування комерційних банків спрямовано 10.5 трлн.укр.крб., або 6 відсотків від загальної суми кредитної емісії Національного банку України при 45 відсотках в 1993 році. Зниження обсягів рефінансування комерційних банків відбулося внаслідок першочергового задоволення потреб уряду України в додаткових кредитах Національного банку України на покриття дефіциту державного бюджету, частка яких у загальній сумі кредитної емісії збільшилася і становила більше 86 відсотків при 52 відсотках в 1993 році.

У січні 1995 року було прийнято рішення про пролонгацію наданих уряду кредитів. Через необхідність першочергового кредитування Міністерства фінансів України Національному банку України в минулому році не вдалося, як це передбачалося, спрямувати 10 відсотків первинної кредитної емісії на кредитування комерційних банків по операціях, пов'язаних з вексельним обігом, і не менш як 10 відсотків - через кредитні аукціони Національного банку України.

Значна кредитна допомога Національним банком України надана агропромислому комплексу, який протягом 1994 року отримав практично 80.7 трлн.укр.крб., або 47 відсотків кредитної емісії. Серед них і кредити, надані в 1993 році, термін повернення яких було пролонговано.

Практика спрямування кредитної емісії в основній її частині не через банківську систему, а через Міністерство фінансів призвела до накопичення надлишкової ліквідності на кореспондентських рахунках комерційних банків, що свідчить про неефективність її використання.

Ці кошти практично перетворюються в бюджетне дотаційне фінансування. А оскільки гроші - це особливий вид товару, для якого не існує кордонів ні відносно території, ні відносно форми власності, то кошти, спрямовані на фінансову підтримку окремих галузей господарства, перетворюються для комерційних банків у самостійно мобілізовані на безповоротній основі ресурси.

Наведені факти свідчать, що проблема не в дефіциті грошей в обігу - проблема в їх нерациональному використанні.

Звернемося до фактів.

1. Обсяг готівки на руках в населення за 1994 рік зростав з темпом 618.5%, що вище темпу зростання споживчих цін (501.1%). На 1 січня 1995 року готівка поза банками становила невиправдано велику частку від загального обсягу грошової маси, а саме 25.1%. Сьогодні її можна зіставити з обсягом безготівкових грошей у суб'єктів господарювання. Ці гроші звужують базу для кредитування виробництва і поліпшення взаєморозрахунків.

2. За підсумками минулого року на приріст матеріальних оборотних коштів було витрачено 693 трлн.укр.крб., або понад 60% валового внутрішнього продукту. Навряд чи вистачатиме в нас коли-небудь грошей, якщо два з трьох карбованців виробленої продукції заморожуватимуться у виробничих запасах, незавершеному будівництві, готовій продукції тощо. Згаданий приріст матеріальних оборотних коштів був майже рівнозначним обсягу накопиченої на 1 січня кредиторської заборгованості, яка сягнула 759 трлн.укр.крб. Наші товаровиробники працювали в основному на склад, а не на споживача.

Платіжна система і стан розрахунків між суб'єктами господарювання

З січня звітного року в нашій державі введено в експлуатацію систему електронних платежів. Це спричинило фундаментальні зрушення у банківській технології та наблизило до світового рівень обробки інформації у банківській сфері. Значно зросла надійність платежів і зменшився ризик зловживань через зовнішнє втручання в систему міжбанківських розрахунків.

Сьогодні середня тривалість проходження платежів становить: у межах регіону - півгодини, між регіонами - півтори години. Кількість за-

реєстрованих у системі абонентів (філій та відділень банків) сягнула 2080 одиниць. Уже у поточному році, в умовах зростання заборгованості підприємств обсяг розрахунків зріс більше ніж у 2 рази - від 924 трлн.укр.крб. у січні до 2148 трлн.укр.крб. у квітні.

Запровадження системи електронних платежів виключило проведення розрахунків за відсутності коштів на рахунках банків. Таким чином заблоковано спроби здійснення несанкціонованої емісії грошей. Усі банки працюють у режимі реального часу. Покладено край використанню фальшивих авізо. Створено умови для кращого використання грошових ресурсів комерційних банків. Прискорилися надходження до Державного бюджету. Зараз ми підійшли до запровадження безпаперової системи відносин "клієнт - банк" та поширення електронних систем на масові розрахунки населення за товари та послуги.

Запровадження електронної системи платежів вирішило технічний аспект проблеми, але нормалізації товарно-грошового обігу не відбулося, бо немає зрушень в управлінні фінансами на підприємствах. Ось кілька причин:

- у нас значна частина (дві третини) продукції заморожується у прирості матеріальних оборотних коштів;
- десятки трильйонів карбованців грошових доходів населення щоквартально не повертаються в офіційну економіку;
- небувалих обсягів набули бартерні операції;
- уряд не виділив 57 трлн. крб. для погашення власної заборгованості перед підприємствами - постачальниками продукції та послуг для бюджетних організацій.

Нині ми працюємо над виконанням відомого Розпорядження Президента України "Про заходи щодо розв'язання кризи платежів і підтримки вітчизняних виробників", але забезпечення своєчасних розрахунків за отриману продукцію та послуги - це питання не лише Мінекономіки, Мінфіну і Національного банку, а й усіх міністерств і відомств, які повинні нести відповідальність за діяльність підвідомчих підприємств і організацій. Сьогодні вже пора запитати, що зроблено кожним міністром з цього питання.

Ми пропонуємо ширше використання акредитивної форми розрахунків, розрахунків чеками, векселями чи авансовими платежами. Попередня оплата здійснюватиметься лише за згодою продавця і платника за наявності в останнього власних коштів. Шляхом редисконту (тобто перезаліку) векселів Нацбанк підтримуватиме комерційні банки у кредитуванні розрахунків з використанням векселів. Ми впровадимо економічну відповідальність суб'єктів господарювання у випадках несвоєчасного виконання своїх зобов'язань після отримання попередньої оплати, чека, векселя.

Нагляд за діяльністю комерційних банків

У складних умовах кризового стану економіки забезпечення стабільності банківської системи - одна з найважливіших функцій Національного банку України.

З метою підвищення надійності комерційних банків та захисту інтересів вкладників Національним банком України протягом 1994 року неодноразово приймалися рішення щодо підвищення вимог до максимального розміру статутного фонду новостворюваних банків та здійснювалися заходи, спрямовані на посилення контролю за їх діяльністю.

Протягом 1994 року загальний обсяг статутних фондів 228 комерційних банків, які діяли на кінець року, зріс у 6 разів і становив майже 8.8 трлн.укр.крб. Із загальної кількості банків 11 із них - це банки, статутний капітал яких понад 100 млрд.укр.крб., в них сконцентровано 56 відсотків загального обсягу статутних капіталів. На початок 1995 року в Україні налічувалося 12 банків за участю іноземного капіталу.

Разом з тим викликає занепокоєність фінансова нестабільність банківської системи, яка супроводжувалася невиправданими ризиками багатьох комерційних банків та їх установ.

Незважаючи на номінальне зростання статутних фондів, банківська система протягом 1994 року не змогла надолужити знецінення власного капіталу, яке відбулося в 1993 році внаслідок гіперінфляції.

Деякі банки втратили платоспроможність, 62 банки (28%) допустили порушення економічних нормативів діяльності.

Протягом року ліквідовано 12 комерційних банків, по 30-ти - встановлювався особливий режим діяльності, спрямований на фінансове оздоровлення банків і усунення порушень чинного законодавства.

Одним з ключових завдань банків є підтримання ліквідності, тобто спроможність своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами щодо перерахування коштів і виплати готівки. Водночас стан з поверненням наданих кредитів погіршується, що знижує ліквідність банків. Це стало особливо характерним, починаючи з 1994 року, протягом якого питома вага прострочених кредитів та нарахованих і несплачених процентів збільшилася з 10 до 30% (на 01.06.95 - 32%) від заборгованості за кредитами.

Це свідчить про те, що деякі банки з метою швидкого отримання прибутків вдавалися до ризикових дій, в тому числі кредитування споріднених юридичних осіб, невиправданого вибору ризиків та інше.

З метою вдосконалення системи контролю за дотриманням комерційними банками економічних нормативів Національним банком України розроблено новий порядок їх розрахунку на основі щоденних балансів банків. Це створить необхідні умови для здійснення постійного контролю за діяльністю банків та вжиття заходів відповідного реагування.

У поточному році Національний банк України прийняв постанову, відповідно до якої для понад 70 комерційних банків встановлюється спеціальний режим діяльності, спрямований на їх фінансове оздоровлення. Вони повинні припинити видачу гарантій, поручительств та бланкових кредитів, а також надання усіх пільгових кредитів (збиткових для банку), у тому числі й банківським працівникам.

Впроваджується в практику страхування кредитних ризиків. Національним банком України розпочато роботу по розробці Державної програми реформування та розвитку банківської системи України. В проєкті Закону "Про банки, банківську діяльність та банківській нагляд" передбачена законодавча база удосконалення контролю за діяльністю банків.

Валютне регулювання та валютний контроль

Аналіз валютного ринку України свідчить, що, незважаючи на деяку стабілізацію, в 1994 році продовжувалося значне падіння курсу українського карбованця до іноземних валют, що вказує на незадовільний фінансовий

стан держави та нестабільність грошей. Протягом року курс українського карбованця знизився:

- до долара США: офіційний - у 8.3 раза (у 1993 році - у 19.8 раза), ринковий - у 4.5 раза;

- до німецької марки: відповідно у 9 (18.7) та 4.6 раза;

- до російського рубля: відповідно у 2.9 (6.6) та 1.4 раза.

Негативний вплив на валютний ринок справило припинення з серпня 1993 року торгів на Українській міжбанківській валютній біржі та запровадження фіксованого курсу українського карбованця до іноземних валют, у результаті чого протягом трьох кварталів 1994 року було практично виключено об'єктивне ціноутворення на валютному ринку.

Сумні результати цієї політики загальновідомі. Розрив між офіційним та ринковим курсами почав створювати загрозову ситуацію на валютному ринку, оскільки останній був майже у 3.5 раза нижчий за офіційний. Внаслідок цього значного поширення набули бартерні операції з метою запобігання втрат від значних розбіжностей у курсах.

Для виконання Програми макроекономічної стабілізації в Україні і з метою створення умов для стабілізації валютного ринку Національним банком України з жовтня 1994 року запроваджено уніфікований курс українського карбованця до іноземних валют шляхом його визначення за результатами торгів на Українській міжбанківській валютній біржі, яка знову відновила свою роботу, що дозволило наприкінці 1994 року деякою мірою стабілізувати курс українського карбованця до іноземних валют, створити вільний доступ резидентів до закупівлі валюти.

Завдяки цьому значно зріс експорт, збільшилися валютні надходження в Україну. У жовтні було продано 71, у листопаді - 137, у грудні - 211 млн.доларів США. За три місяці обсяг торгів зріс у три рази. Зблизилися готівкові та безготівкові курси валют, зросли валютні депозити. У четвертому кварталі утворилося позитивне сальдо поточного рахунка платіжного балансу України в сумі 0.2 млрд. доларів. Вирішальне значення мали випереджаючі темпи зростання обсягів експорту товарів та послуг проти їх імпорту, що обумовило зменшення протягом року дефіциту балансу товарів та послуг.

У 1 кварталі поточного року вдалося зберегти тенденцію щодо поліпшення стану платіжного балансу, дефіцит поточного рахунка якого за 1 кв. 1995 року становив 474 млн. доларів США, що майже у півтора раза нижче ніж за відповідний період минулого року. Це сталося з одночасним зростанням на 4% зовнішньоторговельного обороту.

Національний банк вважає за необхідне продовжувати курс на створення умов для об'єктивного формування курсів, захисту національної валюти та стабілізації національної грошової системи в цілому, на розвиток внутрішнього валютного ринку. Для цього здійснюється поступова лібералізація та децентралізація валютного ринку України, а саме:

- уповноваженим банкам надано дозвіл приймати заявки клієнтів на купівлю іноземної валюти для здійснення проліцензованих Національним банком України валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу;

- з березня поточного року уповноважені банки України можуть самостійно здійснювати на міжбанківському валютному ринку України операції купівлі-продажу доларів США, німецьких марок, російських та білоруських рублів, які підлягають вільному продажу;

- з метою прискорення розрахунків з нерезидентами прийнято рішення та розробляється механізм щодо купівлі-продажу резидентами іноземної ва-

люти (обов'язковий і вільний продаж) як через УМВБ, так і на міжбанківському валютному ринку;

- постановою Правління від 16 травня 1995 року Національним банком України прийнято рішення про недоцільність подальшого продовження обов'язкового викупу до Офіційного валютного резерву Національного банку України 10 відсотків валютних надходжень від суб'єктів господарської діяльності;

- опрацьовується питання щодо надання комерційним банкам дозволу купувати на Українській міжбанківській валютній біржі іноземну валюту за рахунок власних коштів у межах ліміту відкритої валютної позиції;

- здійснено перехід до щоденних торгів на УМВБ американськими доларами та російськими рублями з щоденним встановленням курсу українського карбованця до цих валют;

- встановлено більш високі вимоги щодо формування статутних фондів банків, які бажають отримати ліцензію на право проведення операцій з іноземною валютою;

- прийнято рішення Правління НБУ про припинення з 1 серпня поточного року дії перереєстрованих ліцензій на використання іноземної валюти як засобу платежу на території України;

- продовжується накопичення Офіційного валютного резерву НБУ.

Зазначені вище кроки - це шлях до більш ефективного і дійового валютного ринку.

Національним банком України здійснювалися заходи щодо посилення валютного контролю. За результатами перевірок у 1994 році накладено 249 штрафів на суму понад 94 млрд.укр.крб., з них за результатами перевірки виконання вимог Указу Президента України щодо декларування резидентами валютних цінностей, що знаходяться за межами України, та за здійснення інвестицій без індивідуальної ліцензії Національного банку України застосовані штрафні санкції до 18 суб'єктів підприємницької діяльності на суму 23 млрд.укр.крб.

Формування ринку цінних паперів

Сучасний фінансовий ринок має стати основою зваженого грошового регулювання економіки.

1. Національний банк України за дорученням уряду розпочав продаж державних облігацій внутрішньої позики 1995 року. Ці кошти фінансуватимуть дефіцит Державного бюджету. Проведено вже чотири аукціони. Всього було виставлено на продаж облігацій на 3 трлн.укр.крб., а продано на 3.3 трлн. укр. крб. Цей факт засвідчує необхідність цього заходу. З липня нинішнього року аукціони проводяться щомісячно. При цьому на торги залежно від попиту будуть виставлятися як три-, так і шести- та дев'ятимісячні державні цінні папери.

2. Опрацьовується можливість випуску ощадних сертифікатів Нацбанку, виражених у доларах США, та депозитних сертифікатів у карбованцях. У такий спосіб гроші комерційних банків, а через них - підприємств і населення мобілізуватимуться на розв'язання найважливіших проблем. Водночас нейтралізовуватиметься небажаний вплив вільних грошей на зростання цін. Є можливість розміщення державних цінних паперів в українській діаспорі. До подібного кроку свого часу вдався Ізраїль, почавши розміщення за кордоном державних бонів. На нашу думку, цей захід міг би не тільки

допомогти залучити тверду валюту для піднесення економіки України, а й мати значний морально-консолідувальний ефект.

3. Передбачено створення розгалуженої мережі регіональних дилінгових центрів, що функціонуватимуть у реальному режимі часу. Вільна, регульована державою купівля-продаж державних цінних паперів та кредитних ресурсів забезпечить визначення реальної ціни грошей і взаємовигідне регулювання попиту та пропозиції на гроші.

Надзвичайно гостра і суперечлива поточна соціально-економічна ситуація в країні вимагає забезпечення безумовно високого рівня порозуміння і злагоди між усіма владними структурами. Підписання Конституційного договору подає приклад подолання суперечностей та знаходження необхідного для нашого народу компромісу. Питання діяльності і розбудови сучасної банківської системи не може вирішуватися у відриві від реформування економіки і суспільства в цілому. Самокритично оцінюючи стан речей, Національний банк України ставить за мету подальше опанування відповідними важелями та інструментами регулювання грошового обігу і банківського сектора, маючи на увазі створення необхідних умов для оздоровлення фінансово-грошової системи та прискорення економічних реформ в Україні.

Віктор ЮЩЕНКО,
Голова Правління Національного
банку України

КАЛЕНДАР ПОДІЙ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ за 1994 рік

- Січень** Встановлення порядку надання індивідуальних ліцензій Національного банку України на здійснення інвестицій за межі України.
- Лютий** Визначення порядку видачі ліцензій Національного банку України на створення комерційних банків за участю іноземного капіталу.
- Введення нового порядку формування комерційними банками обов'язкових резервів, за якого на відміну від раніше діючого окремого рахунка резерви враховуються на кореспондентських рахунках комерційних банків у Національному банку України.
- Визначення взаємовідносин Національного банку України з кредитними спілками з питань кредитування та розрахунків.
- Березень** Підвищення плати за довгостроковими кредитами під програми конверсії з 30% до 120% річних і встановлення маржі не більше 5 пунктів.
- Запровадження валютних аукціонів Національного банку України для визначення курсу українського карбованця до іноземних валют у зв'язку з припиненням роботи Української міжбанківської валютної біржі.
- Введення в дію виробничих потужностей Банкнотної фабрики Національного банку України.
- Створення Банківської академії для підвищення кваліфікації банківських працівників.
- Квітень** Запровадження практики щоденного складання зведених балансів по системі Національного банку України та банківської системи в цілому.
- Травень** Розробка проекту Платіжної системи України в рамках Інституційної позики Світового банку реконструкції та розвитку.
- Встановлення для комерційних банків вимог щодо заміни майнових внесків акціонерів у статутних фондах на грошові.
- Затвердження Положення про Офіційний валютний резерв Національного банку України та Порядку викупу валютних коштів до Офіційного валютного резерву.

Створення Концепції побудови грошово-банківської статистики та статистики платіжного балансу.

Затвердження "Тимчасових правил організації статистичної звітності в банківській системі України".

Створення Концепції про періодичні видання Національного банку України.

Лібералізація кредитного ринку шляхом створення однакових умов доступу для всіх комерційних банків до кредитних аукціонів Національного банку України.

Червень Встановлення з 1 червня 1994 року значення показника загальної ліквідності комерційних банків не вище 1.0.

Липень Зниження облікової процентної ставки рефінансування комерційних банків з 1 липня до 190 % річних.

Початок роботи Кримської валютної біржі.

Затвердження Положення про Державну скарбницю Національного банку України.

Серпень Зниження облікової процентної ставки рефінансування комерційних банків з 1 по 15 серпня до 175 % річних, з 15 серпня - 140 % річних.

Вересень Проведення заліку взаємної заборгованості підприємств та організацій України з оформленням непогашеної заборгованості векселями.

Жовтень Створення Банкотно-монетного двору Національного банку України на базі Банкотної фабрики та інших допоміжних структурних підрозділів.

Відміна фіксованого та запровадження уніфікованого курсу українського карбованця до іноземних валют.

Припинення валютних аукціонів Національного банку України та відновлення торгів на Українській міжбанківській валютній біржі.

Лібералізація валютного ринку шляхом зняття обмежень за контрактами на валютних біржових торгах.

Введення на міжбанківському ринку торгівлі іноземними валютами II групи Класифікатора валют Національного банку України (валюти з обмеженою конвертацією).

Запровадження механізму нарахування, обліку, сплати та стягнення процентів за наданими кредитами і відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку в установах банку відокремлено від заборгованості за кредитами.

Введення з 25 жовтня "заморожування" обсягів рефінансування та кредитів, що надаються комерційними банками.

Започаткування встановлення позитивної облікової процентної ставки Національного банку України за кредитами по рефінансуванню комерційних банків.

Встановлення з 25 жовтня облікової процентної ставки рефінансування комерційних банків на рівні 300% річних.

Відміна Національним банком України обмежень щодо рівня процентів за кредити, які надаються комерційними банками.

Запровадження вимог щодо додаткового накопичення на кореспондентських рахунках коштів у розмірі не менше 20% від сум простроченої та пролонгованої заборгованості за позичками (крім обов'язкових резервів).

Листопад Припинення надання ліцензій Національного банку України на здійснення торгівлі та надання послуг з оплатою в іноземній валюті.

Грудень Зниження з 12 грудня облікової процентної ставки рефінансування комерційних банків до 252% річних.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ УКРАЇНИ

(Дані Мінстату і Національного банку України)

	1992	1993	1994
Валовий внутрішній продукт			
у діючих цінах - трлн.укр.крб.	5.0	148.3	
у % до попереднього року :			
у діючих цінах	1695	2860	
у порівнянних цінах	-9.9	-17.1	
Національний дохід			
у діючих цінах - трлн.укр.крб.	3.9	118.2	
у % до попереднього року :			
у діючих цінах	1731	3042	
у порівнянних цінах	-17.5	-18.8	
Грошова маса			
трлн.укр.крб.	2.6	47.2	
у % до попереднього року	1077	1840	
Індекси цін			
у % до попереднього року :			
оптові ціни	4230	9770	
споживчі ціни	2100	10256	

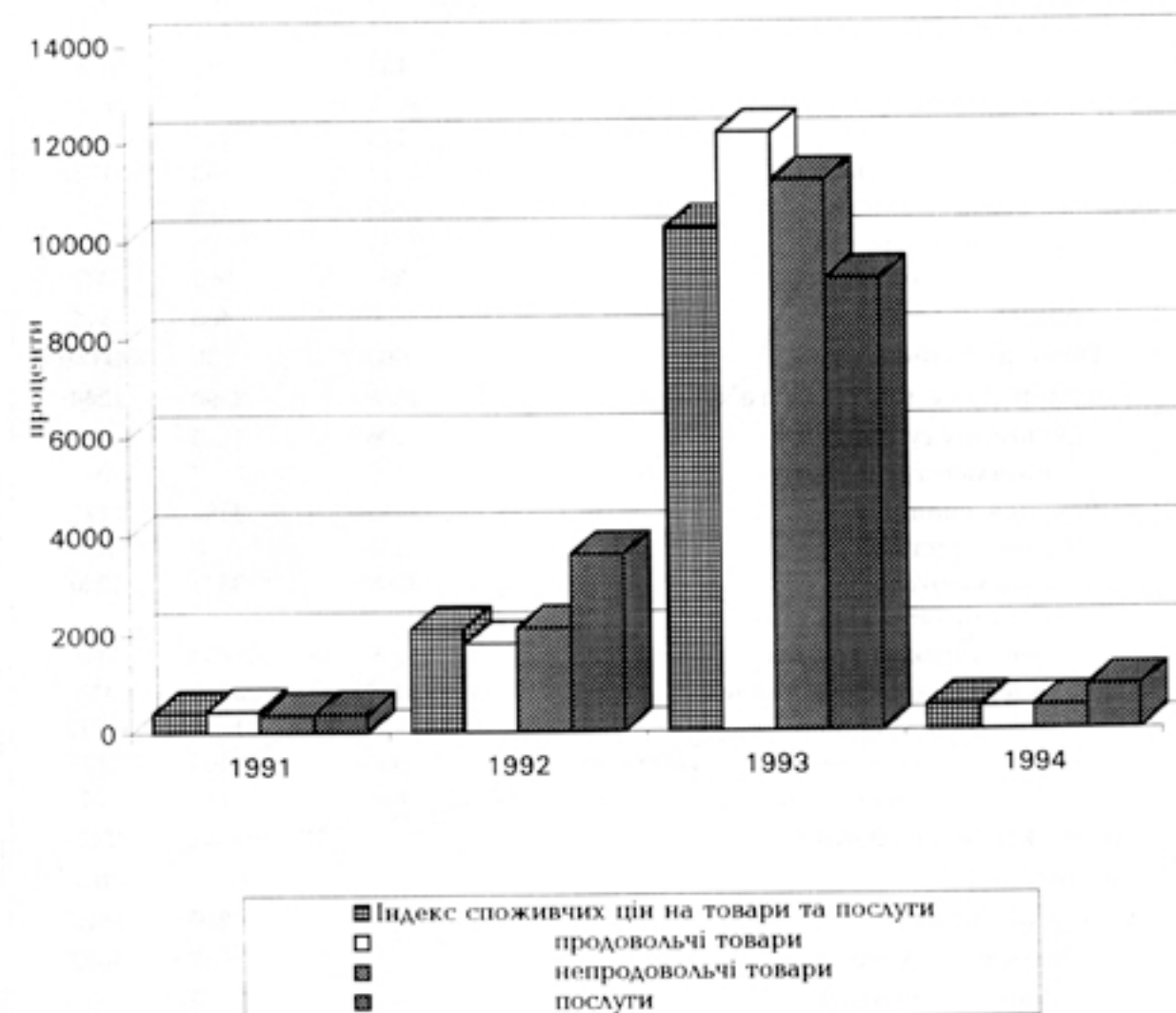

ІНДЕКСИ СПОЖИВЧИХ ЦІН

(Дані Міністерства статистики України)

(у процентах до попереднього року)

	1991	1992	1993	1994
Індекс споживчих цін на товари та послуги	390	2100	10256	501
у тому числі :				
продовольчі товари	431	1792	12178	473
непродовольчі товари	348	2113	11201	473
послуги	365	3589	9206	882

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ
за 1994 рік

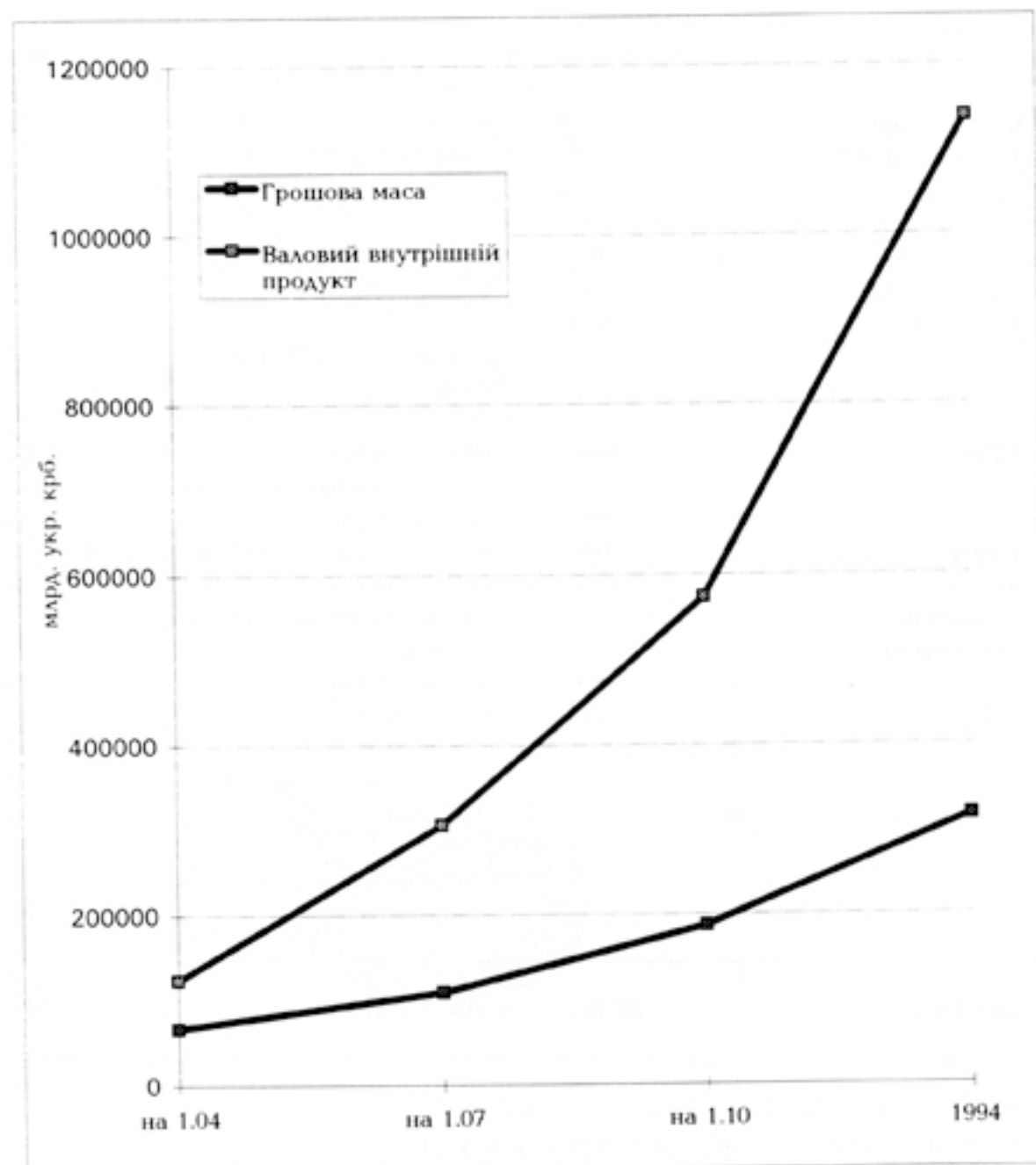
(млн. доларів США)

Статті платіжного балансу	Кредит	Дебет	Сальдо
Рахунок поточних операцій	18286	19447	-1161
Товари та послуги	17647	19011	-1364
Товари	14900	17473	-2573
товари загального призначення	14760	16824	-2064
товари для переробки	65	641	-576
ремонтні роботи	75	8	67
Послуги	2747	1538	1209
Транспорт	1894	244	1650
залізничний	85	51	34
морський	661	137	524
повітряний	133	31	102
інший	1015	25	990
Подорожі	175	141	34
Будівельні послуги	26	163	-137
Фінансові послуги	186	215	-29
Послуги зв'язку	74	76	-2
Інші послуги	392	699	-307
Доходи	56	400	-344
Поточні трансферти	583	36	547
Рахунок руху капіталу та фінансів	4858	3590	1268
Рахунок руху капіталу	106	9	97
Капітальні трансферти	106	9	97
Рахунок фінансів	4752	3581	1171
Прямі інвестиції	159	8	151
Інший капітал	4593	3573	1020
Середньострокові та довгострокові кредити	1109	404	705
Короткостроковий капітал	3484	3169	315
відплив капіталу		1973	-1973
взаємозаборгованість підприємств	2804	465	2339
зміна залишків на коррахунках	680	731	-51
Помилки та упущення			712
Баланс			819
Резервні активи		819	-819
Валюта та депозити		632	-632
Монетарне золото		7	-7
Спеціальні права запозичення		180	-180

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ТА ГРОШОВА МАСА У 1994 РОЦІ

(млрд. укр. крб.)

	на 1.04	на 1.07	на 1.10	1994
Валовий внутрішній продукт	123626	305067	573017	1137794
Грошова маса	66795	108716	186303	318495

БАЛАНС НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ
за 1994 рік

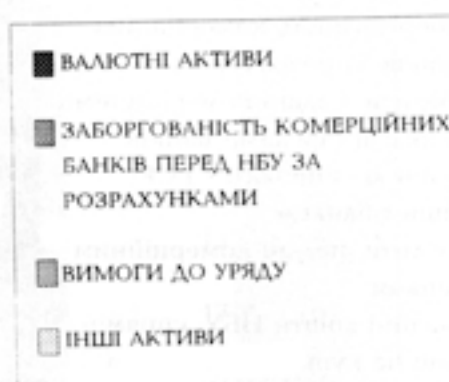
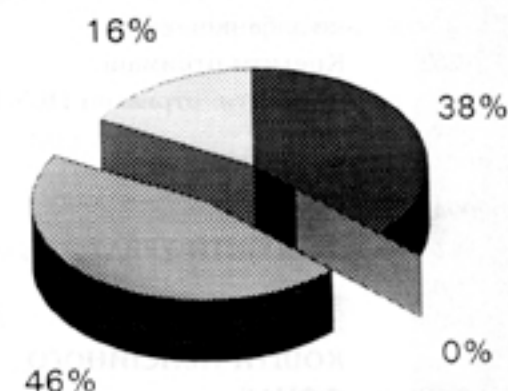
(млрд. укр. грн.)

АКТИВИ	Сума	ПАСИВИ	Сума
ВАЛЮТНІ АКТИВИ	115734	ВАЛЮТНІ ПАСИВИ	115124
Дорогоцінні метали	1096	Іноземна валюта	115124
Іноземна валюта	114638	ГРОШІ В ОБІГУ	93854
ЗАБОРГОВАНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ПЕРЕД НБУ ЗА РОЗРАХУНКАМИ	252	РОЗРАХУНКИ З КРЕДИТНИМИ УСТАНОВАМИ	54351
ВИМОГИ ДО УРЯДУ	141073	ДЕПОЗИТИ УРЯДУ	5962
Кредити, надані Мінфіну	139260	КОШТИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ	1527
Внутрішній державний борг	1812	ІНШІ ПАСИВИ	36968
Інші кредити	1	Кошти на рахунках суб'єктів господарювання	427
ІНШІ АКТИВИ	50727	Кредити, отримані НБУ від комерційних банків	4612
Кредити, надані комерційним банкам	22942	Депозитні рахунки суб'єктів господарювання	20
Грошові кошти	2068	Статутний фонд	501
Основні фонди	1029	Резервний фонд	201
Кошти в розрахунках	17	Інші фонди	4724
Відвернені кошти за рахунок прибутку	8268	Фонд створення валютних резервів	1560
Інші активи	16403	Прибуток	8268
		Кошти в розрахунках	542
		Інші пасиви	16113
УСЬОГО АКТИВІВ	307786	УСЬОГО ПАСИВІВ	307786

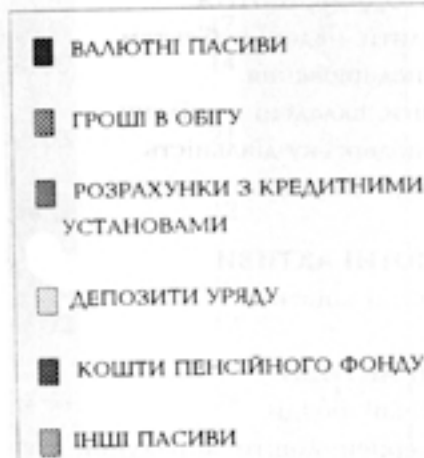
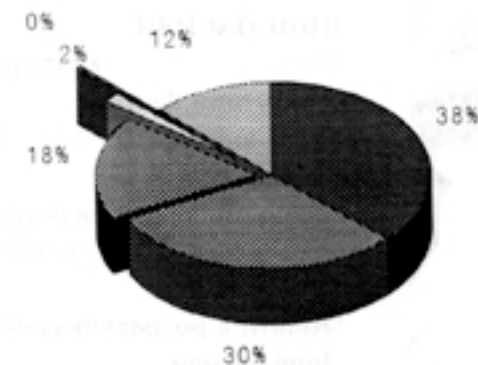
З урахуванням коштів Національного банку України, спрямованих на купівлю валюти до резервного фонду НБУ.

Структура балансу Національного банку України

АКТИВИ

ПАСИВИ

ЗВЕДЕНИЙ БАЛАНС БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
за 1994 рік

(млрд. укр. крб.)

АКТИВИ	Сума	ПАСИВИ	Сума
ГРОШОВІ КОШТИ	31299	ГРОШІ В ОБІГУ	93854
Грошові кошти	30201		
Дорогоцінні метали	1098		
ВИМОГИ ДО БАНКІВ	110587	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕРЕД БАНКАМИ	90338
Кошти на коррахунках комерційних банків	57450	Кошти на рахунках комерційних банків	57954
Заборгованість комерційних банків за розрахунками	252	Кредити отримані	33772
Кредити, надані комерційними банками і філіями банків країн колишнього СРСР іншим банкам	29943	Депозити, отримані НБУ від КБ	4612
Кредити, надані комерційним банкам	10985	ДЕПОЗИТИ УРЯДУ	12034
Емісійні кошти НБУ, спрямовані на купівлю валюти до резервного фонду НБУ	11957	КОШТИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ	5657
ВИМОГИ ДО УРЯДУ	141073	КОШТИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	133609
Кредити, надані Мінфіну	139260	Кошти на рахунках суб'єктів господарювання	93354
Внутрішній державний борг	1812	Депозитні рахунки підприємств та вклади громадян	40255
Інші кредити	1	ВАЛЮТНІ ПАСИВИ	409720
ВИМОГИ ДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	134438	ІНШІ ПАСИВИ	520741
Кредити, надані суб'єктам господарювання	120041	Статутний фонд	9287
Кошти, вкладені в спільну господарську діяльність	253	Резервний фонд	3298
Вкладення в цінні папери	14144	Інші фонди	26627
ВАЛЮТНІ АКТИВИ	390289	Фонд створення валютних резервів	1663
Валютні кошти	396289	Прибуток	53189
ІНШІ АКТИВИ	450207	Кошти в розрахунках	164707
Основні фонди	7871	Інші пасиви	261970
Відвернені кошти за рахунок прибутку	52465		
Кошти в розрахунках	17		
Інші активи	397914		
УСЬОГО АКТИВІВ	1271953	УСЬОГО ПАСИВІВ	1271953

* Включаючи прострочені позики за міжбанківськими кредитами.

НАЯВНА ГРОШОВА МАСА В ОБІГУ УКРАЇНИ
ТА ЇЇ РОЗМІЩЕННЯ

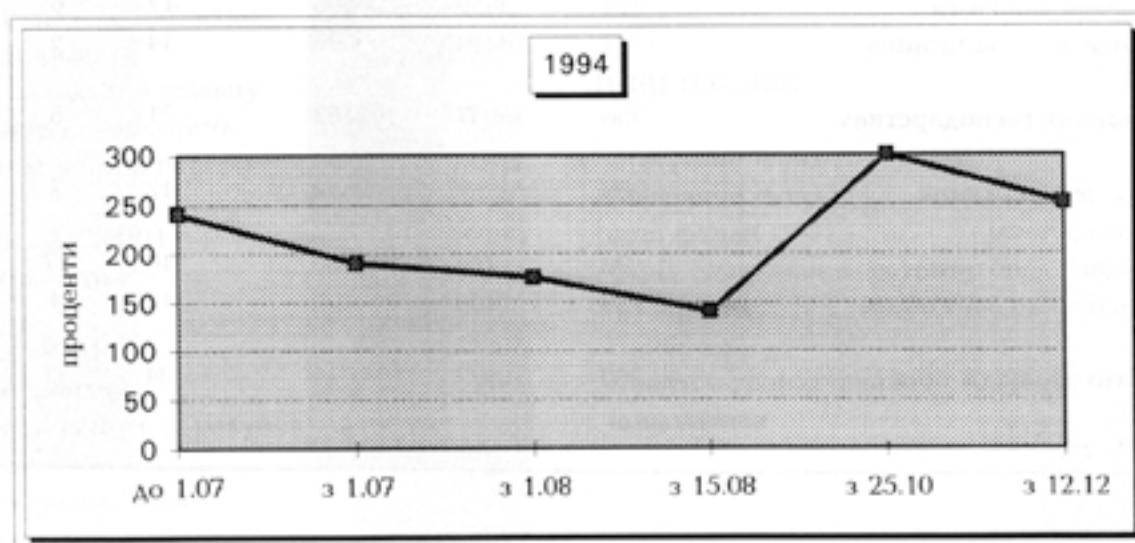
(млрд. укр. крб.)

	1992	1993	1994	Темп зростання до попереднього року,рази	
				1993	1994
I. Наявна грошова маса в обігу					
1. Готівка					
Гроші поза банками (M0)	491	12790	79311	26	6
2. Кошти на рахунках і поточних депозитах					
Грошова маса (M1)	1518	20813	106688	14	5
Грошова маса (M2)	2009	33603	185999	17	6
3. Строкові депозити					
Грошова маса (M2)	557	13600	132496	24	10
Грошова маса (M2)	2566	47203	318495	18	7
II. Розміщення грошової маси (M2)					
1. У суб'єктів господарювання					
у тому числі :					
строкові депозити	1541	22069	117291	14	5
депозити до запитання	212	3659	20695	17	6
депозити до запитання	1329	18410	96596	14	5
2. У домашніх господарствах					
з них заощадження	756	15957	102163	21	6
у тому числі :					
строкові депозити	265	3167	22852	12	7
депозити до запитання	76	764	12760	10	17
депозити до запитання	189	2403	10092	13	4
3. Валютні заощадження					
Валютні заощадження	269	9177	99041	34	11

ОБЛІКОВА ПРОЦЕНТНА СТАВКА РЕФІНАНСУ-
ВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ, ВСТАНОВЛЕНА
НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ

(в процентах, річних)

Періоди	Встановлена	Середньо- зважена
на кінець 1992	80	25.1
1993		
до 1.03	80	
з 1.03	100	
з 1.05	240	
на кінець 1993	240	68.5
1994		
до 1.07	240	
з 1.07	190	
з 1.08	175	
з 15.08	140	
з 25.10	300	
з 12.12	252	
на кінець 1994	252	124.9

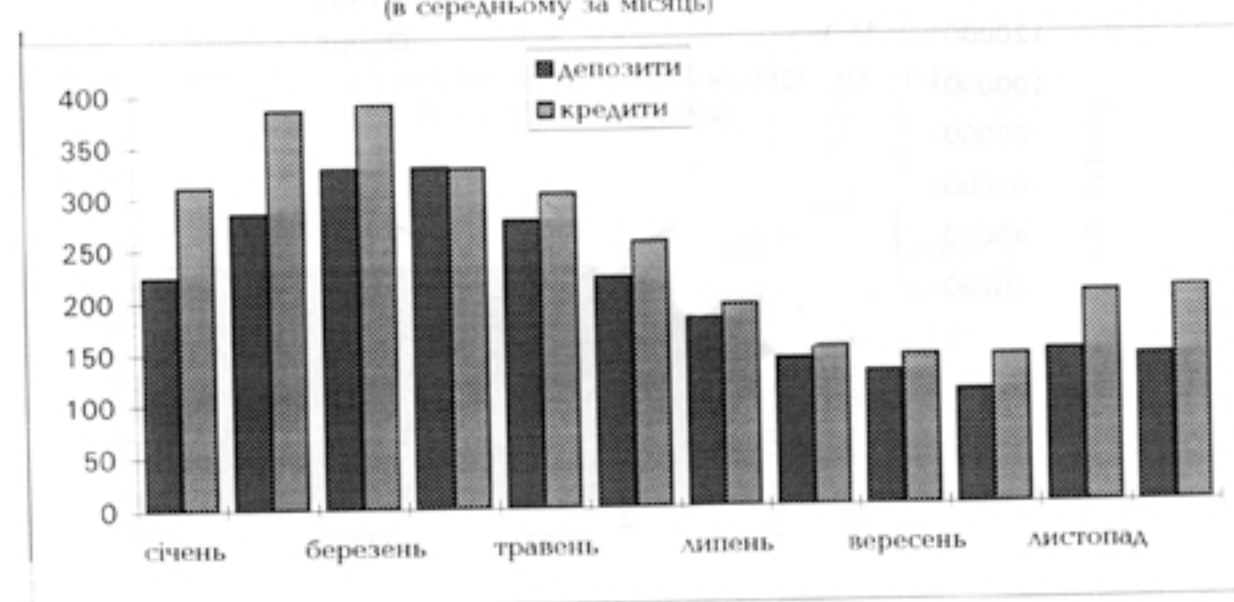

ПРОЦЕНТНІ СТАВКИ
КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

(мрд.укр.крб.)

дата	Депозити		Кредити	
	% ставки	сума	% ставки	сума
1994				
січень	224.0	1160	310.1	3904
лютий	284.8	1551	384.7	3209
березень	328.5	2275	389.8	5377
квітень	329.1	3400	327.9	8934
травень	276.2	3775	303.0	14038
червень	220.6	3910	254.7	15005
липень	179.7	4489	192.5	23155
серпень	140.2	4645	151.3	21549
вересень	126.8	7949	141.6	30802
жовтень	108.1	9008	141.4	30192
листопад	146.0	9978	201.4	18760
грудень	139.5	14783	204.7	26903

(в середньому за місяць)

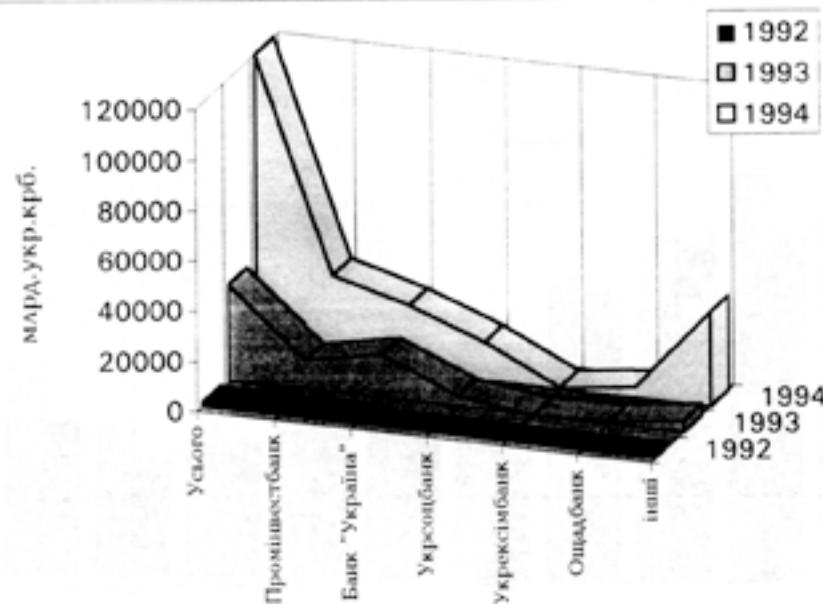

ЦЕНТРАЛІЗОВАНІ КРЕДИТНІ РЕСУРСИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ В ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ
КРЕДИТІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ
В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

(без урахування філій банків інших держав)

(мрд. укр.крб.)

	Заборгованість за позичками								
	1992			1993			1994		
	Усього	у т.ч. за рахунок рефінансування		Усього	у т.ч. за рахунок рефінансування		Усього	у т.ч. за рахунок рефінансування	
		сума	%		сума	%		сума	%
Усього	2421	240	9.9	38428	11168	29.1	119671	10478	8.8
у тому числі:									
Промінвестбанк	861	102	11.8	11626	617	5.3	35140	4456	12.7
Банк "Україна"	721	7	1.0	17195	10287	59.8	26641	3453	13.0
Укрсоцбанк	335	2	0.6	4170	9	0.2	15462	95	0.6
Укрексімбанк	14			64			747		
Ощадбанк	97			815			4109		
інші	393	129	32.8	4558	255	5.6	37572	2474	6.6

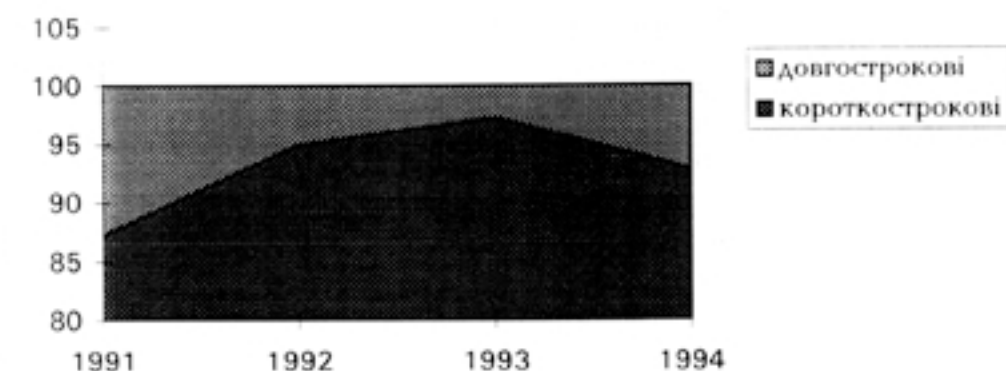
КРЕДИТИ, НАДАНІ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ,
РОЗТАШОВАНИМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Періоди	Усього	у тому числі			
		у валюті		за видами	
		національний	іноземний	короткострокові	довгострокові
залишки заборгованості, млрд.укр.крб.					
1991	97	97	*/	85	12
1992	2436	2436	*/	2312	123
1993	38513	38513	*/	37446	1070
1994	245950	119863	**/ 126087	228304	17646
темп зростання до попереднього року, рази					
1992	25	25		27	10
1993	16	16		16	9
1994	6	3		6	16
питома вага у загальному обсязі, %					
1991	100	100.0		87.2	12.8
1992	100	100.0		94.9	5.1
1993	100	100.0		97.2	2.8
1994	100	48.7	51.3	92.8	7.2

*/ відсутній облік таких кредитів.

**/ з урахуванням факторингових операцій.

ПИТОМА ВАГА КРЕДИТІВ, НАДАНИХ КОМЕРЦІЙНИМИ
БАНКАМИ ЗА ВИДАМИ

ТОРГИ НА УКРАЇНСЬКІЙ МІЖБАНКІВСЬКІЙ ВАЛЮТНІЙ БІРЖІ

(млн. одиниць)

Дата	Біржовий курс (укр.крб.)	Обсяг продажу	Первинний попит	Пропозиція	Кількість комерційних банків, які брали участь у торгах
I. ВАЛЮТА - ДОЛАР США (USD 001)					
Жовтень		71.3	71.9	37.6	33-38
7	65000	25.1	25.4	19	34
13	71500	13.3	13.3	1.6	33
20	75100	20.5	20.7	13.7	38
27	78600	12.4	12.5	3.3	37
Листопад		137.4	141.3	93.6	31-41
3	79800	24.1	24.2	22.7	41
10	85100	19.6	20.0	16.1	33
17	91200	35.5	36.0	23.4	41
22	95600	12.8	12.9	8.6	31
24	104200	33.0	34.3	10.7	39
29	108600	12.4	13.9	12.1	35
Грудень		211.4	205.6	207.7	35-43
1	110200	21.9	23.2	12.0	42
6	110200	33.3	33.3	33.3	35
8	110000	20.2	18.8	20.2	43
13	109800	21.2	21.2	23.2	37
15	109800	13.1	13.1	13.1	38
20	109800	18.6	18.6	18.4	36
22	107900	27.0	23.4	27.1	41
27	104200	33.9	31.8	38.2	38
29	104200	22.2	22.2	22.2	41
II. ВАЛЮТА - НІМЕЦЬКА МАРКА (DEM 048)					
Жовтень		8.0	8.4	5.5	22
12	46200	3.4	3.5	3.4	22
19	50400	2.6	2.9	0.6	22
26	52600	2.0	2.0	1.5	22
Листопад		13.3	15.5	11.3	16-26
2	58100	1.7	2.7	1.1	19
9	58100	1.9	1.9	1.9	16
16	60500	3.3	3.3	1.9	24
23	65000	3.7	4.2	3.7	26
30	71000	2.7	3.4	2.7	25

закінчення

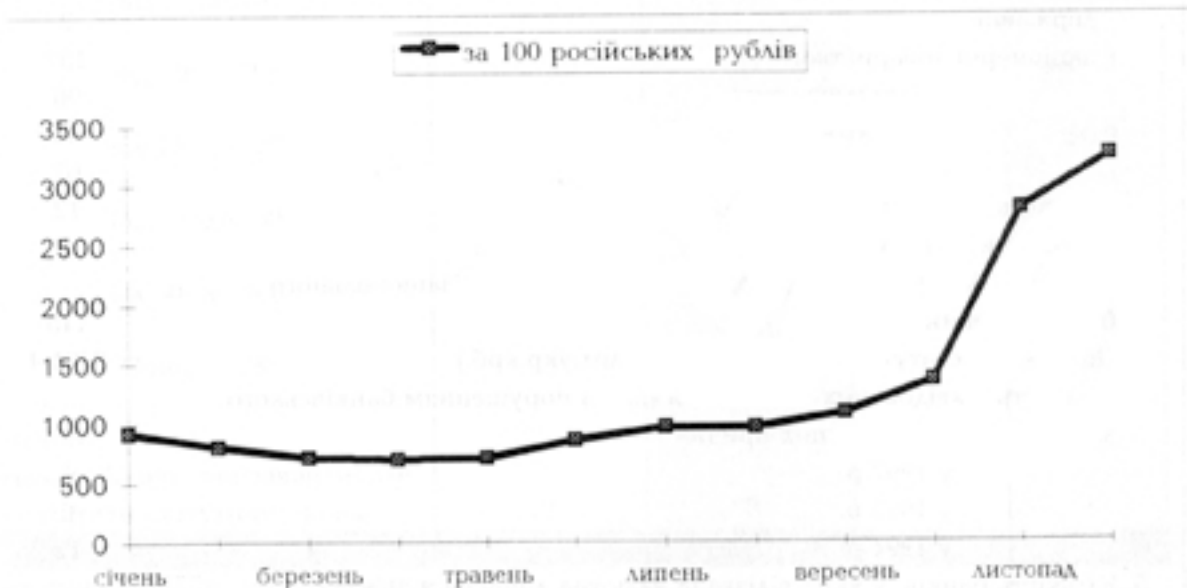
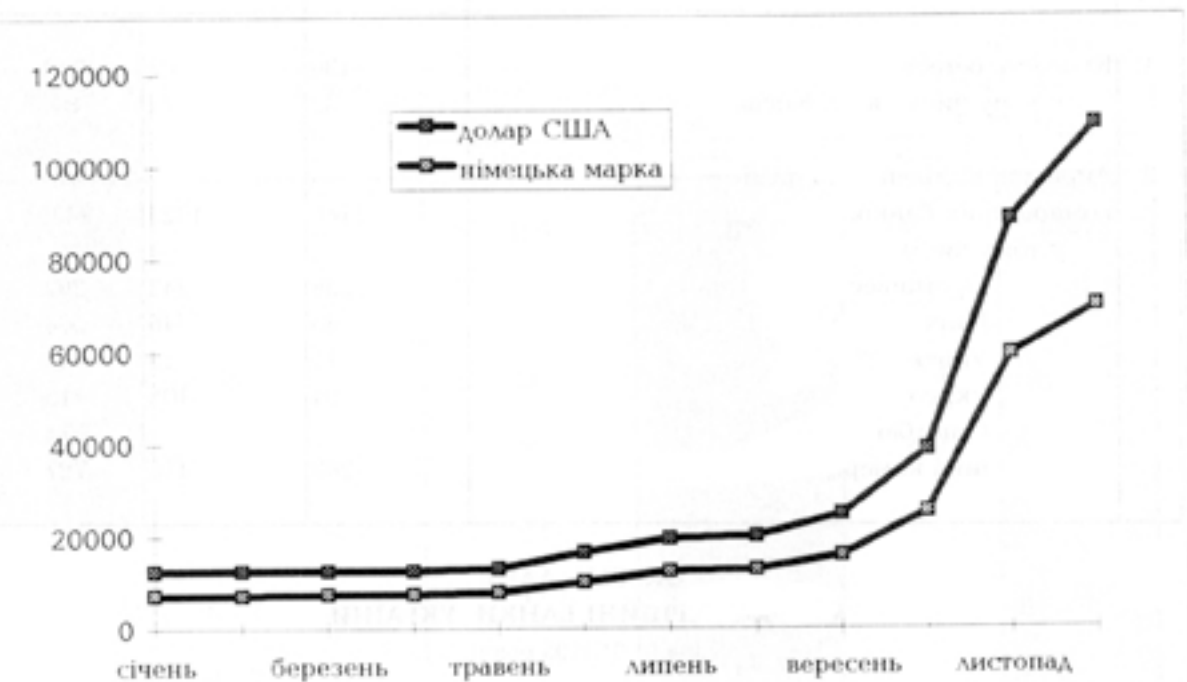
Дата	Біржовий курс (укр.крб.)	Обсяг продажу	Первинний попит	Пропозиція	Кількість комерційних банків, які брали участь у торгах
Грудень		16.8	13.1	16.8	25-33
7	71000	2.8	2.8	2.8	27
14	70900	3.8	3.8	3.8	28
21	70100	3.7	2.6	3.7	33
28	63000	6.5	3.9	6.5	25
III. ВАЛЮТА - РУБЛЬ РОСІЇ (RUR 858)					
Жовтень		15221.0	15221.5	12280.2	17-28
11	28.0	3455.8	3456.3	3455.8	17
18	28.0	7917.6	7917.6	5656.7	28
25	28.0	3847.6	3847.6	3167.7	22
Листопад		76344.1	76242.1	56907.5	17-39
1	28.0	8572.4	8572.4	8572.6	26
9	26.5	12199.2	6246.4	12199.2	17
22	27.8	29807.2	30663.4	20749.4	39
24	30.2	8371.8	12275.9	6567.6	29
29	33.4	17393.5	18484.0	8818.7	35
Грудень		114187.1	103431.3	122068.9	31-42
1	34.0	11452.7	19018.9	11358.3	35
6	34.0	9548.8	9855.3	9193.4	35
8	33.5	11942.7	11890.3	21663.5	35
13	33.0	13305.5	12252.4	13319.8	34
15	32.8	12365.8	6662.3	12365.8	34
20	32.1	11997.4	5230.1	12017.4	39
22	27.0	11262.8	5999.4	11424.3	42
27	27.7	17334.9	18418.8	15734.9	41
29	26.0	14976.5	14103.8	14991.5	31
IV. ВАЛЮТА - РУБЛЬ БІЛОРУСІ (RUR 834)					
Жовтень		1686.1	1839.8	1301.9	14
24	14.0	1686.1	1839.8	1301.9	14
Грудень		6059.7	16829.9	6051.3	31
5	14.0	6059.7	16829.9	6051.3	31

ОФІЦІЙНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОГО КАРБОВАНЦЯ
ДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ ПЕРШОЇ ГРУПИ,
ВСТАНОВЛЕНИЙ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ
(середній за період)

(укр.крб.)

	1992	1993	1994
1 австралійський долар	138	3133	23684
1 австрійський шилінг	20	418	2851
1 фунт стерлінгів	347	7350	49356
10 бельгійських франків	65	1580	9745
1 німецька марка	135	2937	20250
1 голландський гульден	120	2616	17886
1 датська крона	35	743	5118
100 італійських лір	16	308	1979
1 канадський долар	168	3742	23158
1 норвезька крона	33	680	4601
1 долар США	208	4884	31700
1 фінська марка	44	852	6378
1 французький франк	40	854	5852
1 шведська крона	35	613	4197
1 швейцарський франк	150	3331	23833
10 японських ієн	17	453	3145
1 ЕКЮ	267	5665	38487
10 іспанських песет	20	372	2413
10 грецьких драхм	8	173	1318
1 ірландський фунт	345	7056	48477
1 ісландська крона	3	58	461
10 португальських ескудо	15	296	1960
1 СДР		5737	45929
1 естонська крона	15	367	2531
1 латвійський лат		6171	57384
1 литовський літ		942	7944
1 долар США за розрахунками з Індією	181	4884	31700
100 російських рублів	0	456	1257

ОФІЦІЙНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОГО КАРБОВАНЦЯ ВІДНОСНО
ДОЛАРА США, НІМЕЦЬКОЇ МАРКИ ТА РОСІЙСЬКОГО РУБЛЯ
за 1994 рік

МЕРЕЖА УСТАНОВ БАНКІВ

		(одиниць)		
№ п/п	Показники	1992	1993	1994
1	Кількість банків у тому числі в м. Києві	130 42	207 74	228 81
2	Дирекції, відділення та філії комерційних банків у тому числі:	1166	1323	2430
	Промінвестбанк	238	243	262
	Банк "Україна"	535	546	564
	Укрексімбанк	11	13	18
	Укрсоцбанк	94	105	115
	Ощадбанк			674
	інші комерційні банки	288	416	797

**ОКРЕМІ ДАНІ
ПРО КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ УКРАЇНИ**
(на 01.01.1995 року)

1. Кількість зареєстрованих та діючих банків	228
у тому числі:	
- державні	2
- акціонерні товариства:	159
- відкритого типу	96
- закритого типу	63
- товариства з обмеженою відповідальністю	67
Кількість банків за участю іноземного капіталу	12
у тому числі іноземні	1
2. Кількість банків, які одержали валютну ліцензію Національного банку України	115
3. Сплачений статутний фонд банків (млрд.укр.крб.)	8781,4
4. Кількість ліквідованих банків в зв'язку з порушенням банківського законодавства та з інших причин	
у 1992 р.	5
у 1993 р.	6
у 1994 р.	12
5. Кількість банків, у яких відізнана валютна ліцензія у зв'язку з порушенням банківського законодавства	
у 1992 р.	3
у 1993 р.	1
у 1994 р.	-

**СТАТУТНИЙ ФОНД
КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ, РОЗТАШОВАНИХ
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ**

		(млрд.укр.крб.)			
Розподіл комерційних банків за розміром статутного фонду	Кількість банків, які сплатили статутний фонд	Сплачений статутний фонд		1993 року	1994 року
		1993 року	1994 року		
Усього	195	220	1461.5	8781.4	
До 0.5	15	1	3.3	0.3	
від 0.5 до 1	28		20.4		
від 1 до 2	35		55.7		
від 2 до 3	40		90		
від 3 до 5	43	21	175	105	
від 5 до 6	34	17	1117.1	92.5	
від 6 до 7		3		18.9	
від 7 до 10		35		328.7	
від 10 до 15		51		602.8	
від 15 до 20		22		380.3	
від 20 до 50		42		1321.2	
від 50 до 100		17		1147.4	
Понад 100		11		4784.3	
Крім того:					
кількість банків, які заявили, але не сплатили статутний фонд	12	8			
статутний фонд філій комерційних банків країни колишнього СРСР	13	4		6.8	

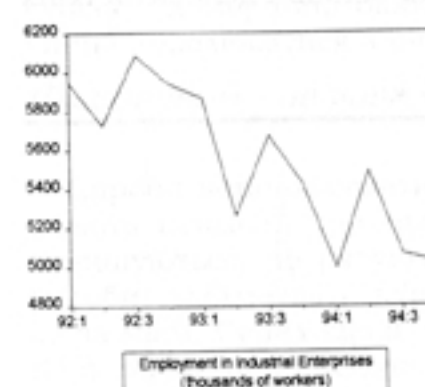
КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ УКРАЇНИ
(на 01.01.1995 року)

(мрд. укр.крб.)

	Кількість банків		Сплачений статутний фонд	Середній розмір сплаченого статутного фонду
	Усього	у т.ч., які сплатили статутний фонд		
Усього	228	220	8781.4	39.9
Республіка Крим	16	14	231.6	16.5
Вінницька	0	0	0.0	0.0
Волинська	0	0	0.0	0.0
Дніпропетровська	12	10	341.9	34.2
Донецька	18	18	295.2	16.4
Житомирська	4	4	32.5	8.1
Закарпатська	3	3	103.5	34.5
Запорізька	6	6	227.2	37.9
Івано-Франківська	3	3	25.4	8.5
Київська	3	3	87.0	29.0
Кіровоградська	2	2	15.7	7.9
Луганська	1	1	31.3	31.3
Львівська	10	10	182.8	18.3
Миколаївська	5	5	84.9	17.0
Одеська	16	16	378.5	23.7
Полтавська	3	3	34.8	11.6
Рівненська	3	3	64.8	21.6
Сумська	3	3	15.3	5.1
Тернопільська	4	4	36.7	9.2
Харківська	18	18	402.2	22.3
Херсонська	4	4	38.4	9.6
Хмельницька	3	3	32.5	10.8
Черкаська	2	2	33.8	16.9
Чернівецька	2	2	10.0	5.0
Чернігівська	7	6	107.8	18.0
м.Київ	80	77	5967.8	77.5

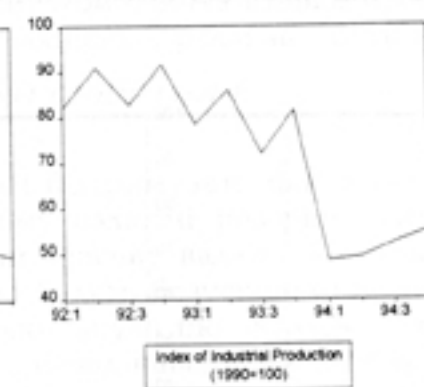
Виробництво і продуктивність праці у промисловості та обмінні курси валют

- ❖ Приховане безробіття - камінь на ший підприємств
- ❖ Чому банки бояться надавати кредити
- ❖ Підтримання урядом збиткових галузей промисловості гальмує приватизацію
- ❖ Коли не вдаються спроби зафіксувати курс валюти
- ❖ Множинність обмінних курсів обертається збитками для держави

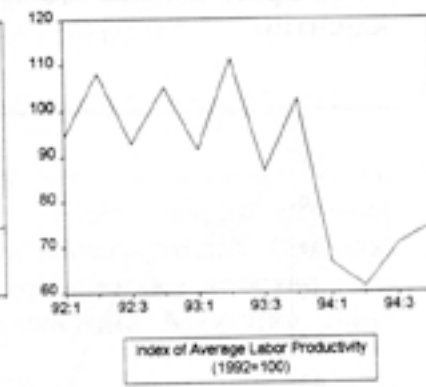
Графік 1.

Зайнятість у промисловому секторі

Графік 2.

Індекс промислового виробництва

Графік 3.

Індекс середньої продуктивності праці

Як видно із наведених графіків*, у 1992-1994 роках дуже зменшувалася кількість працюючих на промислових підприємствах, знижувалися індекс промислового виробництва та індекс середньої продуктивності праці.

Зменшення кількості працюючих у промисловості /особливо у збиткових галузях/ є нормальним явищем для економіки на перехідному етапі. Більшість постсоціалістичних країн потребує перекачування робочої сили із промисловості у сферу послуг або, іншими словами, структурної перебудови.

* У графіках використані дані Міністерства економіки України, НБУ, Міністерства статистики України, Європейського центру макроекономічного аналізу України.

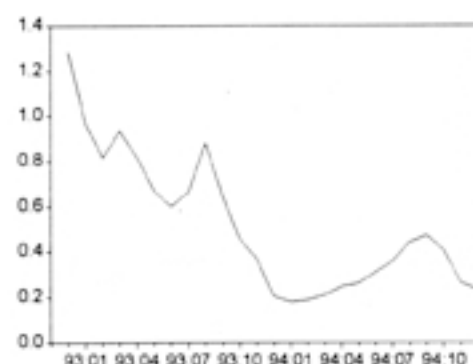

ви економіки, а також збільшення чисельності зайнятих у приватному секторі за рахунок державного сектора. Зменшення зайнятості у промисловості створює можливості для такого перекачування. До того ж, навіть розвинуті країни стають менш індустріальними у розумінні зменшення частки працюючих в індустрії від загальної кількості зайнятих. Наприклад, у США частка працюючих у промисловості порівняно із загальною кількістю зайнятих зменшувалася з 26,4 відсотка у 1970 році до 16,4 відсотка в 1993 році^{*}.

Однак падіння виробництва і зниження продуктивності праці аж ніяк не можна назвати позитивними факторами. Зниження продуктивності є ознакою того, що підприємства утримують "неефективних" працюючих, позбавляючи цим самим інші сектори економіки, які розвиваються, необхідної робочої сили. Наявність такого прихованого безробіття, звичайно, призводить до падіння національного виробництва та доходу в цілому і свідчить про необхідність запровадження твердих бюджетних обмежень для промислових підприємств.

Показники здоров'я банківської системи

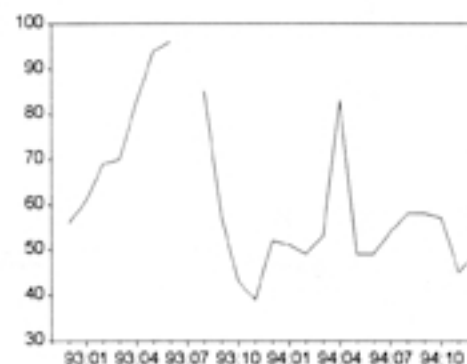
Статистика НБУ та Мінстату України дає можливість аналізувати деякі ознаки здоров'я комерційних банків. На графіку 1 показано індекс реальної грошової маси M2п /з урахуванням зростаючого індексу споживчих цін/, на графіку 2 - співвідношення резервів комерційних банків і депозитів їхніх клієнтів.

Real Money Supply M2
(Index)

Графік 1.

Реальний M2п індекс /без депозитів в іноземній валюті/

Commercial Bank Reserves
(% of Deposits)

Графік 2.

Резерви комерційних банків /% до депозитів/

Графіки свідчать про те, що українські комерційні банки неохоче розміщують кредити і що загальна реальна ліквідність у вигляді банківських депозитів та готівкових грошей протягом 1993-1994 років дуже знижувалася. Причиною цього була інфляція /і невизначеність, яка з неї випливає/. Тобто ціни зростають навіть швидше, ніж грошова маса, що зводить до нуля усі спроби "зробити" більше реальних грошей. Через невизначеність, не-

^{*} Див.: Statistical Abstracts of the United States, 1994, Table 641.

стабільність інфляції, кредитні ризики банки зберігають резерви, які не приносять ніяких доходів і швидко знецінюються^{*}. До того ж, побоювання банків давати кредити частково пояснює відносно невелике зростання номінального M2. Очевидно, реальні банківські прибутки від капіталу в процентному відношенні можуть бути в такій ситуації дуже низькими або навіть банки зазнаватимуть збитків.

Результати рестрикційної монетарної політики

Протягом останніх чотирьох-п'яти місяців НБУ вдавалося суттєво скорочувати емісії. Яких результатів можна чекати, якщо така обмежувальна монетарна політика збережеться? Виділення уряду менше грошей обмежить його можливості підтримувати збиткові галузі промисловості. /Звичайно, динаміка цього процесу визначається ступенем незалежності НБУ/. З одного боку, це призведе до зростання відкритого безробіття, але з другого - прискорить приватизацію.

Якщо зниження інфляції продовжуватиметься, то банки менше боятимуться надавати кредити і самі стануть надійнішими місцями для зберігання вкладів населення. Можна очікувати збільшення частки карбованців у широких грошових агрегатах і поліпшення умов для залучення грошових ресурсів у комерційні банки. Номінальна ставка процента за депозитами повинна корелюватися з інфляцією, а реальна - бути позитивною.

Фіксований - не завжди стабільний

Спроби встановлювати і підтримувати фіксований курс валюти часто зазнають невдачі. При цьому валютні резерви центральних банків стрімко зменшуються, не рятуючи місцеву валюту від знецінення. Звісно, будь-які спроби стабілізувати курс будуть безуспішними, якщо швидко зростає грошова маса. Серед країн, які забули цю аксіому, - Аргентина, Мексика, Заїр, Югославія. Дані про їхній досвід наводяться нижче^{**}.

Країна	Період /роки/	Збільшення грошової маси за період /у % до початку періоду/	Зростання курсу долара відносно місцевої валюти за період /у % до початку періоду/	Відсоток використання іноземної валюти /від запасу до початку періоду/	Абсолютна величина використаних резервів /у мільйонах доларів/
Аргентина	1973-1974	57	0	76 ^{***}	781 ^{****}
Аргентина	1979-1981	245	238	70	6272
Мексика	1979-1981	76	-7	78 ^{****}	2881 ^{****}

^{*} Точне визначення резервів може стати предметом подальших досліджень. Однак тенденція до зберігання надлишкових резервів, очевидно, і далі матиме місце.

^{**} Див.: МВФ, International Financial Statistics Yearbook, 1994.

^{***} З кінця 1974 року до кінця 1975 року.

^{****} З кінця 1981 року до кінця 1982 року.

Країна	Період /роки/	Збільшення грошової маси за період /у % до початку періоду/	Зростання курсу долара відносно місцевої валюти за період /у % до початку періоду/	Відсоток використання іноземної валюти /від запасу до початку періоду/	Абсолютна величина використаних резервів /у мільйонах доларів/
Заїр	1981-1982	76	31	69	85
Югославія	1977-1979	38	4	41	828
				Сума	10847

У кожному наведеному випадку грошова маса зростає швидше, ніж підвищується курс долара /падає курс місцевої валюти/. Справа в тому, що центральний банк продає валютні резерви, аби штучно підтримувати вартість місцевої валюти. Однак такі кроки призводять до суттєвої втрати цих резервів. Наприклад, Мексика за два роки витратила 78 відсотків своєї валюти на суму 2,8 мільярда доларів. Навіть за відносно низьких темпів зростання грошової маси, як у Югославії, втрати валютних резервів можуть бути дуже серйозними. Варто відзначити, що за вказані періоди центральні банки цих країн втратили резерви на суму понад 10 мільярдів доларів, а місцеві валюти однаково довелося девальвувати. Очевидно, фіксований курс місцевої валюти можна мати лише в умовах дуже жорсткої монетарної політики.

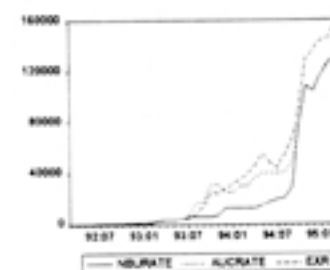
Україна: тенденція до уніфікації обмінних курсів?

У період з вересня 1993 року в Україні існувало щонайменше чотири обмінних курси: офіційний курс НБУ, аукціонний, комерційний курс купівлі-продажу готівки, курс чорного ринку. Основні негативні наслідки подібної валютної політики такі:

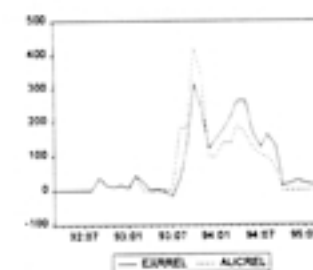
- 1/ погіршення поточного рахунка платіжного балансу, коли відносно низький курс купівлі у експортерів і вибірково низький курс продажу для окремих груп імпортерів діють відповідно як податки і субсидії;
- 2/ прибуток, одержаний на арбітражі економічними суб'єктами, тягне за собою додаткові витрати бюджету;
- 3/ стимули для навмисного недооцінювання прибутку від експорту та переоцінювання вартості імпорту і, цим самим, скорочення доходів до бюджету й відпливу капіталів за кордон;
- 4/ втрати валютних резервів монетарними владами на підтримання заниженого обмінного курсу;
- 5/ стимули до процвітання тіньової економіки і валютного чорного ринку тощо.

Усі ці фактори прямо чи побічно пов'язані зі спробами всіх суб'єктів економічної діяльності скористатися різницею між існуючими курсами для

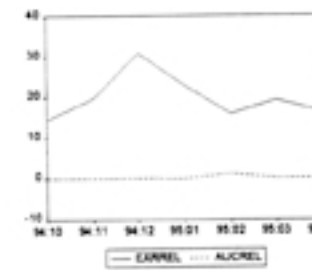
одержання прибутку, яка, як правило, обертається додатковими витратами і просто збитками для держави.

Графік 1.

Графік 2.

Графік 3.

Курс НБУ, аукціонний, комерційний готівковий

На графіках показано обмінні курси /карбованець - долар/ у 1992-1995 роках /графік 1/, а також відносні різниці /до офіційного курсу НБУ/ між аукціонним і курсом НБУ та між комерційним і курсом НБУ у відсотках /на графіку 2 - за період з березня 1992 року до квітня 1995 року; на графіку 3 - з жовтня 1994 року до квітня 1995 року/.

Відносна різниця між аукціонним і курсом НБУ розраховується за формулою: $(AUCRATE - NBURATE) / NBURATE \times 100 \%$, для комерційного - аналогічно. На графіках 2 і 3 відносні різниці аукціонного і комерційного курсів позначені відповідно як AUCREL та EXRREL.

Тенденція до уніфікації обмінних курсів свідчить про зміни на краще в курсовій політиці НБУ. Однак ще існує суттєвий розрив /приблизно на 15 відсотків/ між комерційним курсом купівлі-продажу готівки і курсом НБУ.

Грошова маса, валютні інтервенції та обмінний курс

Рівноважний обмінний курс визначається двома основними факторами, які впливають на попит і пропозицію валюти: приростом пропозиції широкого грошового агрегата M2 і валютними інтервенціями НБУ. На графіку 1 показані абсолютні значення зростання M2 і валютного курсу (карбованець/долар). Тимчасова стабілізація або навіть падіння курсу при одночасному зростанні номінальної грошової маси (M2), які відображені на графіку, пояснюються перш за все валютними інтервенціями НБУ або сукупністю інших факторів (очікування, спекуляції).

* Детальніший аналіз і, можливо, точніший прогноз обмінного курсу був би проведений при одночасному розгляді даних про купівлю і продаж валюти НБУ на валютному аукціоні.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ПРОЦЕНТНИХ СТАВОК

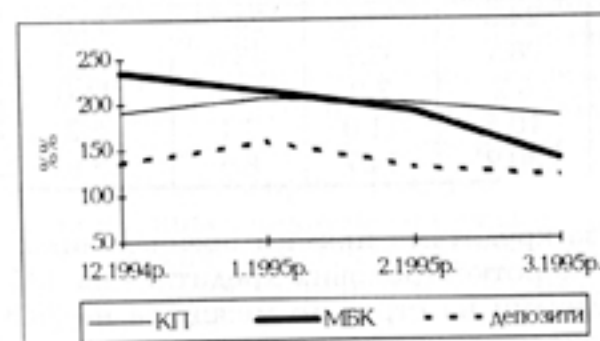
- ❖ Із січня ставка рефінансування за кредитами НБУ зменшена майже утворює. Відповідно зменшувалися процентні ставки і комерційних банків.
- ❖ Перевищення короткострокових ставок кредитів рівня довгострокових - свідчення високого ступеня інфляційних очікувань в Україні.
- ❖ У першому кварталі скорочувався розрив між короткостроковими та довгостроковими процентними ставками.
- ❖ Найпопулярніші кредити клієнтам - тримісячні, банкам - на строк до одного місяця.

Знижується інфляція - знижуються процентні ставки

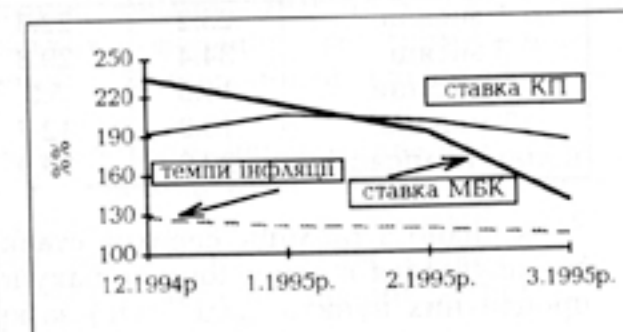
Політика регулювання процентних ставок відіграє важливу роль у забезпеченні внутрішньої і зовнішньої рівноваги та ефективного розподілу грошових коштів в економіці держави. З початку року НБУ здійснює регулювання ставки рефінансування з метою підтримання позитивного її рівня відповідно до темпів інфляції. У зв'язку із цим ставка за кредитами НБУ, що у січні становила 252.0 відсотка річних, поступово зменшувалася і з 7 червня встановлена на рівні 75.0 відсотка річних.

Одним із інструментів грошово-кредитної політики є ставка рефінансування за кредитами НБУ, зміна якої виступає орієнтиром на грошовому ринку для комерційних банків та підприємницьких структур при інвестуванні. Під впливом процентних ставок відбуваються зміни попиту та пропозиції на грошовому ринку, руху капіталів, ділової та економічної активності, що значною мірою обумовлює зміни темпів інфляції та валютного курсу.

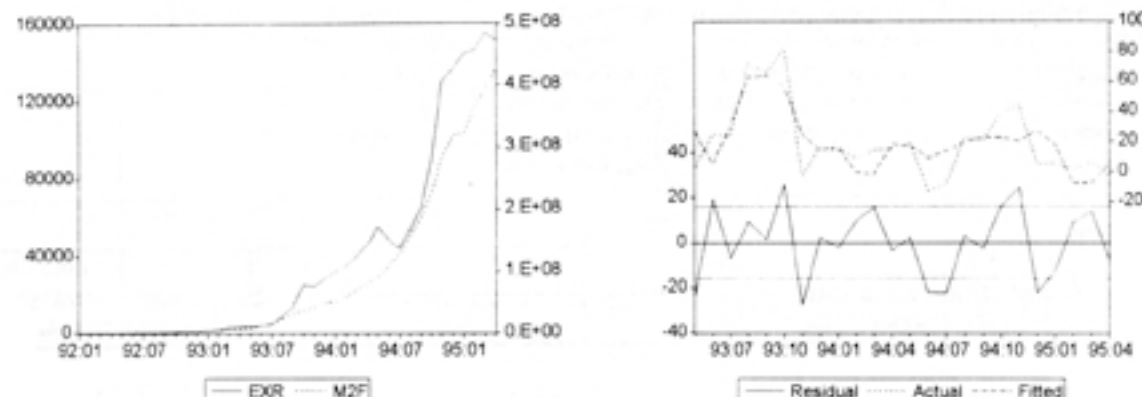
Відповідно до зменшення ставки рефінансування зменшувалися процентні ставки комерційних банків.

Гр.1. Динаміка середніх ставок у першому кварталі 1995р.

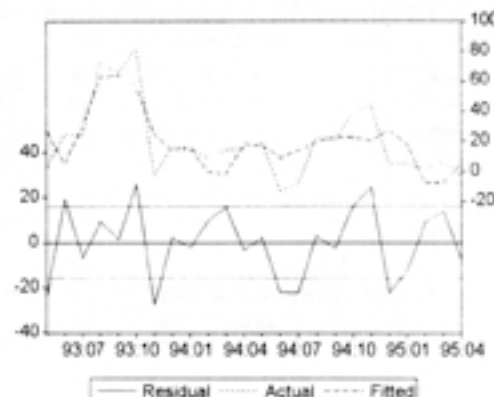

Гр.2. Динаміка щомісячних темпів інфляції, ставки КП та ставки МБК у першому кварталі 1995р.

Графік 1.

Комерційний курс купівлі-продажу готівки
M2

Графік 2.

Відносна помилка прогнозу /в %/
Прирости фактичного курсу /в %/
Прирости прогнозованого курсу /в %/

Економетричні дослідження показали хорошу кореляцію між приростом М2 і зміною комерційного курсу із лагом в один-два місяці. Тому було використано згладжування по кожних двох сусідніх місяцях у приростах М2. На графіку 2 показано прирости фактичного обмінного курсу і прогнозованого та відхилення прогнозованого значення від реального у відсотках.

Перрі ПАТТЕРСОН,
економічний радник НБУ,
доктор економіки, професор
університету Уейк-Форест, Північна
Кароліна, США

Олександр ПЕТРИК,
начальник відділу прогнозування та
перспективних досліджень економічного
департаменту НБУ, кандидат фізико-
математичних наук

На графіку 1 відображена динаміка зміни середніх процентних ставок за кредитами прямим позичальникам (КП), за міжбанківськими кредитами (МБК) та за депозитами комерційних банків у першому кварталі поточного року. Стрімкіше зменшувалася кредитна ставка за МБК, яка найбільшою мірою відреагувала на зниження темпів інфляції.

Як видно на графіку 2, темпи інфляції з початку року поступово знижувалися. Крім того, у березні порівняно з лютим знизилася темп зростання курсу долара, що також вплинуло на зниження кредитних ставок комерційних банків.

Зміна структури процентних ставок

Зменшення рівня середніх процентних ставок за кредитами і депозитами обумовило їхні структурні зміни, у тому числі строкової структури. Згідно із теорією фінансів рівень процентної ставки знаходиться в прямій залежності від строку позик. Чим довший строк, тим вища процентна ставка. Така залежність обумовлюється більшим ризиком втрат від неповернення грошових коштів, вищим рівнем знецінення коштів у зв'язку із інфляцією, а також вищим рівнем доходності довгострокових вкладів.

Як свідчать статистичні дані щодо середніх процентних ставок комерційних банків, протягом першого кварталу залежність між величиною ставки та строковістю позик складалася неоднаково.

Процентні ставки за кредитами

	Середня процентна ставка, %				
	до 1 місяця	3 місяці	6 місяців	12 місяців	понад 12 місяців
січень	247.1	222.9	203.0	146.7	35.5
лютий	245.3	209.6	182.2	166.1	50.0
березень	198.9	193.1	184.4	178.3	56.2

Строк, на який надавалися кредити

Строки надання кредитів	Кількість угод (% від загальної кількості)			Сума кредитів (% від загальної суми)		
	січень	лютий	березень	січень	лютий	березень
до 1 місяця	23.2	22.3	24.3	23.6	24.7	30.8
3 місяці	34.4	29.8	28.1	33.7	48.6	45.3
6 місяців	11.5	5.3	6.2	7.0	11.0	11.0
12 місяців	10.9	12.7	10.5	11.0	7.1	5.2
понад 12 місяців	20.0	29.9	30.9	24.7	8.6	7.8

Як видно з таблиць, середня ставка за кредитами прямим позичальникам зменшувалася в основному за рахунок короткострокових кредитів - на 48.2 процентних пункти (далі - п.п.) за кредитами на строк до місяця та на 29.8 п.п. за тримісячними кредитами. Водночас ставки річних кредитів зросли на 31.6 п.п. Але незважаючи на значне зниження рівня ставки за короткостроковими кредитами, їхня частка в загальному обсязі кредитних операцій зростала, в той час як за річними - зменшувалася (із 11 відсотків у загальній сумі кредитів у січні до 5.2 відсотка в березні).

За цей період значно змінилася строкова структура кредитів. При тому що кредити строком до одного місяця залишилися найдорожчими, розрив між ставками за кредитами на строк до одного місяця та річними зменшився із 100.4 п.п. у січні до 79.2 п.п. у лютому і до 20.6 п.п. у березні.

Згідно із теорією фінансів перевищення короткострокових ставок рівня довгострокових позначається як "перевернута" структура (inverted yield curve) і свідчить про високий ступінь короткострокових інфляційних очікувань.

Інша залежність між ставкою та строком повернення коштів спостерігалася за міжбанківськими кредитами (МБК).

Процентні ставки за МБК

	Середня процентна ставка, %		
	до 1 місяця	3 місяці	6 місяців
січень	204.7	256.2	232.1
лютий	179.1	255.8	217.6
березень	125.9	187.7	202.0

Строк, на який надавалися МБК

Строки надання кредитів	Кількість угод (% від загальної кількості)			Сума кредитів (% від загальної суми)		
	січень	лютий	березень	січень	лютий	березень
до 1 місяця	83.1	81.5	79.3	82.3	83.0	81.2
3 місяці	16.0	17.8	19.4	16.0	15.0	17.6
6 місяців	0.9	0.7	1.3	1.7	2.0	0.9

Як видно з таблиць, за кредитами на строк до одного місяця ставки були нижчі ніж за кредитами на довший період, розрив між якими у березні становив 76.1 п.п. При цьому за строком кредитування найбільші обсяги операцій здійснювалися в секторі кредитів до одного місяця. Їхня частка протягом першого кварталу була відносно стабільною як за кількістю угод, так і за сумою кредитів, і в березні становила відповідно - 79.9 та 81.2 відсотка. Значно меншим був обсяг банківських операцій за тримісячними міжбанківськими кредитами та незначний - за піврічними, що не перевищував 2 проценти протягом кварталу.

Строкова структура депозитних ставок протягом першого кварталу складалася нерівномірно. Так, у березні ставки на кошти, залучені на депозити комерційних банків на півріччя, були вищими ніж на кошти, залучені до одного місяця (на 124.0 п.п.) та на рік (на 7.0 п.п.). Між ставками за тримісячними та річними депозитами спостерігався незначний розрив (2.2 п.п.).

Процентні ставки за депозитами

	Середня процентна ставка, %				
	до 1 місяця	3 місяці	6 місяців	12 місяців	понад 12 місяців
січень	65.7	195.4	189.9	259.5	203.8
лютий	52.1	176.6	181.2	199.6	147.2
березень	50.9	152.3	161.5	154.5	196.8

Строк, на який залучалися кошти на депозити

Строки надання кредитів	Кількість угод (% від загальної кількості)			Сума кредитів (% від загальної суми)		
	січень	лютий	березень	січень	лютий	березень
до 1 місяця	49.4	76.5	77.0	32.9	38.5	36.9
3 місяці	28.5	6.2	5.0	43.0	34.8	36.6
6 місяців	4.3	4.4	3.0	10.2	7.5	9.0
12 місяців	8.4	10.2	8.7	9.8	11.5	11.5
понад 12 місяців	9.4	2.7	6.2	4.1	7.6	6.0

За даними таблиць депозитна ставка зменшилася на 40.1 п.п. при незначному зменшенні загальної суми коштів, залучених на депозити. Слід зазначити, що протягом кварталу складався значно вищий рівень ставки за депозитами юридичних осіб (143.6 відсотка у березні), ніж фізичних осіб (93.2 відсотка), який і зменшувався стрімкіше, відповідно - на 56.5 п.п. та 9.1 п.п. Значно зменшилася ставка за депозитами на рік - на 105 п.п., при цьому практично не зменшилася частка угод та суми річних депозитів.

Таким чином, протягом першого кварталу поточного року залежність, що спостерігалася між темпами інфляції та рівнем процентних ставок, мала властивості загальноекономічних закономірностей. Відповідно до темпів інфляції зменшувалася процентна ставка, строкова структура якої змінювалася в напрямі скорочення розриву між короткостроковими та довгостроковими ставками. Зменшення рівня середніх процентних ставок відбувалося під впливом різних факторів, але перед тим як розглядати такі фактори, доцільніше зосередитись на методах визначення доходності коштів залежно від строку повернення позик.

Звичайна та ефективна процентна ставка

Визначення ціни взятих позик або прибутку від наданих кредитів базується на трьох елементах:

- сумі позики або кредиту (P),
- річній ставці процента (R),
- кількості періодів нарахування процентів (T).

Для цього використовуються формули звичайного або складного процента. За формулою звичайного процента визначається прибуток, величина якого розраховується тільки на основну суму кредиту і відповідає умовам виплати один раз при поверненні загальної суми платежу, коли закінчується строк кредиту. Коротка формула визначення звичайного процента (simple interest - Is) така:

$$Is = PxR/T$$

Наприклад, прибуток від наданого кредиту в сумі 10.0 млрд.крб. за ставкою 60.0 процента річних підлягає поверненню через рік і становитиме 6.0 млрд.крб. ($Is = 10.0 \times 0.6/1 = 6.0$). Тобто звичайний процент - це процент на основну суму прибутку.

На відміну від наведеного розрахунку, за формулою складного процента прибуток розраховується на основну суму кредиту та на суму прибутку, яка може бути реінвестована. При цьому майбутні платежі розраховуються за незмінною ставкою, але на більшу суму. Тобто складний процент (compound interest - Ic) - це наростаючий процент, розрахунок якого базується на геометричній прогресії, формула визначення якого така:

$$Ic = Px((1 + R/T)^T - 1)$$

Слід зауважити, що при використанні формули складного процента важливим є визначення загальної кількості складових періодів, протягом яких нараховуються проценти. Наприклад, проценти, що нараховуються щомісячно, становлять дванадцять періодів, щоденно - триста шістьдесят п'ять періодів у розрахунку на рік. Отже, чим більша кількість періодів, на які нараховується складний процент, тим швидше зростає доход на основну суму кредиту та на суму процента. Наприклад, прибуток, розрахований за процентом, що складається з місячних періодів $(10.0 \times (1 + 0.6/12)^{12} - 10.0 = 7.96$ млрд.крб.), менший за величину прибутку, розрахованого за процентом, що складається з денних періодів $(10.0 \times (1 + 0.6/365)^{365} - 10.0 = 8.21$ млрд.крб.).

Доходність активів, що визначається за формулою складного процента, враховує можливості багаторазового реінвестування доходу від розміщення коштів у різнострокові активи і покладається в основу розрахунку ефективної процентної ставки.

Розрахунки ефективної ставки залежно від періодів нарахування процентів протягом року подаються у таблиці.

Розрахунок ефективної ставки

Строк надання кредиту	Ефективна ставка, %	$Ec = (1 + R/T)^T - 1$
1 рік	$(1 + 0.6/1)^1 - 1 = 60.0$	
6 місяців	$(1 + 0.6/2)^2 - 1 = 69.0$	
3 місяці	$(1 + 0.6/4)^4 - 1 = 74.9$	
2 місяці	$(1 + 0.6/6)^6 - 1 = 77.2$	
1 місяць	$(1 + 0.6/12)^{12} - 1 = 79.6$	
1 день	$(1 + 0.6/365)^{365} - 1 = 82.1$	

Розрахунки, наведені у таблиці, свідчать, що чим більша кількість періодів нарахування процентів, тим вища ефективна ставка. Тобто рівень ставки, розрахований на основі денного періоду ($Ec360 = 82.1\%$), вищий ніж на місячній основі ($Ec12 = 79.6\%$) та річній ($Ec1 = 60.1\%$).

Визначення ефективної процентної ставки забезпечує зіставлення рівня доходності різних видів активів на грошовому ринку з метою їх порівняльної характеристики.

Результати розрахунку ефективної процентної ставки (враховуючи місячний період) за кредитами комерційних банків прямим позичальникам та за МБК, що мали місце у березні, подаються в таблиці.

Ціна кредитів у березні

Строк надання кредиту	Процентна ставка за КП		Процентна ставка за МБК	
	номінальна	ефективна	номінальна	ефективна
6 місяців	184.4	269.0	202.0	304.0
3 місяці	193.1	383.3	187.7	366.0
1 місяць	198.9	529.6	125.9	231.0

Враховуючи різні типи строкової структури процентних ставок, що склалися за кредитами, одержано різні результати. Як свідчать розраховані показники, наведені в таблиці, чим менший строк надання кредиту прямим позичальникам і вища номінальна ставка, тим більша доходність у річному вимірі, що зумовило стрімкий стрибок рівня ефективної процентної ставки. За МБК найдорожчими були піврічні кредити, а найефективнішими - тримісячні.

Наведений аналіз можна доповнювати іншими порівняльними характеристиками. Наприклад, дослідити доходність погашення цінних паперів, кредитів у іноземній валюті, інших видів активів, а крім того порівнювати ці показники з річними темпами інфляції. Адже поінформованість про рівень ефективної доходності різних активів впливає на вибір напрямів їх розміщення.

Людмила МИКИТЕНКО,
начальник відділу процентної
політики
емісійно-кредитного департамен-
ту НБУ, кандидат економічних
наук

ПЕРШЕ ЗОЛОТО УКРАЇНИ

Власний запас дорогоцінних металів та дорогоцінних каменів Україна почала формувати після здобуття державної незалежності. Рішення про це Президія Верховної Ради прийняла вже 2 грудня 1991 року. Було створено Державну скарбницю Національного банку України.

Оскільки наша країна не має власного золотодобувного комплексу, то основним способом одержання золота та інших дорогоцінних металів для нас є переробка лому і сировини, які містять названі метали. Справа це дуже перспективна. Достатньо сказати, що в країнах Заходу золотий лом доповнює новий видобуток жовтого металу більш як на третину. Наприклад, у Німеччині із відходів промислового золота та ювелірних виробів щороку одержують близько 160 тонн металу.

Нещодавно і Україна почала одержувати продукцію першого в нашій державі афінажного виробництва - виробничого об'єднання "Південмаш" /м.Дніпропетровськ/. Готуються до введення в експлуатацію потужності з випуску азотно-кислого срібла на "Свемі" /м.Шостка/, по переробці лому і сировини, що містять платину та метали платинової групи, на Дніпропетровському хімзаводі /м.Дніпродзержинськ/ та на інших підприємствах. Крім того, до Державної скарбниці надходять дорогоцінні метали у виробках та брукті, які скуповуються в населення та конфісковані правоохоронними органами. За деякими оцінками, уже нинішнього року в Україні буде одержано від афінажних підприємств та з інших джерел близько півтонни золота і кілька тонн срібла. Усього ж із лому, який містить у собі дорогоцінні метали, ми можемо одержати нині 25-30 тонн золота.

Розрахунки з постачальниками до Державної скарбниці афінованих злитків проводяться за цінами, затвердженими службовим розпорядженням Національного банку України, а за поставку ювелірних виробів і брукту - за цінами, затвердженими наказом Міністерства фінансів за погодженням з Національним банком та Міністерством економіки.

ДИНАМІКА

зростання цін на дорогоцінні метали у виробках
та брукті, що скуповуються в населення
/затверджено наказом Мінфіну України/
за 1994 - 1995 роки

в крб. за 1 г виробу

№ п/п	Назва металу	Проба	Ціна. Вводиться в дію з:					
			22.03. 1994 р.	20.10. 1994 р.	10.11. 1994 р.	01.12. 1994 р.	27.02. 1995 р.	20.03. 1995 р.
1.	Золото	333	171830	227800	263100	408000	466000	533000
		375	193500	256500	296300	459000	525000	600000

№ п/п	Назва металу	Проба	Ціна. Вводиться в дію з:					
			22.03. 1994 р.	20.10. 1994 р.	10.11. 1994 р.	01.12. 1994 р.	27.02. 1995 р.	20.03. 1995 р.
		500	258000	342000	395000	612000	700000	800000
		583	300830	398800	460600	714000	816000	933000
		585	301860	400100	462200	716000	819000	936000
		750	387000	513000	592500	918000	1050000	1200000
		900	464400	615600	711000	1102000	1260000	1440000
		900/ 750	417960	554000	639900	992000	1134000	1296000
		916	472660	626500	723600	1121000	1282000	1466000
		958	494330	655300	756800	1173000	1341000	1533000
2.	Срібло	375	3450	3500	4100	6300	6400	6800
		500	4600	4600	5500	8400	8500	9000
		750	6900	7000	8300	12500	12800	13500
		800	7360	7400	8800	13400	13600	14400
		875	8050	8100	9600	14600	14900	15800
		900	8280	8300	9900	15000	15300	16200
		916	8430	8400	10100	15300	15600	16500
		925	8510	8500	10200	15400	15700	16700
		960	8830	8800	10600	16000	16300	17300
3.	Платина	950	505400	672600	807500	1249000	1425000	1615000
4.	Паладій	500	13000	17300	157000	251000	255000	270000
		850	22100	29400	266900	427000	434000	458000

ДИНАМІКА

зростання закупівельних цін на афіновані дорогоцінні метали
/затверджено службовим розпорядженням НБУ/
за 1994 - 1995 роки

в крб. за 1 г чистого металу

№ п/п	Назва металу	Ціна. Вводиться в дію з:					
		21.03. 1994 р.	15.10. 1994 р.	10.11. 1994 р.	28.11. 1994 р.	20.02. 1995 р.	15.03. 1995 р.
1.	Золото	404000	685000	890000	1289000	1450000	1600000
2.	Срібло	5400	9300	11800	17500	18000	18000
3.	Платина	404000	705000	960000	1385000	1580000	1700000

№ п/п	Назва металу	Ціна. Вводиться в дію з:					
		21.03. 1994 р.	15.10. 1994 р.	10.11. 1994 р.	28.11. 1994 р.	20.02. 1995 р.	15.03. 1995 р.
4.	Паладій	100000	100000	350000	529000	539000	539000
5.	Осмій	192000	192000	192000	192000	708000	708000
6.	Родій	383000	383000	1090000	1605000	1840000	1840000
7.	Рутеній	9300	9300	9300	9300	59000	59000
8.	Іридій	30000	30000	30000	30000	107000	107000

Державна скарбниця НБУ не лише нагромаджує золотовалютні запаси, але й реалізує певну кількість дорогоцінних металів. В основному це некондиційне срібло, яке відпускається для задоволення нагальних потреб промисловості за клопотанням Міністерства фінансів України та з дозволу Національного банку України. Метал відпускався медичним установам, Держкоматому, Київському метрополітену, державним ювелірним підприємствам, а також для виконання замовлення Адміністрації Президента України на виготовлення знаків до почесних звань України. У перспективі намічається виділення металу на виробництво ювілейних, пам'ятних та інвестиційних монет України, виготовлення банківських зливків монетарних металів.

Завдання Державної скарбниці у сфері обігу дорогоцінних металів в Україні дещо специфічне, деякою мірою вузьконаправлене - вона не може ставити і вирішувати стратегічні завдання макроекономічного характеру. Але від її успішної і стабільної роботи як структурної одиниці Національного банку багато в чому залежить і успіх дій Національного банку по підготовці та проведенню стабілізаційних заходів щодо здійснення ефективної грошової реформи.

Останніми роками намітилася тенденція до зменшення центральними банками багатьох країн державних золотих запасів. Значну кількість металу реалізували на ринку банки Канади, Голландії, Бельгії, Росії. Одні роблять це під впливом цінової кон'юнктури /після закінчення п'ятирічного циклу зниження ось уже приблизно два роки ціни на золото зростають/, інші - під впливом валютних ускладнень та інших ознак погіршення економічної ситуації. Така тенденція дала декому підстави зробити висновок, що центральні банки відмовляються від операцій з дорогоцінними металами. Однак це не так. Провідні банки деяких країн, зокрема "Дрезднер банк" (ФРН), залучають дорогоцінні метали на депозитні рахунки, активно виступають як продавці і покупці дорогоцінного металу від свого імені та за дорученням своїх клієнтів, карбують монети із дорогоцінних металів, реалізують і розповсюджують ці монети, надають послуги щодо зберігання дорогоцінних металів, щільно контактують з виробниками золота та афінажними підприємствами.

З'являються перші паростки цивілізованої роботи банків з дорогоцінними металами і в нашій країні. Кілька комерційних банків України отримали ліцензії на проведення операцій з дорогоцінними металами: відкриття

металевих рахунків, надання кредитів під дорогоцінні метали, приймання на зберігання та під заставу.

Зростання ціни на золото стимулювало його видобуток у світі. Протягом двох останніх років він досягнув рекордного рівня. Невдовзі до золотодобувних країн долучиться і Україна. Кабінет Міністрів виділив кошти на промислове освоєння першого в країні золоторудного родовища поблизу селища Компаніївка, що на Кіровоградщині. На думку фахівців, запаси родовища великі, з досить високою якістю сировини. Крім того, готове до видобутку золота Мужіївське родовище на Закарпатті.

Микола ФАТЄВ,
директор Державної скарбниці
НБУ

До рейтингу банків із урахуванням ретроспективи їхньої діяльності

Підсумкові характеристики діяльності українських банків, які епізодично публікуються, виражені наростаючим підсумком у карбованцях, створюють ілюзорну картину зростання і благополуччя. Намагання аналітиків оперувати відсотковими відношеннями показників до минулих періодів у принципі правильні, але не враховують девальвації карбованця і не забезпечують прямого порівняння з банками інших країн.

Різноманітні відносні коефіцієнти говорять про суть діяльності банків, безсумнівно, більше ніж карбованцеве зростання по всіх напрямках, але знов-таки цілковите уявлення про будь-який банк можна скласти лише в поєднанні з об'єктивними абсолютними показниками. Адже, в принципі, можлива деградація банку при збереженні хороших відносних характеристик. Таким чином, потенційним клієнтам банків досить важко всебічно розібратися хто є хто в банківському просторі України.

Усе очевидніше, що об'єктивні оцінки конкурентоспроможності та рейтингу банків можливі, з одного боку, лише при розгляді їхніх основних показників у динаміці за досить тривалий час, а з іншого боку - використовуючи при цьому якийсь стабільний еквівалент абсолютних показників. Це надзвичайно важливо за інфляційної економіки. Щодо стабільного еквівалента економічних показників, то тут доречно зауважити, що у світовій практиці давно вже засто-

совується паралельне подання підсумків роботи банків і в національній валюті, і в американських доларах. І це незважаючи на те, що долар час від часу зазнає курсових "злетів і падінь". Проте за наших темпів інфляції долар, мабуть, ще довго може бути еталоном твердої валюти, незважаючи навіть на останній його "обвал" відносно до ієни, німецької марки та інших валют. Принаймні, якщо навіть припустити, що долар втратить статус світової резервної валюти, після освоєння методології доларового еквівалента нескладно буде перейти на будь-яку іншу валюту чи "кошик валют".

У зв'язку із цим неабиякий інтерес становить завдання за загальнодоступною інформацією скласти хоча б наближені доларові оцінки найважливіших параметрів найбільш цікавих банків України, які є відкритими акціонерними товариствами. Звичайно, в даний час це можуть бути оцінки за станом на кінець першого кварталу 1995 року і - в ретроспективі.

На жаль, не те що авторитетних, але навіть просто систематичних видань про банки України поки що немає. Тому перелік досліджуваних банків і глибина ретроспективи для даної роботи визначалися виключно наявністю чи відсутністю даних у засобах масової інформації. Таким чином, обрано сім банків (умовно назвемо їх так: А, Б, В, Г, Д, Е, Є), які за різними видами рейтингів входять до першої десятки українських банків.

Часовим інтервалом визначено 1994 рік і перший квартал поточного року із поквартальною розбивкою і використанням відповідних даних на початок кожного кварталу. Характеристики, які розглядаються далі, - **капітал і активи** - взяті з тих міркувань, що капітал є основою найважливішого показника будь-якого банку - запасу ліквідності і в банку, який стабільно працює, капітал має так же стабільно зростати, а сумарні активи - більш динамічна характеристика, яка дає об'ємне /масштабне/ уявлення про банк та про його загальну політику щодо розпорядження коштами.

Проблема обчислення доларового еквівалента при оцінці діяльності українських банків полягає в тому, що:

а/ офіційний доларовий курс карбованця в 1994 році три чверті року був завищеним, а з жовтня за допомогою УМВБ більш-менш наблизився до реального. При цьому існували ще комерційний та аукціонний курси;

б/ твердовалютна складова показників у офіційній звітності банків визначалася на конкретну дату тільки за офіційним курсом, і її частка в загальній карбованцевій сумі, як правило, невідома;

в/ інші безінфляційні складові показників банків /обладнання, нерухомість і т.ін./, виражені в карбованцях, протягом минулого року не індексувалися, і їхня частка в

загальній карбованцевій сумі також невідома.

Враховуючи вищевикладене, далі виконані такі розрахунки і побудови:

А. Показники /капітал і активи/ переведені в доларовий еквівалент за офіційним курсом на кожну конкретну дату /передбачаючи, що в цьому разі одержані в основному завищені доларові оцінки/.

Б. Аналогічно одержані занижені доларові оцінки показників через комерційний курс готівкового долара.

В. Третій вид оцінки показників виконаний у карбованцях із урахуванням поквартального наростаючого коефіцієнта інфляції.

Г. Усі три оцінки для кожного показника будь-якого банку проноормовані відповідно до даних на 1.04.1995 року і порівняні між собою в єдиних координатах. Дані на 1.04.1995 року взято як базові з двох причин:

- максимальна близькість офіційного і комерційного курсів карбованця за весь період, який розглядається;

- у звітності банків уже врахована остання індексація основних фондів.

Д. Обрано результативну криву по кожному показнику і зроблено зворотне нормування, щоб отримати середню динаміку показників у доларовому виразі.

У розрахунках використані такі дані по курсах долара і коефіцієнту інфляції:

	1.01. 1994 р.	1.04. 1994 р.	1.07. 1994 р.	1.10. 1994 р.	1.01. 1995 р.	1.04. 1995р.
Офіційний курс: тисяч карбованців за 1 долар	12,61	12,61	19,5	30,0	104,2	130,1
Середній комерційний курс: тисяч карбованців за 1 долар	34,0	40,0	44,0	67,0	132,0	150,0
/Дані з графіка семиденного тренду/						

Коефіцієнт інфляції	1,19	1,5	1,65	1,85	5,01	7,96
---------------------	------	-----	------	------	------	------

Отримані підсумкові графіки дають змогу зробити деякі висновки.

1. Різке зростання капіталу і активів у більшості банків у третьому кварталі 1994 року і такий же різкий спад у четвертому пояснюються перш за все відомим стрибком інфляції в 1994 році. Водночас, відзначена динаміка активів свідчить і про те, що банки здійснювали операції переважно в карбованцях.

У цьому зв'язку про банк В можна сказати, що цей банк або значною мірою оперував твердовалютною масою, або (і) здійснював активні операції у твердовалютному еквіваленті.

2. Динаміка активів банків у 1994 році чітко ілюструє, як формувалася /створювалася/ гіперінфляція і відповідає на старе спірне запитання: чи був початок роботи УМВБ стартом для нового витка інфляції, а чи емісійні гроші з'явилися задовго до відкриття торгів на УМВБ.

3. За результатами 1994 року і за станом на 1.04.1995 року становлять інтерес наведені нижче рейтинги досліджуваних банків. Ці рейтинги впливають із одержаних доларових еквівалентів капіталу.

Рейтинг за абсолютною величиною капіталу на 1.01.1995 р.	Рейтинг за приростом капіталу за період	
	з 1.01.1994 р. по 1.01.1995 р.	з 1.01.1994 р. по 1.04.1995 р.
1/ Банк А	Банк В /на 583 %/	Банк В /на 400%/
2/ Банк Б	Банк Є /на 184 %/	Банк Є /на 295 %/
3/ Банк В	Банк Е /на 118 %/	Банк Е /на 100 %/
4/ Банк Г	Банк Г /на 116 %/	Банк Г /на 50 %/
5/ Банк Д	Банк А /на 27,8 %/	Банк А /на 10,3 %/
6/ Банк Е	Банк Д /на 25,7 %/	Банк Б /на 2,2 %/
7/ Банк Є	Банк Б /на 8,8 %/	Банк Д /на -4,3 %/

З наведеної таблиці можна зробити висновок про послідовний поступальний розвиток комерційних банків нової хвилі під умовними назвами В, Є, Е, Г, а також про те, що темпи зростання капіталу досліджуваних банків, які активно змінюються, судячи з усього, протягом 1995 року приведуть до нової розстановки банків і за абсолютною величиною капіталу, і за авторитетом серед потенційних клієнтів.

4. Основний же висновок із розгляду динаміки активів і капіталу

банків за період із 1.01.1994 року по 1.04.1995 року такий:

поки що немає можливості назвати групу абсолютно надійних і стабільних банків в Україні навіть серед колишніх державних банків. Причому становище останніх /закритих чи відкритих акціонерних банків/ стабільне настільки, наскільки стабільні "державні грошові ріки", що їх живлять.

Спільні причини тут, мабуть, три:

- нестабільна економіка України з гіперінфляційними циклами, які повторюються;

- гегемонія державних підприємств у економіці і суспільній свідомості;

- неувага банків до твердовалютного еквівалента банківських операцій і при оцінках своєї діяльності.

5. У період перехідної економіки немає сенсу довірятися рейтингам

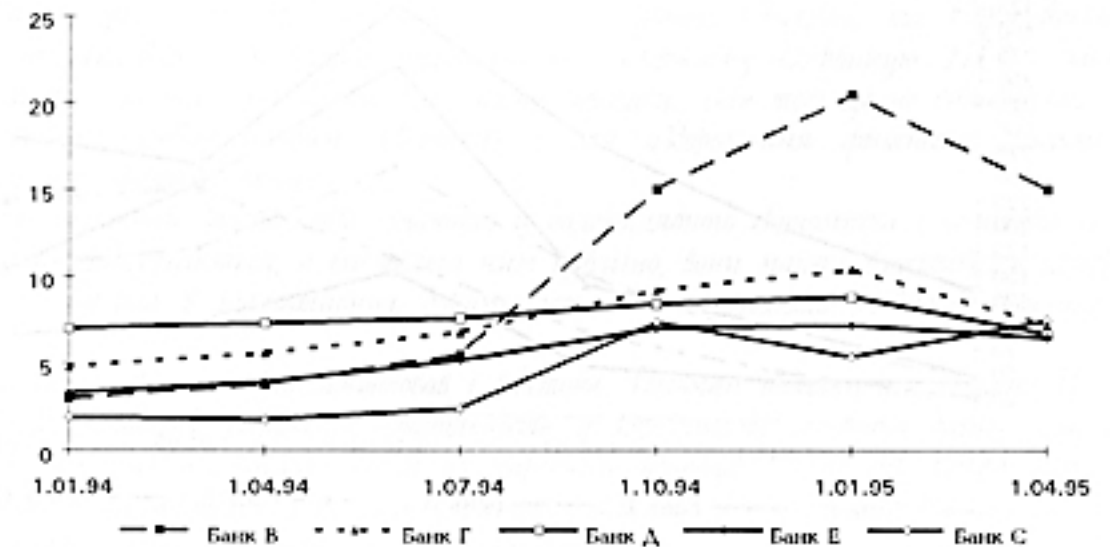
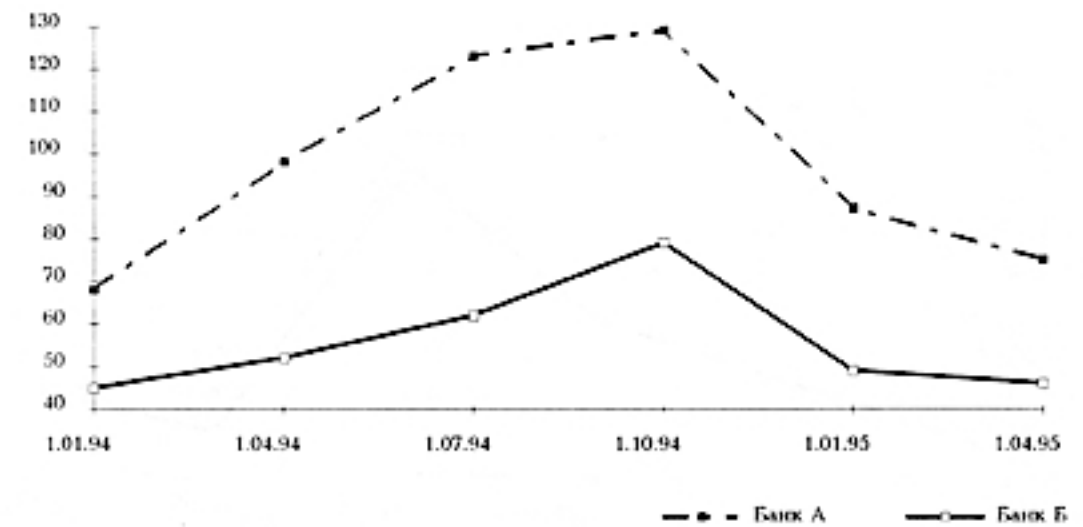
банків в абсолютних цифрах за короткий проміжок часу.

Найбільш прийнятною для клієнтів банків була б система оцінки діяльності банків на основі системи CAMEL з урахуванням коефіцієнтів стабільності зростання капіталу в твердовалютному еквіваленті за досить тривалий проміжок часу.

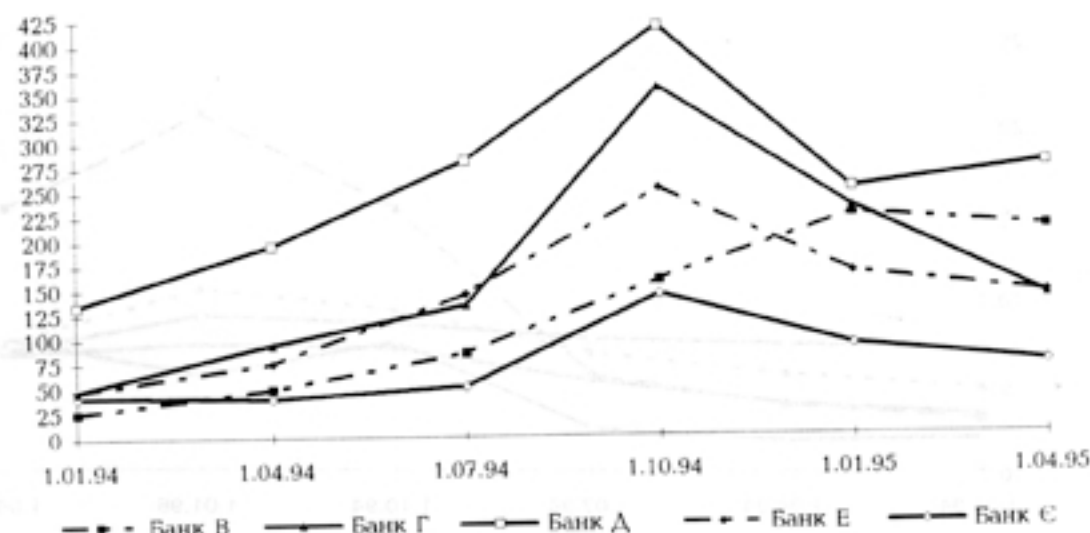
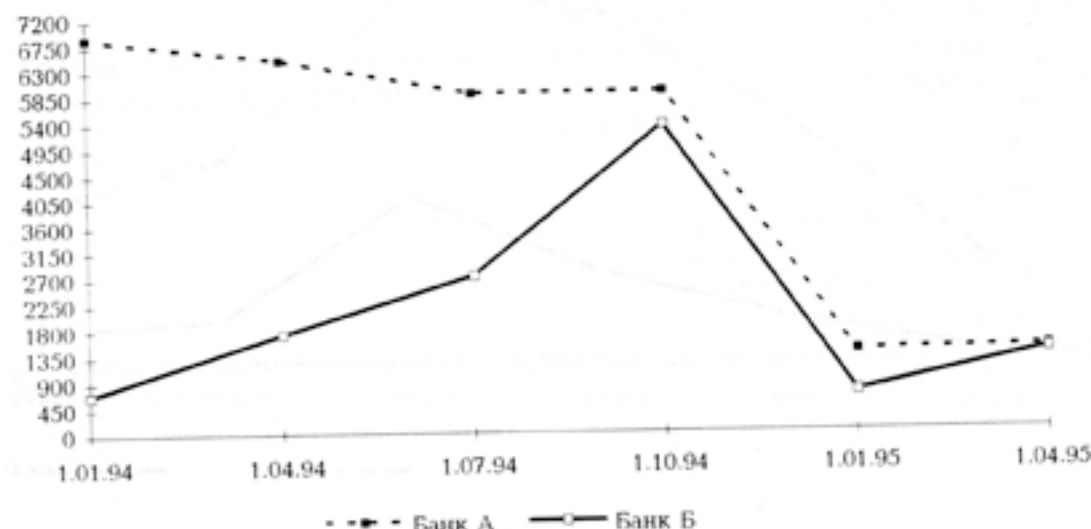
Юрій КОВАЛЕНКО,
економіст, експерт відділу прогнозування банку "Авалі"

Автор із вдячністю прийме пропозиції і зауваження для врахування їх у подальшій роботі над цією темою.

Динаміка капіталу банків у доларовому еквіваленті (\$ млн.)

Динаміка активу банків у доларовому еквіваленті (\$ млн.)

ВАДИМУ ГЕТЬМАНУ - 60

Імідж країни, її авторитет великою мірою формує центральний банк. Розвиваючись разом із молодого державою, Національний банк України уже в перші місяці після ігрового референдуму 1994 року багато зробив для зміцнення її незалежності, визнання міжнародним співтовариством. Саме в цей складний час становлення Головою Правління НБУ був Вадим Гетьман.

Поінформати, як відомо, завжди важче. Можливо, саме тому поінформати довірили йому. Бо кому із спеціалістів банківської справи не відома висока професійна репутація Гетьмана. Розпочавши трудову кар'єру старшим інспектором Запорізької обласної контори Сільгоспбанку СРСР, він виріс до голови правління Українського республіканського банку Агропромбанку СРСР, а згодом очолював правління найкрупнішого агропромислового банку "Україна". І коли в березні 1992 року Вадима Петровича призначили Головою Правління НБУ, за його плечима було майже сорок років стажу банкіра. Свій багаточисельний досвід він використав для побудови національної банківської системи та її вдосконалення. Пригадаймо хоча б той факт, що саме "за Гетьмана" в Україні почали масово утворюватися комерційні банки, без розвинутої мережі яких неможливе повноцінне функціонування економіки.

За неповний рік, коли Гетьман працював Головою Правління НБУ, Україна перейшла на розрахунки із центральними банками країн СНД ієрез кореспондентські рахунки, вступила до Міжнародного валютного фонду, Світового та Європейського банків реконструкції і розвитку, було створено Державну скарбницю НБУ. Зайве говорити про значення цих кроків для молодої держави, якій тоді ще не виповнилося й року. Багато зробив Вадим Петрович і для оздоровлення фінансової системи, вдосконалення грошового обігу.

Вадим Гетьман зажив слави знавцем і далекоглядним економістом і політиком. До його думок прислухаються, а висловлені ним публічно, вони мають властивість швидко матеріалізуватися в нормативних документах, які визначають розвиток фінансової системи.

Наполегливо й послідовно відстоював і відстоює Гетьман незалежний статус НБУ щодо інших владних структур, стабільність у керівництві головного банку країни. Відстоює не лише як банкір, але й як народний депутат, Заступник голови Комісії Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності. Велика заслуга Вадима Петровича і в створенні та налагодженні роботи Української міжбанківської валютної біржі. Нині він, до речі, голова її біржового комітету.

У творчому, неспокої і напруженій роботі зустрів свій ювілей Вадим Гетьман. Зі складових його заслуг важко виокремити щось найголовніше. Адже все, зроблене ним, однаково важливе для України, для всіх нас. Щож побажати йому і надалі такої ж плідної праці на благо незалежної України.

№ 235 від 03.02.1995 р.

Республіканському банку Криму,
обласним та по м.Києву і Київській області
управлінням Національного банку України,
комерційним банкам,
Асоціації українських банків,
ОПЕРУ Національного банку України,
Центральній розрахунковій палаті

Про порядок здійснення дебетових платежів

Надаємо роз'яснення щодо порядку застосування дебетових платежів установами Національного банку України до інших установ Національного банку України та комерційних банків відповідно до листа Національного банку України від 13.02.95 р. № 18008/45.

Підставами для здійснення безспірного стягнення та безакцептного списання коштів згідно з чинним законодавством України можуть бути:

- рішення судів і арбітражних судів;

- стаття 48 Закону України "Про банки і банківську діяльність" в редакції Закону України "Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України, що регулюють банківську діяльність" від 25.02.94 р. № 4033-XII стосовно безспірного стягнення штрафу в розмірі неправомірно одержаного доходу та вилучення з обігу фіктивних коштів;

- стаття 8 Арбітражно-процесуального кодексу України, затвердженого постановою Верховної Ради України від 06.11.91 р. № 1798-XII, про списання у безспірному порядку визнаної боржником суми за розпорядженням заявника;

- Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.93 р. № 8-93 "Про стягнення не внесених у строк податків і неподаткових платежів" із

застосуванням безспірного стягнення згідно зі статтею 7 Декрету за переліченими джерелами погашення недоїмки;

- стаття 7 Закону України "Про транспорт" від 10.11.94 р. № 232/94-ВР про безакцептне списання коштів із споживачів транспортних послуг, що доведено до установ банків в Україні листом Національного банку України від 24.02.95 р. № 234;

- Указ Президента України від 25.06.93 р. "Про заходи щодо поліпшення розрахунків за продукцію і послуги комунальних енергетичних і водопровідно-каналізаційних підприємств", порядок виконання якого доведено до установ банків в Україні листом Національного банку України від 06.07.93 р. № 22001/135;

- Указ Президента України від 16.10.93 р. № 469/93 "Про заходи щодо розрахунків за послуги зв'язку", порядок виконання якого доведено до установ банків в Україні Національним банком України листом від 23.11.93 р. № 22001/262-7009;

- постанова Верховної Ради України від 25.06.93 р. № 3324-XII "Про норматив обігу платіжних документів України" та п.5 постанови Верховної Ради України від 22.12.93 р. № 3789-XII "Про заходи щодо стабілізації соціально-еко-

номічного становища в Україні", порядок виконання яких доведено до установ банків в Україні листом Національного банку України від 11.02.94 р. № 17201/53-719 про безакцептне списання сум пені за перевищення нормативного терміну проходження платежів;

- Указ Президента України від 18.03.94 р. № 99/94 "Про деякі заходи для забезпечення виконання містом Києвом функцій столиці України", порядок виконання якого доведено до установ банків м.Києва та Київської області листом Національного банку України від 25.05.94 р. № 122 про безакцептне стягнення орендної плати за користування нежилими приміщеннями для банків м.Києва та Київської області.

Дебетові платежі між установами Національного банку України також дозволяється застосовувати з рахунків:

- № 881 "Розрахунки між установами Національного банку України за емісійно-касовими операціями" - лише в разі виконання емісійних операцій;

- № 902 "Суми, перераховані за взаємними розрахунками до з'ясування" - лише в разі виконання операцій за рахунками МФО.

Не дозволяється безакцептне списання коштів між установами Національного банку України з рахунків №№ 819, 904, 960, 970, 971, 932, 940.

Для безспірного стягнення та безакцептного списання коштів з кореспондентського рахунка комерційного банку визначається балансовий рахунок № 000904K01, з якого здійснюється дебетове списання коштів.

При цьому здійснюються такі бухгалтерські операції:

- на рівні установ Національного банку України

Дебет - 000904K01 /МФО комерційного банку/;

Кредит - 000908K01 /МФО установи Національного банку/.

Дебет - 000908K01 /МФО установи Національного банку/;

Кредит - рахунок одержувача /МФО комерційного банку/.

- на рівні комерційних банків

Дебет - відповідний рахунок комерційного банку;

Кредит - 000904K01.

У разі відсутності коштів на кореспондентському рахунку комерційного банку платіжні документи враховуються на позабалансовому рахунку 9929 "Розрахункові документи, обов'язкові до сплати". При надходженні коштів на кореспондентський рахунок комерційного банку в першу чергу сплачуються платежі до бюджету за календарною черговістю їх надходження та інші платежі за безспірним стягненням і безакцептним списанням коштів також в календарній черговості їх надходження.

Емісійні операції між установами Національного банку України регулюються Національним банком України.

Безспірне стягнення та безакцептне списання коштів установами Національного банку України застосовується до комерційних банків тільки згідно з переліченими випадками і за умови, якщо характер платежу стосується діяльності банків і ні в якому разі їх клієнтів.

В усіх інших випадках застосовувати дебетові платежі забороняється.

Заступник Голови Правління НБУ

В.М.Кравець

Затверджено
постановою Правління
Національного банку
України № 46 від 06.03.1995 р.

ПОРЯДОК НАДАННЯ КРЕДИТІВ СЕЛЯНСЬКИМ (ФЕРМЕРСЬКИМ) ГОСПОДАРСТВАМ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Селянське (фермерське) господарство є формою підприємництва громадян України, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займаються її переробкою і реалізацією.

1.2. Правовий статус селянського (фермерського) господарства визначається Законом України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про селянське (фермерське) господарство" від 22 червня 1993 року № 3312-XII.

2. КРЕДИТУВАННЯ СЕЛЯНСЬКИХ (ФЕРМЕРСЬКИХ) ГОСПОДАРСТВ

2.1. Селянське (фермерське) господарство (далі - Позичальник) може здійснювати свою діяльність за рахунок власних і позичених коштів. Позичальник звертається до комерційного банку (далі - Банк) за отриманням таких кредитів:

короткостроковий (строком до 12 місяців) - на витрати поточної виробничої діяльності (оплату товарно-матеріальних цінностей і послуг, запаси готової продукції та інші сезонні витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції);

довгостроковий (більше ніж 12 місяців) - на:

- будівництво, розширення, реконструкцію об'єктів виробничого призначення;

- придбання сільськогосподарсь-

кої техніки, транспортних засобів та обладнання;

- придбання худоби для поповнення основного стада та птиці;

- будівництво житлових будинків з надвірними будівлями;

- інші засоби і цілі довгострокового використання.

2.2. Для одержання кредиту Позичальник подає Банку заяву. Зразок заяви додається (додаток № 1).

2.3. Перед укладанням кредитного договору Банк повинен вивчити характер виробничої діяльності Позичальника, перспективи його розвитку, фінансовий стан і питання платоспроможності з точки зору можливості та доцільності надання кредиту, і особливо визначення ймовірності його своєчасного повернення.

2.4. Для цього на прохання та за розсудом Банку Позичальник разом із заявою подає на розгляд такі документи:

- засвідчені нотаріально копії договору оренди, документів, що посвідчують право власності на землю або право постійного користування землею, право оренди і тимчасового користування земельною ділянкою та інших документів, які підтверджують правомочність Позичальника в одержанні кредиту;

- обґрунтування кредитованого заходу;

- бухгалтерський та статистичний звіти, звіти про фінансові результати, декларацію про доходи та іншу звітність і матеріали для ви-

значення кредитоспроможності Позичальника.

Зважаючи на репутацію Позичальника, перелік зазначених документів може бути Банком змінений.

2.5. Кредити Позичальнику надаються у межах наявних відповідних кредитних ресурсів банку за умови платності, забезпеченості, строковості, цільового використання на підставі кредитного договору.

2.6. Конкретні умови надання кредиту (мета, розмір, порядок надання і погашення, форми забезпечення зобов'язань, процентні ставки, права і обов'язки банку і позичальника, перелік документів, необхідних для кредитування, і періодичність їх надання банку та інші умови) визначаються за згодою сторін.

Зразок кредитного договору додається (додаток № 2).

2.7. У разі надання довгострокового кредиту до кредитного договору додаються проектно-кошторисна документація, техніко-економічні обґрунтування капітальних вкладень, їх ефективності та джерел погашення кредиту.

2.8. Короткострокові і довгострокові кредити для розрахунків з підприємствами і організаціями надаються, як правило, в безготівковій формі шляхом сплати з відповідних позичкових рахунків платіжних документів за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та інші послуги.

Кредит для розрахунків з громадянами у разі необхідності може видаватися готівкою.

2.9. Видача кредиту здійснюється одноразово або в інші строки, обумовлені у кредитному договорі. Довгостроковий кредит може надаватися також поетапно, залежно від виконання будівельно-монтажних робіт та здійснення витрат.

2.10. Нові кредити у разі виникнення простроченої заборгованості Позичальнику не надаються.

3. ВИДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТУ

3.1. Для зниження ступеня ризику неповернення кредиту Банк може вимагати від Позичальника до застави додаткові види забезпечення: заставу майна (майнових прав), гарантію або поручительство та інші. Види забезпечення визначає Банк.

3.2. Забезпеченням своєчасного і повного погашення кредиту і процентів за користування ним може бути страхування відповідальності Позичальника за непогашення кредиту, а також добровільне страхування ризику непогашення кредиту. У кредитному договорі може передбачатися також зобов'язання Позичальника про страхування заставленого майна з направленням, у разі його втрати, страхових відшкодувань на погашення банківського кредиту.

3.3. Предмет застави визначається Законом України "Про заставу" від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII та Методичними рекомендаціями Національного банку України щодо застосування банками Закону України "Про заставу" від 8 жовтня 1993 року № 23015/11.

3.4. Документи, які підтверджують забезпечення зобов'язань Позичальника щодо повернення кредиту, надаються Банку при укладанні кредитного договору.

4. ПОРЯДОК ПОВЕРНЕННЯ КРЕДИТІВ БАНКУ СЕЛЯНСЬКИМИ (ФЕРМЕРСЬКИМИ) ГОСПОДАРСТВАМИ

4.1. Встановлення строків погашення кредиту має бути пов'язано

з надходженням виручки від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг) та інших доходів. За довгостроковим кредитом може бути передбачений умовний строк погашення кредиту, який надалі обов'язково переоформлюється за конкретними строками.

4.2. Погашення наданого кредиту при настанні строку платежу здійснюється в порядку, визначеному кредитним договором, шляхом списання коштів з розрахункового рахунка Позичальника згідно з оформленими строковими зобов'язаннями. Зразок зобов'язання додається (додаток № 3).

Позичальник може достроково погасити одержаний кредит своїм платіжним дорученням.

4.3. Позичальник відповідно до умов договору сплачує Банку проценти за користування кредитом, нарахування та сплата яких здійснюється згідно з Порядком нарахування, обліку, сплати та стягнення процентів і відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку в установах банків, який доведено до комерційних банків листом Національного банку України від 21 вересня 1994 року № 192.

4.4. У разі відсутності коштів на розрахунковому рахунку Позичальника сума заборгованості за кредитом, яка підлягає погашенню, відноситься на рахунок "Прострочена заборгованість за кредитами", сума нарахованих процентів - на рахунок "Несплачені в строк проценти за короткостроковими кредитами до закінчення дії договору" або "Несплачені в строк проценти за довгостроковими кредитами до закінчення дії договору".

4.5. Банк може надати відстрочку погашення кредиту під підвищений процент на строк за домовленістю сторін - у разі тимчасових фінансових ускладнень Позичаль-

ника, які виникли із незалежних від нього причин (затримка реалізації продукції тощо).

4.6. У разі непогашення Позичальником кредиту у встановлені строки або його дострокового стягнення за мотивами, які зазначені у пункті 6 "г" Методичних рекомендацій по застосуванню банками Закону України "Про заставу", Банк звертається (на підставі статті 20 Закону України "Про заставу") до арбітражного суду для звернення стягнення на заставлене Позичальником майно (майнові права) або вживає заходи щодо погашення боргу гарантом чи поручителем відповідно до чинного законодавства.

4.7. У разі втрати житлового будинку, об'єктів виробничого призначення, транспортних засобів, худоби тощо, які прийняті до застави, внаслідок пожежі або іншого стихійного лиха Банк має право на задоволення своїх претензій за рахунок страхового відшкодування, яке належить Позичальнику.

4.8. У разі неможливості повернення боргу зазначеними у пунктах 4.6 і 4.7 способами Банк для задоволення своїх претензій може звернутися з письмовою заявою до арбітражного суду для порушення справи про банкрутство боржника відповідно до Закону України "Про банкрутство" від 25 лютого 1994 року № 4036-XII та Методичних рекомендацій Національного банку України щодо застосування комерційними банками Закону України "Про банкрутство" від 21 липня 1994 року № 23012/105.

4.9. Позичальник несе відповідальність за додержання умов кредитного договору. У разі невиконання ним умов договору (використання кредиту не за цільовим призначенням, несвоєчасне його повернення тощо) Банк має право

підвищувати процентну ставку за кредит та відповідно до чинного законодавства стягувати кредит і проценти за користування ним.

4.10. У разі визнання селянського (фермерського) господарства банкрутом і припинення його діяльності кошти, виручені від продажу його майна (майнових прав), спрямовуються на задоволення пре-

тензій кредиторів за черговістю, що зазначена у Законі України "Про банкрутство" від 14 травня 1992 року № 2343-XII та Методичних рекомендаціях Національного банку України щодо застосування комерційними банками Закону України "Про банкрутство" від 21 липня 1994 року № 23012/105.

Управління підготовки нормативних актів
Національного банку України

Додаток № 1

Керівнику _____
(посада, банківська)

_____ (місто, район)

Від _____
(назва селянського (фермерського) господарства або прізвище, ім'я та по батькові індивідуального позичальника з усіма даними паспорта)

ЗАЯВА на одержання кредиту

Прошу надати кредит на _____
(призначення кредиту)

у сумі _____
(цифрами і словами)

строком _____
(місяць, років)

Дата

Підпис позичальника

Віза керівника установи
банку про дозвіл або
відмову в наданні кредиту

Додаток № 2
(зразок)**КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР**

м. _____ " _____ 199_ р.

Комерційний банк _____ (далі - Банк)
в особі _____
який діє відповідно до _____,
з одного боку,
і селянське (фермерське) господарство _____
(далі - Позичальник)
в особі _____
яке діє відповідно до Закону України "Про селянське (фермерське)
господарство", з другого боку, уклали цей договір про надання

(короткострокового, довгострокового)

на _____
(мета кредиту)**I. БАНК ЗОБОВ'ЯЗУЄТЬСЯ**

1.1. Надати Позичальнику кредит у сумі _____

(цифрами і словами)

на _____
(призначення)

строком _____
під гарантію, заставу майна (майнового права), страхування
відповідальності за непогашення кредиту _____

(назва документа, номер, дата)

1.2. Кошти за рахунок наданого кредиту спрямовувати на _____

1.3. Погашення кредиту здійснювати згідно із строковими зобов'язаннями, які є невід'ємною частиною кредитного договору, з граничним строком погашення _____
(рік, місяць)

II. ПОЗИЧАЛЬНИК ЗОБОВ'ЯЗУЄТЬСЯ

2.1. Повернути кредит у строк, визначений у пункті 1.3 цього договору.

2.2. Сплачувати за користування кредитом _____ % річних і _____ %
за прострочені кредити _____
(щомісяця або в інші строки)

не пізніше _____ числа звітнього місяця.

2.3. Забезпечувати використання одержаного кредиту за цільовим призначенням.

2.4. Надати за вимогою Банку документи, що підтверджують цільове використання кредиту, та інші документи, необхідні для контролю за фінансовим станом Позичальника (зазначити конкретні документи і періодичність їх надання).

2.5. У триденний строк повідомити Банк про зміну реквізитів, адреси та надати іншу інформацію, яка може вплинути на виконання зобов'язань за цим договором.

III. ПРАВА БАНКУ

3.1. Надавати кредит у межах ресурсів банку та коштів на кореспондентському рахунку.

3.2. Вживати заходи у встановленому чинним законодавством порядку щодо погашення Позичальником заборгованості, що не забезпечена поверненням, процентів за користування кредитом, пені та неустойки за цим договором.

3.3. Надавати Позичальнику відстрочку погашення кредиту на строк _____ місяців під підвищений процент у розмірі _____ у разі тимчасових фінансових ускладнень Позичальника, які виникли із незалежних від нього причин.

3.4. Задовольняти свої претензії за рахунок страхового відшкодування, яке належить Позичальнику, у разі втрати його майна, яке прийняте до застави, внаслідок пожежі або іншого стихійного лиха.

3.5. Здійснювати перевірки економічного та фінансового стану Позичальника, цільового використання наданого кредиту. У разі встановлення фактів запусканості обліку або нецільового використання кредиту пред'являти його до дострокового стягнення з Позичальника, стягувати штраф у розмірі _____ процентів від суми кредиту, який використано не за цільовим призначенням.

3.6. У разі несвоєчасної сплати процентів за користування кредитом стягувати з Позичальника неустойку в розмірі _____ процентів за кожний день прострочки платежу.

3.7. Припиняти в судовому порядку кредитні відносини з Позичальником у разі порушення умов договору (пункти 2.1 і 2.3), підвищення ступеня ризику в зв'язку із збитковою діяльністю, попередивши Позичальника про свій намір за _____ днів.

3.8. Використовувати право реалізації заставленого майна Позичальника.

ІV. ПРАВА ПОЗИЧАЛЬНИКА

4.1. Достроково погашати кредит із сплатою процентів за користування ним.

4.2. Достроково розривати договір з Банком, погасивши у повному обсязі заборгованість за кредитом та сплативши проценти за ним.

4.3. Порушувати клопотання щодо відстрочки погашення кредиту на строк _____ місяців у разі тимчасових фінансових ускладнень, які виникли з незалежних від нього причин.

V. ДОДАТКОВІ УМОВИ НАДАННЯ КРЕДИТУ

VI. ПОРЯДОК ДІЙ ДОГОВОРУ ТА ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ СТОРІН

6.1. Кредитний договір набирає чинності з дати його підписання Банком і Позичальником, діє до повного погашення кредиту, сплати процентів за ним та виконання інших зобов'язань, передбачених цим договором.

6.2. Спори, що виникнуть між сторонами у ході виконання договору, розглядаються арбітражним судом відповідно до чинного законодавства.

6.3. Зміна умов договору або його продовження здійснюються в порядку, передбаченому чинним законодавством, за додатковою угодою сторін, яка є невід'ємною частиною цього договору.

6.4. Цей договір складений у _____ примірниках, що мають однакову юридичну силу, по _____ примірників для кожної сторони.

6.5. Юридичні адреси і банківські реквізити сторін:

БАНК

ПОЗИЧАЛЬНИК

підпис, печатка, дата

підпис, печатка, дата

СТРОКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

" _____ " _____ 199__ р.

Позичальник

ДЕБЕТ

Сума

рах. №

Банк позичальника

Код

М. _____

КРЕДИТ

рах. №

одна тисяча дев'ятсот

_____ року
(строк платежу словами)

У разі отримання нами кредиту в сумі _____ рах. №

Вид опер...

Сплатити банку _____

Назва плат...

_____ (словами)

У разі настання строку суму зобов'язання списати

Строк плат...

з нашого у вас рахунка № _____

Меморіальний ордер № _____

Чергов.плат...

Дата видачі зобов'язання

№ банку

М.П. " _____ " _____ 199__ р.

Проведення банком
_____ 199__ р.

Підписи клієнта

Підписи банку

ВІДМІТКИ ПРО ОПЛАТУ

Дата	Сума	Підпис
------	------	--------

Роз'яснення Національного банку України

№ 242 від 27.03.1995 р.

Республіканському банку Криму,
обласним та по м.Києву і
Київській області управлінням
Національного банку України,
комерційним банкам,
Асоціації українських банків

У зв'язку з надходженням запитів щодо порядку відкриття рахунків представництвам юридичних осіб - нерезидентів, викладеного в пункті 2.14 Інструкції № 3 Національного банку України "Про порядок відкриття розрахункового, поточного та бюджетного рахунків в установах банків", роз'яснюємо, що для відкриття карбованцевого рахунка представництву юридичної особи - нерезидента необхідно отримати дозвіл Національного банку України.

Для цього до Національного банку України подається:

- заява про надання дозволу;
- копія свідоцтва про реєстрацію представництва в Міністерстві зовнішніх економічних зв'язків України, засвідчена нотаріально чи органом, що видав свідоцтво про реєстрацію;
- легалізований витяг з торговельного реєстру країни перебування про реєстрацію підприємства як юридичної особи, представництво якої засновується в Україні;
- легалізований статут /положення/ цього підприємства /порядок легалізації викладено в Інструкції № 3/;
- рішення підприємства про відкриття представництва в Україні;
- кошторис чи інший документ, на підставі якого буде здійснюватися оплата праці працівників представництва;
- наявні на момент надання дозволу ксерокопії контрактів з резидентами, на підставі яких представництвом будуть надходити кошти в карбованцях.

На підставі дозволу Національного банку України, заяви про відкриття рахунка, картки із зразками підписів, відбитком печатки та легалізованої довіреності на виконання представницьких функцій тією чи іншою особою уповноважений комерційний банк відкриває представництву юридичної особи - нерезидента рахунок типу "Н".

За розпорядженням власника рахунка валюта України з рахунка типу "Н" може бути перерахована для оплати поточних витрат, які пов'язані із забезпеченням власної діяльності представництва.

У разі, якщо власником рахунка є представництво нерезидента країни колишнього СРСР /крім Естонії/, українські карбованці можуть бути перераховані на оплату контракту, укладеного в цій валюті з нерезидентом за товарно-матеріальні цінності. Експорт товару здійснюється на загальних підставах з дотриманням вимог чинного законодавства.

Переказ коштів за кордон і купівля валюти з цього рахунка на валютно-му ринку України заборонені.

Лист Національного банку України від 17.09.92 року № 19040/727 вважати таким, що втратив чинність.

Заступник Голови Правління НБУ

О.І.Киреев

Додаток
до постанови Правління
Національного банку України
№ 53 від 14.03.1995 р.

ПОЛОЖЕННЯ про умови зберігання, обліку та погашення приватизаційних майнових сертифікатів у паперовій формі в установах банківської системи

1. Загальні положення

1.1. Положення "Про умови зберігання, обліку та погашення

приватизаційних майнових сертифікатів у паперовій формі в установах банківської системи" (далі - Положення) розроблено згідно з

Законом України "Про приватизаційні папери", Указом Президента України "Про заходи щодо введення у готівковий обіг приватизаційних майнових сертифікатів" від 27 грудня 1994 р. № 809/94.

1.2. Положення визначає умови зберігання, обліку та погашення приватизаційних майнових сертифікатів у паперовій формі в установах Ощадного банку України, комерційних банках, що обслуговують фінансових посередників, товариства покупців та комісії з продажу акцій, а також в регіональних управліннях Національного банку України, які ведуть рахунки відповідних позабюджетних фондів приватизації.

2. Умови зберігання, обліку та погашення бланків приватизаційних майнових сертифікатів в установах Ощадного банку України

2.1. Після закінчення строку видачі приватизаційних майнових сертифікатів, який встановлюється рішенням державних органів влади, операції з видачі майнових сертифікатів в установах Ощадного банку України припиняються. Залишки бланків майнових сертифікатів обанделюються і разом з реєстром за формою, що встановлена у додатку № 1, передаються до сховища. Бланки приватизаційних майнових сертифікатів, що не використані, обліковуються на позабалансовому рахунку №9753 "Бланки приватизаційних майнових сертифікатів", а зіпсовані бланки обліковуються на позабалансовому рахунку №9960.

Правила ведення цих позабалансових рахунків визначені у "Положенні про порядок видачі приватизаційних майнових сертифікатів", що затверджено наказом Національного банку України від 2.12.1994 р. №204.

Умови зберігання бланків приватизаційних майнових сертифікатів визначені чинною нормативною базою з питань емісійно-касової діяльності.

2.2. Після закінчення строку обігу приватизаційних майнових сертифікатів за розпорядженням Національного банку України установи Ощадного банку України здійснюють операції з погашення та знищення залишків бланків приватизаційних майнових сертифікатів.

2.3. Відділення Ощадного банку України на підставі даних позабалансових рахунків №№9753 та 9960 складають звіт про використання бланків сертифікатів за формою, наведеною у додатку № 2. Звіт підписується керівництвом відділення Ощадного банку, засвідчується печаткою і надсилається до регіонального управління Ощадного банку України.

Бланки сертифікатів погашаються:

- проставляється штамп "Погашено";
- вказується дата погашення;
- вирізаються кілька літер із слова "приватизаційний".

Бланки погашених приватизаційних майнових сертифікатів обанделюються і разом з реєстрами зберігаються у сховищі відділення Ощадного банку.

2.4. Регіональне управління Ощадного банку України здійснює перевірку звітів і за умови їх схвалення складає зведений звіт про використання бланків приватизаційних майнових сертифікатів. Форма цього звіту наведена у додатку № 3. Звіт підписується керівництвом регіонального управління Ощадного банку, засвідчується печаткою і надсилається до Ощадного банку України.

2.5. Ощадний банк України здійснює перевірку даних регіональних управлінь і у разі відсутності зауважень складає зведений звіт по всіх регіонах за формою, яка встановлена п.2.4. Звіт підписується керівництвом Ощадного банку і надсилається до Національного банку України.

2.6. Знищення залишків бланків приватизаційних майнових сертифікатів здійснюється установами Ощадного банку України згідно з розпорядженням Національного банку України у порядку, встановленому для знищення грошових знаків. Акти про знищення бланків надсилаються до Національного банку України.

3. Умови зберігання та обліку приватизаційних майнових сертифікатів в установах банківської системи

3.1. Облік приватизаційних майнових сертифікатів, які надійшли для наступної оплати об'єкта приватизації в установах банківської системи, здійснюється на позабалансових рахунках за окремою формою їх випуску (дема-теріалізована та паперова):

9946 - в установах комерційних банків фінансовим посередникам, товариствам покупців та комісіям з продажу акцій для акумуляції приватизаційних майнових сертифікатів;

9946 - в регіональних управліннях Національного банку України центрам сертифікатних аукціонів для наступної сплати об'єктів приватизації за рахунок приватизаційних майнових сертифікатів, що надійшли від фінансових посередників та товариств покупців за заявками з обмеженням цінових умов;

9353,9453,9553 - в регіональних управліннях Національного банку

України відповідним позабюджетним фондам приватизації для сплати за придбані об'єкти приватизації та збереження погашених приватизаційних майнових сертифікатів.

3.2. Зарахування коштів комерційним банком на позабалансовий рахунок 9946 фінансового посередника, товариства покупців та комісій з продажу акцій здійснюється на підставі приватизаційних майнових сертифікатів та реєстру в трьох примірниках (додаток № 4). Касиром банку здійснюється перевірка відповідності даних реєстру наявній кількості приватизаційних майнових сертифікатів за серіями та номерами. Засвідчені підписами службових осіб та печатками відправника й одержувача майнових сертифікатів перший і другий примірник реєстру залишаються в обслуговуючому банку, а третій - передається службовим особам відправника майнових сертифікатів.

3.3. На підставі наданих документів касир обслуговуючого банку отримує від бухгалтера перший примірник прибуткового позабалансового ордера встановленого зразка і заповнює журнал обліку приватизаційних паперів (додаток № 5).

Другий примірник прибуткового позабалансового ордера разом з першим примірником реєстру є підставою для зарахування майнових сертифікатів на позабалансовий рахунок 9946 за відповідною формою їх випуску.

Приватизаційні майнові сертифікати і другий примірник реєстру передаються до сховища, де вони обанделюються. Умови зберігання приватизаційних майнових сертифікатів визначені чинними нормативними документами з питань емісійно-касової роботи.

3.4. Комерційний банк передає

майнові сертифікати фінансовому посереднику, товариствам покупців, комісіям з продажу акцій на підставі доручення встановленого зразка та вимоги у двох примірниках із зазначенням номерів реєстрів приватизаційних майнових сертифікатів, що видаються. У разі необхідності до вимоги можуть бути включені серії та номери майнових сертифікатів.

Перші примірники вимоги та видаткового позабалансового ордера разом із дорученням надходять до каси. Другий примірник видаткового позабалансового ордера є підставою для списання вартості приватизаційних майнових сертифікатів з рахунка 9946 та зарахування на рахунок 9965.

Вартість виданих майнових сертифікатів відображається у графі "приватизаційні майнові сертифікати у розрахунках" журналу обліку приватизаційних паперів.

Другий примірник вимоги, засвідчений підписами службових осіб та печаткою установи банку, разом з приватизаційними майновими сертифікатами у паперовій формі передаються фінансовому посереднику, товариству покупців, комісії з продажу акцій.

На підставі підтвердження про прийняття банком-одержувачем майнових сертифікатів здійснюється списання коштів з рахунка 9965 і перерахування вартості майнових сертифікатів до графі "видаток" у журналі обліку приватизаційних паперів, що веде банк-відправник приватизаційних паперів.

3.5. Доставка приватизаційних майнових сертифікатів до центрів сертифікатних аукціонів здійснюється власними силами відправника майнових сертифікатів або в установленому порядку апаратом інкасації банку на підставі відповідної угоди.

3.6. Приватизаційні майнові сертифікати, що надійшли до центру сертифікатного аукціону за заявками з обмеженням цінових умов, зараховуються на позабалансовий рахунок 9946 центру сертифікатного аукціону (за паперовою формою випуску сертифікатів) у порядку, встановленому пунктами 3.2-3.3 Положення.

Третій примірник прибуткового позабалансового ордера, який засвідчений підписами службових осіб та печаткою установи банку, є підставою для списання коштів з рахунка 9965 у комерційному банку-відправнику коштів.

Видача приватизаційних майнових сертифікатів службовим особам центру сертифікатного аукціону здійснюється у порядку, визначеному у пункті 3.4 Положення.

Вартість виданих майнових сертифікатів списується з позабалансового рахунка 9946 і зараховується на позабалансовий рахунок 9965. Списання вартості майнових сертифікатів з позабалансового рахунка 9965 здійснюється при зарахуванні майнових сертифікатів, що погашені, на позабалансові рахунки відповідних позабюджетних фондів приватизації.

3.7. Приватизаційні майнові сертифікати приймаються регіональними управліннями Національного банку України за умови їх погашення, а саме:

- заповнення частини приватизаційного папера, що характеризує зміст обмінної операції, засвідчення її печаткою центру та підписами службових осіб;
- видалення кількох літер із слова "приватизаційний";
- нанесення штампу "ПОГАШЕНО 50 МЛН.КРБ." відповідним органом приватизації у разі, якщо була проіндексована балансова вартість основних фондів приватизованого об'єкта.

3.8. Регіональні управління Національного банку України, які ведуть рахунки відповідних позабюджетних фондів приватизації, приймають погашені приватизаційні майнові сертифікати разом із їх реєстром у трьох примірниках окремо за кожним об'єктом приватизації. Касир банку здійснює перевірку відповідності даних реєстру наявній кількості приватизаційних майнових сертифікатів і їх належності до вказаного об'єкта приватизації. Засвідчені підписами службових осіб та печатками відправника та одержувача майнових сертифікатів перший і другий примірники реєстру залишаються у банку, а третій - передається службовим особам центру сертифікатного аукціону.

Приватизаційні майнові сертифікати обліковуються виходячи із фактичної вартості об'єкта приватизації. При індексації вартості основних фондів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №34 від 17 січня 1995 року "Про проведення індексації основних фондів та визначення розмірів амортизаційних відрахувань на повне їх відновлення у 1995 році" номінальна вартість майнового сертифіката становить 50 млн.крб.

3.9. На підставі наданих документів службові особи банку заповнюють прибуткові позабалансові ордери встановленого зразка та журнал обліку приватизаційних паперів (додаток № 6). Прибуткові позабалансові ордери складаються у двох примірниках у разі акумуляції майнових сертифікатів центром сертифікатних аукціонів і у трьох - фінансовим посередником, товариством покупців або комісією з продажу акцій.

Перший примірник реєстру разом з другим примірником прибуткового позабалансового ордера є

підставою для зарахування погашених майнових сертифікатів на позабалансові рахунки відповідних позабюджетних фондів приватизації (9353, 9453, 9553 за паперовою формою випуску майнових сертифікатів). Третій примірник прибуткового позабалансового ордера є підтвердженням про зарахування приватизаційних майнових сертифікатів до відповідного позабюджетного фонду приватизації, на підставі якого відбувається списання коштів з рахунка 9965 у банку-відправника. У разі індексації вартості основних фондів третій примірник передається до банку-відправника коштів за номінальною вартістю майнових сертифікатів (1050 тис.крб.) Приватизаційні майнові сертифікати, що погашені, групують у пачки, обандеролюють і разом з другим примірником реєстру передають на зберігання до сховища банку.

4. Умови списання коштів з приватизаційних рахунків та знищення іменних майнових сертифікатів у паперовій формі

4.1. Кошти, що надійшли на позабалансові рахунки відповідних позабюджетних фондів приватизації, накопичуються протягом року і списуються за розпорядженням Національного банку. Списання здійснюється за умови, якщо чисельні значення відповідних позабалансових рахунків річних балансів установ банків збігаються з даними Фонду державного майна України у частині коштів, що надійшли від продажу приватизованих об'єктів.

4.2. Фонд державного майна України на вимогу регіонального управління Національного банку України надає у триденний строк підтвердження за довільною формою щодо обсягів коштів на поза-

балансових рахунках. У разі підтвердження Фондом державного майна тотожності коштів на позабалансових рахунках установи регіональних управлінь подають до Національного банку України дані про обсяги коштів на позабалансових рахунках 9353, 9453, 9553.

4.3. У разі списання коштів з позабалансових рахунків позабюджетних фондів приватизації майнові сертифікати у паперовій

формі передаються до архіву. Термін їх зберігання становить 5 років. За розпорядженням Національного банку України приватизаційні майнові сертифікати знищуються у порядку, встановленому Національним банком України для знищення грошових знаків. Протягом року списання коштів з рахунків позабюджетних фондів приватизації забороняється.

Додаток № 1

ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ

№ _____

В _____ (назва відділення Ощадного банку України)

РЕЄСТР

ЗАЛИШКІВ БЛАНКІВ ПРИВАТИЗАЦІЙНИХ МАЙНОВИХ СЕРТИФІКАТІВ

№ _____

від "_____" 199 р.

(назва відділення Ощадного банку України)

Назва приватизаційного папера _____

Загальна сума за номіналом _____ (цифрами та словами)

Загальна кількість _____ (цифрами та словами)

Дані про сертифікати, що знаходяться у пачці			
Серія сертифіката	з №	по №	Кількість сертифікатів
1	2	3	4

Усього _____

Відповідальні особи
відділення Ощадбанку

(підпис) МП

Додаток № 2

ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ

№ _____

в _____
(назва відділення Ощадного банку України)

З В І Т

про використання бланків приватизаційних майнових сертифікатів
на " _____ " _____ 199 р.

Кількість бланків приватизаційних майнових сертифікатів (тис. шт.)					
Отримано	Видано громадянам України	Зіпсовано	Втрачено	Відіслано установам Ощадбанку	Залишок
1	2	3	4	5	6

Підпис керівника
відділення Ощадного банку
" _____ " _____ 199 р.
М.П.

Додаток № 3

ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ

№ _____

в _____
(назва регіонального управління Ощадного банку України)

ЗВЕДЕНИЙ ЗВІТ

про використання бланків приватизаційних майнових сертифікатів
на " _____ " _____ 199 р.

Назви районних (регіональних) установ Ощадного банку України	Кількість бланків майнових сертифікатів (тис. шт.)					
	Отримано	Видано громадянам України	Зіпсовано	Втрачено	Відіслано установам Ощадбанку	Залишок
1	2	3	4	5	6	7

Підпис керівника
установи Ощадного банку України
" _____ " _____ 199 р.
М.П.

Додаток № 4

РЕЄСТР
ІМЕННИХ ПРИВАТИЗАЦІЙНИХ МАЙНОВИХ СЕРТИФІКАТІВ

№ _____

від " _____ " _____ 199 р.

(назва установи банківської системи)

(назва органу, що здійснює акумулювання приватизаційних паперів)

(назва об'єкта приватизації)

Назва приватизаційного папера _____
Загальна сума за номіналом _____
(цифри та словами)

Загальна кількість _____

Серія майнового сертифіката	Номер майнового сертифіката	Прізвище, ім'я та по батькові власника майнового сертифіката
1	2	3

Відправник
майнових сертифікатівОтримувач
майнових сертифікатів(підпис)
МП(підпис)
МП

У разі акумулювання приватизаційних паперів фінансовими посередниками позицію, що характеризує об'єкт приватизації, можна не заповнювати.

Додаток № 5

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ ПРИВАТИЗАЦІЙНИХ ПАПЕРІВ

(назва установи банку та його відділення)

(номер рахунку та назва приватизаційного папера)

Дата здійснення операції	Номер реєстру	Вартість приватизаційних паперів за номіналом (тис.крб.)					Підпис працівника банку
		на початок операційного дня	прихід	у розрахунках	видаток	залишок на кінець операційного дня	
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток № 6

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ ПРИВАТИЗАЦІЙНИХ ПАПЕРІВ

(назва установи банку)

(номер рахунку та назва приватизаційного паперу)

Дата здійснення операції	Номер реєстру	Вартість приватизаційних паперів (тис.крб.)			Кількість приватизаційних паперів (тис.шт.)			Підпис працівника банку
		На початок операційного дня	прихід	залишок на кінець операційного дня	На початок операційного дня	прихід	залишок на кінець операційного дня	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Особливості проведення кредитних аукціонів Національним банком України щодо надання в 1995 році державної кредитної підтримки підприємствам

З метою впорядкування надання через уповноважені комерційні банки кредитної підтримки підприємствам усіх форм власності, що здійснюють структурну перебудову та санацію виробництва, нарощують обсяги випуску та реалізації продукції, здійснюють закупівлю товарів українських виробників для подальшої реалізації споживачам, Національний банк України відповідно до Указу Президента України від 9.03.95 р. № 194/95 здійснює частковий випуск в обіг платіжних засобів через цільовий кредитний аукціон.

1. Загальні положення

1.1. До участі в цільовому кредитному аукціоні допускаються уповноважені та інші комерційні банки, що обслуговують підприємства, які потребують державної кредитної підтримки і здійснюють

структурну перебудову та санацію виробництва, нарощують обсяги випуску та реалізації продукції за переліком, узгодженим Кабінетом Міністрів України з Національним банком України.

2. Порядок відбирання комерційними банками підприємств, що потребують державної кредитної підтримки для участі в цільовому кредитному аукціоні

2.1. Комерційні банки отримують від Міжвідомчої комісії з питань санації державних підприємств узгоджений з Кабінетом Міністрів України перелік підприємств, яким надається право звертатись за кредитною підтримкою для здійснення проєктів санації виробництва, нарощування виробництва та реалізації продукції чи обсягу роздрібною торгівлі споживчої коопе-

рації, підвищення конкурентоспроможності продукції, фінансування капітальних вкладень, заходів, пов'язаних з конверсією.

2.2. Після цього комерційні банки отримують від підприємств бізнес-плани, плани структурної перебудови, санації виробництва та інші документи, які дають можливість оцінити ефективність використання коштів.

Основними критеріями відбирання підприємств для участі в цільовому кредитному аукціоні мають бути:

- потенційна прибутковість;
- наявність ринку збуту на продукцію підприємства в Україні або за її межами;
- конкурентоспроможність продукції;
- відповідність продукції, яка випускається підприємством, державним пріоритетам.

Для прийняття заявки від підприємства на купівлю коштів на цільовому кредитному аукціоні уповноважений комерційний банк на підставі балансів підприємств за останні півроку здійснює аналіз їх діяльності, експертну оцінку доцільності кредитування, наявності реальних об'єктів для застави та реальності повернення кредиту.

2.3. Комерційні банки мають право відмовити в наданні кредиту визначеним у переліку Міжвідомчої комісії з питань санації підприємств у разі, якщо вони зроблять висновок про неможливість забезпечення підприємством здійснення проєкту протягом і з умовою обов'язкового повернення кредиту в строк не більше 12 місяців з дня отримання кредиту. В цьому випадку комерційний банк готує аргументований експертний висновок і подає його підприємству і Міжвідомчій комісії з питань санації державних підприємств.

2.4. Коли уповноважений комерційний банк приймає рішення про надання кредиту та участь у цільовому кредитному аукціоні, він бере на себе цілковиту відповідальність за цільове використання отриманого підприємством кредиту та своєчасне його погашення. Пролонгація аукціонних кредитів здійснюватися не буде.

3. Порядок подання заявок для участі у кредитному аукціоні

3.1. Уповноважений комерційний банк, який після здійснення економічної експертизи підприємств-позичальників прийняв позитивне рішення і вирішив взяти участь у цільовому кредитному аукціоні, надсилає Аукціонному комітету Національного банку України заявку встановленої форми /додаток № 1/.

Комерційні банки, які бажають купити кредити на різні строки, мають подати окремо різні заявки. В кожній заявці має бути вказана ціль, сума кредиту, плата за кредит та строк використання кредиту. Кожна заявка подається в окремому конверті. Заявки надсилаються рекомендованим листом або нарочним у запечатаному конверті з поміткою "Цільовий кредитний аукціон". Одночасно надсилається повідомлення управлінню методології інструментів грошово-кредитної політики та організації рефінансування комерційних банків електронною поштою про бажання комерційного банку взяти участь у цільовому кредитному аукціоні, в якому вказуються дані згідно з додатком № 2 /підтверджений регіональним управлінням Національного банку України/.

3.2. Аукціонний комітет після розгляду отриманих від уповноважених банків заявок згідно з додатком № 2 перевіряє відповідність за-

значених у заявках підприємств тому переліку, який затверджений Міжвідомчою комісією з питань санації підприємств.

3.3. Комерційний банк має право відмовитись від купівлі кредитів на кредитному аукціоні у разі, якщо його заявку не задовольнили в повному обсязі.

4. Порядок проведення цільових кредитних аукціонів з продажу кредитів Національного банку України

4.1. На цільовому кредитному аукціоні заявки комерційних банків задовольняються на підставі оголошеної Національним банком України відсоткової ставки з врахуванням таких критеріїв: строку користування кредитом, суми заявленого кредиту, мети та ефективності використання кредиту до вичерпання запропонованої до продажу суми кредитів.

4.2. Якщо комерційний банк на цільовому кредитному аукціоні купив кредити в меншому обсязі, ніж було заявлено в заявці, то він має право на підставі вже перевірених документів підприємства подати заявку на наступний цільовий кредитний аукціон на купівлю для підприємства суми кредитів, що не була задоволена. Така заявка розглядається згідно з умовами, викладеними у п.4.1 доповнення до правил.

5. Порядок проведення розрахунків за кредити, продані на цільовому кредитному аукціоні

5.1. Національний банк України протягом трьох робочих днів з дня

проведення цільового кредитного аукціону перераховує безпосередньо або через регіональне управління Національного банку України для комерційних банків - учасників аукціону суми куплених кредитів та надсилає свідоцтва про купівлю кредитів.

5.2. Для оформлення куплених банком - учасником кредитів на цільовому кредитному аукціоні комерційний банк на підставі свідоцтва про купівлю кредитів укладає з регіональним управлінням Національного банку України кредитну угоду, де визначаються умови, строки користування, відсоткова ставка, зобов'язання щодо цільового використання та повернення кредитів, штрафні санкції у разі невиконання умов угоди.

5.3. Продані на цільовому кредитному аукціоні кошти зараховуються на кореспондентський рахунок комерційного банку з наступним відображенням на балансовому рахунку № 816 "Кредити Національного банку України, куплені на цільових кредитних аукціонах для підприємств агропромислового комплексу та державної кредитної підтримки підприємств і організацій". В межах коштів, перерахованих на рахунок № 816, комерційний банк за шифром 39 "Кредити державної підтримки" надає кредити конкретним позичальникам.

5.4. У разі виявлення нецільового використання кредиту Національний банк України має право на призупинення дії кредитної угоди з комерційними банками, а комерційні банки - з підприємствами і дострокове стягнення усієї суми наданого кредиту та відсотків за користування ним.

Аукціонний комітет Національного банку України

З а я в к а № на купівлю кредитів на закритому цільовому кредитному аукціоні

199 р.

Назва банку _____
Поштова адреса _____
Телефон _____ Телетайп _____
Кореспондентський рахунок у карбованцях № _____
в _____
Номер і дата видачі ліцензії на функціонування банку _____

Оплачений капітал банку _____ млрд.крб.
За станом на _____ 199 р.
Заборгованість за кредитами Національного банку України
Усього: _____ млрд.крб.
у тому числі за кредитами, купленими
на кредитних аукціонах _____ млрд.крб.

Кількість порушень чинного порядку формування обов'язкових резервів
Умови для участі в цільовому кредитному аукціоні

Сума купівлі, млрд.крб.	Заявлена відсоткова ставка, %	Строк, на який пла- нується купівля кредиту, днів

Підтверджуємо, що умови та правила проведення цільового кредитного аукціону нам відомі.

При купівлі кредиту на кредитному аукціоні зобов'язуємося повернути куплені кредити з процентними виплатами за ними в строк, передбачений угодою про продаж кредитів на кредитному аукціоні.

Голова Правління банку _____

Управління методології інструментів грошово-кредитної
політики і рефінансування комерційних банків
Національного банку України

З а я в к а №
на купівлю кредитів на закритому
цільовому кредитному аукціоні

" " 199 р.

Назва банку _____
Поштова адреса _____
Телефон _____ Телетайп _____
Кореспондентський рахунок у карбованцях № _____
в _____
Номер і дата видачі ліцензії на функціонування банку _____
Оплачений капітал банку _____ млрд.крб.
За станом на _____ 199 р.
Заборгованість за кредитами Національного банку України
Усього: _____ млрд.крб.
у тому числі за кредитами, купленими
на кредитних аукціонах _____ млрд.крб.

Кількість порушень чинного порядку формування обов'язкових резервів

Найменування підприємств відповідно до затвердженого Міжвідомчою комісією з питань санації підприємств переліку, які за результатами економічної експертизи можуть отримати кредити на цільовому кредитному аукціоні

Найменування підприємства _____ Мета використання кредиту _____

1. _____
2. _____
3. _____

Умови для участі в цільовому кредитному аукціоні
/стосовно кожного підприємства/

Таблиця

Назва показника	Величина
1. Вартість проекту, млрд.крб.	
2. Джерела коштів:	
- власні підприємства	
- власні банку	
- аукціонні	

Назва показника	Величина
3. Строки в днях:	
- здійснення проекту	
- користування позичкою	
- погашення позички	
4. Плата за позичку /% річних/	
5. Ефективність проекту:	
- сума збільшення обсягів реалізації продукції	
- прогнозований прибуток від реалізації	
- сума збільшення внесків до бюджету:	
а/ з прибутку	
б/ з податку на додаткову вартість	

Голова Правління банку _____

Дані підтверджую:

Начальник регіонального управління _____

№ 22017/230 від 04.04.1995р.

Республіканському банку Криму,
обласним та по м.Києву і
Київській області управлінням
Національного банку України,
комерційним банкам
Асоціації українських банків,
ОПЕРУ Національного банку України

ПРО ЗАХОДИ ЩОДО НОРМАЛІЗАЦІЇ ПЛАТІЖНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Президент України видав укази про заходи щодо нормалізації платіжної дисципліни в народному господарстві України, текст яких подається нижче:

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ "Про заходи щодо нормалізації платіжної дисципліни в народному господарстві України"

З метою нормалізації платіжної дисципліни, скорочення взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності та підвищення їх відповідальності за виконання договірних зобов'язань постановляю:

1. Установити, що установи банків виконують доручення під-

приємств, установ і організацій усіх форм власності (далі - підприємства) щодо перерахування платежів у такій черговості:

платежі на невідкладні потреби в розмірі 5 відсотків від середньоденних надходжень на розрахунковий рахунок підприємства за попе-

редній місяць, які використовуються за розпорядженням керівника підприємства;

платежі до бюджету сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до державних цільових фондів, а також розпорядження державних податкових інспекцій про безспірне стягнення не внесених у строк платежів та сум нарахованих фінансових санкцій;

платежі за безспірним стягненням та безакцептним списанням коштів. Безакцептному списанню підлягає сума кредиторської заборгованості, передусім за енергоносії, та погашення кредитів, одержаних на їх оплату. Право безакцептного списання такої суми поширюється на наявні у підприємства поточні та строкові депозити у валюті України та іноземній валюті. При цьому сплата заборгованості в іноземній валюті провадиться за офіційним курсом українського карбованця до іноземних валют на момент сплати;

інші платежі у порядку календарної черговості надходження розрахункових документів (настання строків платежів).

Національному банку України у двотижневий строк розробити механізм безакцептного списання кредиторської заборгованості підприємства.

2. Установити, що за несвоєчасну сплату заборгованості підприємства-боржники сплачують на користь кредиторів, крім суми заборгованості, пеню у розмірі 2 відсотків від суми заборгованості, а за енергоносії та електроенергію - у розмірі 3 відсотків за кожний день прострочення платежу, якщо більший розмір пені не передбачено угодою сторін.

Сплачена при цьому пеня відноситься на результати

фінансової діяльності підприємства-боржника. За таких умов керівник і головний бухгалтер відшкодовують в обов'язковому порядку витрати, яких зазнало підприємство, у розмірі трьох заробітних плат за останні півроку.

3. Установити, що органи державної виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства-боржники - суб'єкти підприємницької діяльності, засновані на державній власності, які за наявності коштів на депозитах, валютних та інших рахунках мають кредиторську заборгованість строком понад 60 днів, повинні розривати контракти з керівниками цих підприємств.

Рекомендувати спостережним радам акціонерних корпоратизованих підприємств та орендарям майна державних підприємств уживати аналогічних заходів відповідно до голів правління корпоратизованих підприємств та керівників підприємств, заснованих на умовах оренди державного майна.

4. Установити, що підприємства оптової та роздрібною торгівлі незалежно від форм власності:

перераховують інкасовану виручку від реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства, придбаних у товаровиробників агропромислового комплексу України, за вирахуванням торгової націнки, не пізніше наступного дня після дня зарахування виручки на рахунки постачальників, після чого платежі здійснюються у порядку, передбаченому статтею 1 цього Указу. У разі використання цих коштів підприємствами оптової та роздрібною торгівлі для іншої мети чи залишення їх на рахунку або проведення різного роду операцій щодо незарахування коштів на розрахункові рахунки товаровиробників агропромислового комплексу

державними податковими інспекціями у безспірному порядку стягується до місцевого бюджету штраф у розмірі 50 відсотків від сум, не перерахованих у встановлені строки зазначеним товаровиробникам;

сплачують пеню у розмірі 1,5 відсотка від суми платежу на користь товаровиробника сільськогосподарської продукції та продовольства і 1,5 відсотка від суми платежу до місцевого бюджету за кожен банківський день прострочення платежу, якщо більший розмір пені не обумовлено угодою сторін, з дальшим спрямуванням нарахованих сум на підтримку товаровиробників сільськогосподарської продукції.

5. Установити, що виручку від реалізації товарів (робіт, послуг), кошти, повернуті з депозитів, а також суми заборгованості, що надійшли від інших підприємств, у тому числі від гарантів або поручителів, підприємства мають спрямувати тільки на єдиний власний розрахунковий (поточний) рахунок (крім розрахунків, що здійснюються за спеціальними режимами згідно з рішеннями Кабінету Міністрів України і Національного банку України).

У разі виконання банком розрахункових операцій з порушенням порядку, передбаченого частиною першою цієї статті, у доход Державного бюджету України вилучаються за рахунок банку кошти у розмірі сум, перерахованих з порушенням, за рахунок його прибутку, що залишається після сплати податків.

6. Установити, що підприємства незалежно від форм власності мають повертати у п'ятиденний строк платникам помилково зараховані на їх рахунки кошти. При виявленні фактів такого порушення з керівника підприємства і головного

бухгалтера стягується до Державного бюджету України штраф у розмірі двох неоподатковуваних мінімумів заробітної плати.

7. З метою посилення контролю за рухом коштів на "ЛОРО" рахунках нерезидентів в українських банках зобов'язати уповноважені комерційні банки додержувати вимог статей 1 і 2 Закону України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті" та постійно перевіряти джерела надходжень коштів на ці рахунки.

8. Зобов'язати підприємства усіх форм власності повідомити у двотижневий строк з дня набрання чинності цього Указу обласні управління Національного банку України та державні податкові інспекції за місцем реєстрації підприємства про наявність валютних, депозитних та інших рахунків, відкритих в установах банків.

9. Міністерству енергетики і електрифікації України, Міністерству промисловості України і Міністерству вугільної промисловості України з метою скорочення суми неплатежів, які утворилися між підприємствами, що належать до сфери управління зазначених міністерств, провести в 1995 році експеримент щодо залучення посередників для вирішення цього питання шляхом укладення договорів уступки вимоги та переводу боргу.

Кабінету Міністрів України розробити у двотижневий строк порядок проведення зазначеного експерименту.

10. Визнати такими, що втратили чинність:

абзац одинадцятий статті 1 Указу Президента України від 18 березня 1994 року № 99 "Про деякі заходи для забезпечення виконання містом Києвом функцій столиці України";

Указ Президента України від 16 жовтня 1993 року № 469 "Про захо-

ди щодо розрахунків за послуги зв'язку";

Указ Президента України від 13 червня 1994 року № 296 "Про заходи щодо впорядкування розрахунків за вантажні перевезення транспортом загального користування";

Указ Президента України від 22 жовтня 1994 року № 629 "Про заходи щодо впорядкування розрахунків підприємств і організацій споживчої кооперації з постачальниками товарів народного споживання";

Указ Президента України від 17 листопада 1994 року № 678 "Про

поширення чинності Указу Президента України від 22 жовтня 1994 року № 629 на підприємства та організації військової торгівлі";

Указ Президента України від 17 листопада 1994 року № 679 "Про внесення змін до Указу Президента України від 2 червня 1994 року № 270".

11. Контроль за виконанням цього Указу покласти на Національний банк України та Головну державну податкову інспекцію України.

12. Цей Указ набирає чинності з 20 березня 1995 року.

Президент України
м. Київ
16 березня 1995 року
№ 227/95

Л.Кучма

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

"Про внесення змін і доповнень до Указу Президента України від 16 березня 1995 року № 227"

З метою подальшого вдосконалення системи взаєморозрахунків між суб'єктами підприємницької діяльності постановляю:

1. Внести до Указу Президента України від 16 березня 1995 року № 227 "Про заходи щодо нормалізації платіжної дисципліни в народному господарстві України" такі зміни і доповнення:

1/ у частині першій статті 1:

абзаци другий та третій викласти у такій редакції:

"Платежі у розмірі 10 відсотків від надходжень на розрахунковий рахунок підприємства за попередній місяць; розпорядження коштами, перерахованими за такими платежами, здійснює керівник підприємства;

платежі до бюджету сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до державних цільових фондів, а також розпорядження державних податкових інспекцій про безспірне стягнення не внесених у строк платежів та сум нарахованих фінансових санкцій, платежі за простроченою більш як 15 днів заборгованістю по заробітній платі та по прирівняних до неї платежах. У разі нестачі коштів на рахунках підприємств для повної виплати передбачених цим абзацом платежів, у тому числі за безспірними стягненнями, виплати здійснюються одночасно і пропорційно питомій вазі кожного елемента таких платежів";

в абзаці четвертому слово "передусім" вилучити;

2/ частину першу статті 2 доповнити реченням такого змісту:

"За несвоєчасну сплату заборгованості, що виникла з 10 квітня 1995 року,

підприємства-боржники сплачують на користь кредиторів, крім суми заборгованості, пеню у розмірі 0,5 відсотка від суми заборгованості, а за енергоносії та електроенергію - у розмірі 0,75 відсотка за кожний день прострочення платежу, якщо більший розмір пені не передбачено угодою сторін";

3/ частину другу статті 5 вилучити;

4/ доповнити Указ статтею 5-1 такого змісту:

"5-1. У разі виконання комерційними банками розрахункових операцій з порушенням порядку, передбаченого частиною першою статті 1 та статтею 5 цього Указу, у доход Державного бюджету України вилучаються за рахунок банку кошти у розмірі перерахованих з порушенням сум за рахунок прибутку банку, що залишається після сплати податків".

2. Цей Указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України
м. Київ
31 березня 1995 року
№ 227/95

Л.КУЧМА

Національний банк України зобов'язує установи банків прийняти укази до виконання і в практичній діяльності керуватися нижченаведеним, взявши до відома, що разом з Міністерством фінансів України прийнято спільне рішення про те, що:

- кошти бюджетних установ соціально-культурної сфери, які виділяються відповідним розпорядникам кредитів на виплату заробітної плати, нарахування на заробітну плату, виплату стипендій та харчування, не можуть обслуговуватись на погашення заборгованості соціально-культурних установ за комунально-побутові послуги;

- дія пп.1,2 Указу Президента України від 16 березня 1995 року № 227/95 на бюджетні установи та організації не поширюється;

- заробітна плата засуджених та осіб, що утримуються в лікувально-трудових профілакторіях, та нарахування на неї, відповідно до постанови Ради Міністрів УРСР від 5 лютого 1991 року № 22, є джерелом фінансування установ кримінально-

виконавчої системи Міністерства внутрішніх справ України і належать до групи бюджетних платежів. При виконанні Указу Президента України від 16 березня 1995 року № 227/95 їх черговість встановлюється відповідно до абзаца 3 статті 1.

Стаття 1.

Установи банків виконують доручення підприємств, організацій і установ у такій черговості:

1. Кошти на потреби підприємства (КПП) у розмірі 10 відсотків від надходження коштів на розрахунковий рахунок підприємства від реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг за попередній місяць. Для підприємств з сезонним характером виробництва та реалізації продукції і підприємств з тривалістю виробничого циклу понад 6 місяців розрахунок здійснюється виходячи з 1/12 річного плану реалізації продукції. При розрахунках КПП на квітень і травень 1995 року враховується обсяг бартерних операцій відповідно за березень і квітень 1995 року.

Кошти на потреби підприємства використовуються за розпорядженням керівника підприємства.

Підприємства, установи і організації в строк до 5 робочих днів поточного місяця надають до обслуговуючого банку розрахунок коштів на потреби підприємства, який обчислюється за формулою:

$$\text{КПП} = \frac{S \times 10\%}{100\%}$$

S - сума місячних надходжень коштів від реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг за попередній місяць, або 1/12 обсягу річного плану реалізації продукції.

Надані розрахунки в установі банку перевіряються і затверджуються керівником банку або за його дорученням начальником кредитного відділу.

До затвердження розрахунку на поточний місяць контроль за використанням коштів на потреби підприємства здійснюється за розрахунком на попередній місяць.

Кошти на потреби підприємства можуть бути використані як разово, так і частинами протягом поточного місяця. За заявкою керівника підприємства невикористана сума коштів може бронюватися за рахунком до кінця місяця.

Незаброньовані кошти в кінці операційного дня направляються на задоволення претензій на рахунок з дотриманням установленої черговості.

2. Доручення на внески до бюджету сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до державних цільових фондів (Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, Пенсійний фонд України, Державний інноваційний фонд, Державний фонд сприяння зайнятості населення, Фонд со-

ціального страхування, відрахування та збори на будівництво, ремонт і утримання автомобільних доріг), а також розпорядження державних податкових інспекцій про безспірне стягнення не внесених у строк платежів та сум нарахованих фінансових санкцій за ними.

Платежі підприємств, організацій і установ за наявності простроченої понад 15 днів заборгованості за заробітною платою та прирівняними до неї платежами.

До поняття "заробітна плата та прирівняні до неї платежі" слід відносити крім виплат, що сплачуються за рахунок фонду споживання, такі елементи платежів:

допомогу за тимчасовою непрацездатністю;

виплати за вагітністю і пологами;

одноразову допомогу у разі народження дитини;

допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

грошові виплати матерям (батькам), зайнятим доглядом трьох і більше дітей віком до 16 років;

допомогу за тимчасовою непрацездатністю у зв'язку з доглядом за хворою дитиною;

допомогу на дітей віком до 16 років (учнів - до 18 років);

виплати малозабезпеченим дітям до 18 років, дітям до 3-х років із Пенсійного фонду України;

виплати на харчування чорнобильців і дітей та інші виплати, передбачені Законом України "Про соціальний статус громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи";

допомогу та пенсії, що сплачуються працівникам у разі завдання шкоди їхньому здоров'ю відповідно до Закону України "Про охорону праці";

виплати на поховання;

витрати на відраджання;

стипендії.

Якщо на рахунку підприємства недостатньо коштів для повної виплати простроченої заробітної плати та перерахування вищезазначених платежів, підприємство виписує та подає до обслуговуючого банку чек на заробітну плату і платіжні доручення на внески до бюджету сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до державних цільових фондів, а також розпорядження державних податкових інспекцій про безспірне стягнення не внесених у строк платежів та сум нарахованих фінансових санкцій.

Банки забезпечують паритетну оплату простроченої заробітної плати і прирівняних до неї платежів (50 процентів наявних коштів) та доручень на внески до бюджету сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до державних цільових фондів, а також розпоряджень Державних податкових інспекцій про безспірне стягнення не внесених у строк платежів та сум нарахованих фінансових санкцій за ними (50 процентів наявних коштів).

Тобто перша половина - це сплата простроченої заробітної плати та прирівняних до неї платежів, друга половина - це виплата бюджетних та прирівняних до них платежів другої групи черговості.

Платежі в межах кожної із зазначених груп здійснюються пропорційно до питомої ваги кожного елемента таких платежів.

Усі розрахунки за платежами абзаца 3 пункту 1 Указів Президента здійснюються у сумах, кратних 1000 карбованців.

У разі відсутності коштів на рахунках клієнтів розрахункові документи установи банків зобов'язані приймати та враховувати на окремому позабалансовому рахунку 9929 "Розрахункові документи, обов'язкові до сплати". Оплата їх

повинна здійснюватися банками при надходженні коштів на рахунки платників у примусовому порядку за календарною черговістю надходження документів, які враховані на цьому рахунку.

3. Платежі за безспірним стягненням та безакцептним списанням коштів згідно з чинним законодавством України.

Підставами для здійснення безспірного стягнення та безакцептного списання коштів згідно з чинним законодавством України можуть бути виконавчі документи згідно з:

- рішенням судів і арбітражних судів;

- статтею 48 Закону України "Про банки і банківську діяльність" в редакції Закону України "Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України, що регулюють банківську діяльність" від 25.02.94р. № 4033-XII щодо безспірного стягнення штрафу в розмірі неправомірно одержаного доходу та вилучення з обігу фіктивних коштів;

- статтею 8 Арбітражно-процесуального кодексу України, затвердженого постановою Верховної Ради України від 06.11.91р. № 1798-XII про списання у безспірному порядку визнаної боржником суми за розпорядженням заявника;

- Декретом Кабінету Міністрів України від 21.01.93р. № 8-93 "Про стягнення не внесених у строк податків і неподаткових платежів" із застосуванням безспірного стягнення згідно зі статтею 7 декрету за переліченими джерелами погашення недоїмки;

- Законом України "Про транспорт" (ст.7) від 10.11.94р. № 232/94-ВР про безакцептне списання коштів із споживачів транспортних послуг, що доведено до установ банків в Україні листом

Національного банку України від 24.02.95р. № 234;

- Указом Президента України від 25.06.93р. № 235/93 "Про заходи щодо поліпшення розрахунків за продукцію і послуги комунальних, енергетичних і водопровідно-каналізаційних підприємств", порядок виконання якого доведений до установ банків в Україні листом Національного банку України від 06.07.93р. № 22001/135;

- Постановою Верховної Ради України від 25.06.93р. № 3324-XII "Про норматив обігу платіжних документів України" та п.5 Постанови Верховної Ради України від 22.12.93р. № 3789-XII "Про заходи щодо стабілізації соціально-економічного становища в Україні", порядок виконання яких доведений до установ банків в Україні листом Національного банку України від 11.02.94р. № 17201/53-719 про безакцептне списання сум пені за перевищення нормативного терміну проходження платежів;

- Указом Президента України від 17.03.95р. № 237/95 "Про заходи щодо поліпшення розрахунків за послуги, що надаються Державною службою охорони при Міністерстві внутрішніх справ України".

Також підлягають безакцептному списанню суми кредиторської заборгованості за енергоносії та погашення кредитів, одержаних на їх оплату, яке виконується установами банків у такому порядку.

Установи банків зобов'язані приймати до виконання від підприємств, організацій та установ платіжні вимоги на безакцептне списання сум кредиторської заборгованості за енергоносії та погашення кредитів, одержаних на їх оплату.

Відповідно до прийнятих у міжнародній практиці стандартів, за методологією Європейської еко-

номічної комісії ООН, енергоносіями вважаються: кам'яне і буревугілля, торф, інші види первинного твердого палива, кам'яновугільні брикети, кокс, інші види вторинного твердого палива, буровугільні і торф'яні брикети, сира нафта, газ нафтопереробки, нафтопродукти, природний газ, природні енергетичні ресурси (ядерна, гідралічна та геотермальна енергія, інші природні енергоресурси), електроенергія, теплоенергія (пара і гаряча вода).

У разі якщо платник та одержувач коштів обслуговуються в різних банках, то платіжні вимоги надсилаються банком-одержувачем коштів до банку платника спецв'язком у день їх надходження або наступного дня, якщо документи надійшли після операційного часу з включенням переліку документів у Реєстр ф.1, примірник якого з відміткою дати отримання документів підприємством кур'єрської пошти (спецв'язком) залишається в банку відправника документів.

Банк платника приймає ці документи від підприємства кур'єрської пошти (спецв'язку) на підставі примірника Реєстру ф.5 з відміткою дати їх отримання.

Банк платника, отримавши ці платіжні вимоги, при наявності коштів здійснює списання з рахунків відповідних підприємств, організацій чи установ у день їх надходження, якщо вони надійшли в операційний час, і наступного дня, якщо вони надійшли після операційного часу.

У платіжних вимогах у розділі "Підстава для оплати" повинно бути вказано: "кредиторська заборгованість за енергоносії" (вид продукції) або "кредиторська заборгованість за кредити, що надані для розрахунків за енергоносії ... карбованців".

За наявності коштів на рахунку клієнта списання кредиторської заборгованості за кредитами, наданими установами банків клієнтам, що обслуговуються, здійснюється на підставі розпорядження, завіреного керівником та головним бухгалтером даної установи банку.

У разі відсутності коштів на розрахунковому рахунку списання кредиторської заборгованості має бути здійснене з депозитного рахунка за наявності такого у підприємства у валюті України та іноземній валюті.

У таких випадках установи банків зобов'язують клієнтів-боржників протягом одного дня перерахувати відповідну суму коштів з депозитного рахунка на розрахунковий (при необхідності здійснюється конвертація за офіційним курсом українського карбованця до іноземних валют на момент сплати).

Якщо платник не здійснить у зазначений термін перерахування коштів на розрахунковий рахунок, установка банку ставить до відома податкову інспекцію, і списання коштів кредиторської заборгованості здійснюється за її розпорядженням.

У разі відсутності коштів на рахунках дебітора платіжні вимоги та розпорядження установ банків враховуються на окремому позабалансовому рахунку 9929 "Розрахункові документи, не оплачені в строк", і оплата їх повинна здійснюватись банками при надходженні коштів згідно з встановленою черговістю.

4. Інші платежі, що мають здійснюватись у порядку календарної черговості.

Стаття 2.

Передбачений першим реченням пункту 2 розмір пені за не своєчасну сплату заборгованості застосовується до заборгованості, яка виникла з 20 березня 1995 року по 9 квітня 1995 року включно. На

авансові платежі, включаючи за електроенергію та інші енергоносії, ця норма не поширюється.

Сплата пені за заборгованістю, що виникла з 10 квітня 1995 року, здійснюється у розмірі 0,5 відсотка від суми заборгованості (крім заборгованості за платежами в бюджет), а за енергоносії та електроенергію - у розмірі 0,75 відсотка за кожний день прострочення платежу на користь кредитора, що виникла з 10 квітня 1995 року. Пеня стягується в претензійно-позовному порядку.

Стаття 4.

Установи банків у позачерговому порядку виконують доручення підприємств оптової та роздрібної торгівлі (незалежно від форм власності) на перерахування товаровиробникам виручки, отриманої від реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства, що придбано у товаровиробників агропромислового комплексу України. Платіжні доручення надаються підприємствами оптової та роздрібної торгівлі не пізніше наступного дня зарахування виручки від реалізації продукції (продовольства).

У платіжному дорученні у розділі "підстава для оплати" має бути вказано: "виручка від реалізації продукції (продовольства) ... що зарахована на розрахунковий рахунок _____ (дата) ... карбованців".

Після цього усі інші платежі цих підприємств здійснюються згідно з порядком, передбаченим статтею 1 Указу Президента.

Банки також зобов'язані приймати до виконання платіжні вимоги від податкових інспекцій на стягнення до місцевого бюджету штрафу з підприємств оптової та роздрібної торгівлі незалежно від форм власності у розмірі 50 відсотків від сум, не перерахованих

в установлені строки зазначеним товаровиробникам.

У платіжних вимогах у розділі "підстава для оплати" повинно бути вказано: "штраф за нецільове використання виручки від реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства ... карбованців".

Установи банків приймають до виконання від податкової інспекції платіжні вимоги на безспірне стягнення пені в розмірі 1,5 відсотка від суми платежу до місцевого бюджету за кожен банківський день прострочення платежу.

Також товаровиробник сільськогосподарської продукції та продовольства має право на стягнення в претензійно-позовному порядку пені в розмірі 1,5 відсотка від суми простроченого платежу за кожен день прострочки на його користь, якщо більший розмір пені не обумовлено угодою сторін.

Стаття 5.

Установи банків всі грошові надходження в національній валюті України до підприємств, установ і організацій зараховують тільки на розрахунковий (поточний) рахунок за винятком розрахунків, що здійснюються за спеціальними режимами згідно з рішенням Кабінету Міністрів України і Національного банку України, та бюджетних коштів.

У разі виконання комерційними банками розрахункових операцій з порушенням порядку, передбаченого частиною першою статті 1 та статтею 5 цього Указу, в доход Державного бюджету України вилучаються за рахунок банку кошти у розмірі перерахованих з порушенням сум за рахунок прибутку банку, що залишається після сплати податків.

Стаття 6.

Повернення помилково зарахованих коштів платнику або за при-

значенням повинно бути здійснено як клієнтом, на рахунок якого зараховані кошти, так і установою банку в п'ятиденний термін з дня їх зарахування.

Повернення помилково зарахованих коштів здійснюється позачергово, оскільки вони функції платежу не виконують і до черговості платежів відношення не мають.

У разі відсутності відповідної суми на рахунку повернення коштів здійснюється в міру їх надходження.

Повернення помилково зарахованих коштів платнику здійснюється за дорученням клієнта.

Виправлення помилок в обліку установ банків здійснюється методом зворотного сторно на підставі складених виправних ордерів.

Якщо помилково зараховані кошти у вищезазначений термін не будуть повернуті, з керівника і головного бухгалтера підприємства податковою інспекцією стягується до Державного бюджету України штраф у розмірі двох неоподатковуваних мінімумів заробітної плати.

Стаття 7.

На розрахунки між резидентами і нерезидентами за експортно-імпортними операціями, які здійснюються через "ЛОРО" рахунки нерезидентів в українських банках, поширюється дія Інструкції Національного банку України "Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті за експортно-імпортними операціями за умови відстрочки платежів чи поставок" від 16.06.94р. № 139 та зміни і доповнення до неї від 24.02.95р. № 19011/649.

Стаття 8.

Установи банків зобов'язані програмно електронною поштою надати в 3-денний термін до регіонального управління Національного банку України

інформацію про наявність всіх без винятку рахунків, відкритих обслуговуючим підприємствам, організаціям і установам на даний час. Ця інформація щомісячно має бути звірена з відповідною інформацією податкової інспекції та з даними, отриманими безпосередньо від підприємств, організацій та установ.

Заступник Голови Правління НБУ

В.М.Кравець

Роз'яснення Національного банку України

№ 251 від 25.05.1995 р.

Республіканському банку Криму,
регіональним управлінням НБУ,
уповноваженим банкам,
Держексімбанку,
банку "Україна",
Промінвестбанку,
Ощадному банку,
Державній податковій інспекції,
Міністерству внутрішніх справ України

У зв'язку із закінченням розгляду документів, представлених на переєстрацію ліцензій Національного банку України на здійснення торгівлі та надання послуг з оплатою в іноземній валюті, Національний банк України встановлює:

1. Перереєстрація зазначених ліцензій та оформлення нових /перереєстрованих/ ліцензій на використання іноземної валюти як засобу платежу на території України закінчується 25.05.95 року.

2. З 01.06.95 року уповноважені банки мають право приймати від клієнтів готівкову іноземну валюту для зарахування її на валютні рахунки виключно на підставі перереєстрованих ліцензій Національного банку України.

Готівкова іноземна валюта, прийнята підприємствами, які мали право її приймати і ліцензії яких не перереєстровані, не пізніше 31 травня 1995 року має бути інкасована в уповноважені банки із зарахуванням її на рахунки підприємств.

3. Суб'єкти господарської діяльності, одержані раніше ліцензії яких не перереєстровані Національним банком України, з 01.06.95 року повинні здійснювати торгівлю та надавати послуги з оплатою виключно в національній грошовій одиниці України.

4. Починаючи з 1 червня 1995 року уповноважені банки повинні приймати виручку підприємств у готівковій іноземній валюті на відповідальне зберігання без права зарахування на валютні рахунки підприємств, ліцензії яких не пройшли перереєстрацію і не мають спеціального дозволу Національного банку України на здійснення розрахунків за готівкову іноземну валюту. При цьому уповноважені банки негайно доводять до відома

відповідних регіональних управлінь НБУ за місцем державної реєстрації підприємств інформацію про всі підприємства, які приймають готівкову іноземну валюту, порушуючи встановлену заборону.

5. Перелік перереєстрованих Національним банком України ліцензій на використання іноземної валюти як засобу платежу на території України публікується в пресі та надсилається уповноваженим банкам до 30 травня 1995 року.

6. До окремого розпорядження Національного банку України подовжується дія листа НБУ № 19029/723 від 26.04.93 року "Про порядок надання послуг з оплатою в іноземній валюті" в частині надання дозволу юридичним особам-резидентам /пункти 1, 2, 3/ використовувати іноземну валюту як засіб платежу на території України без індивідуальної ліцензії Національного банку України.

Уповноважені банки можуть, до окремого розпорядження НБУ, приймати виручку в готівковій іноземній валюті від зазначених юридичних осіб з наступним її зарахуванням на валютні рахунки підприємств.

7. Порушення вимог цієї телеграми тягне за собою відповідальність згідно зі статтею 16 Декрету Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю".

8. З 01.06.95 року дія телеграми Національного банку України від 15.05.95 року № 19011/1135 скасовується.

Просимо до 26.05.95 року довести вищезазначене до відома підприємств.

Заступник Голови Правління НБУ

О.І.Кирєєв

На терезах - валюта

Інформація за результатами торгів німецькими марками на Українській міжбанківській валютній біржі у II кварталі 1995 року

Дані в млн. DEM

Дата	Курс	Обсяг продажу	Попит	Пропозиція	Кількість банків
05.04.1995 р.	95000.000	6.254	6.237	6.254	38
12.04.1995 р.	97400.000	3.510	3.540	3.400	34
19.04.1995 р.	97400.000	3.170	3.170	3.150	28
26.04.1995 р.	97400.000	3.430	3.430	3.400	29
03.05.1995 р.	97400.000	2.460	2.450	2.470	23
10.05.1995 р.	97400.000	3.780	3.780	3.810	28
17.05.1995 р.	97000.000	5.090	4.350	5.090	34
24.05.1995 р.	97000.000	4.940	4.940	5.010	28
31.05.1995 р.	100100.000	4.340	4.480	2.350	27
01.06.1995 р.	103100.000	0.610	0.830	0.060	12
06.06.1995 р.	103000.000	2.840	2.300	2.840	21
08.06.1995 р.	103500.000	2.130	2.130	1.460	23
13.06.1995 р.	104500.000	3.240	3.240	2.300	19
15.06.1995 р.	102000.000	3.170	1.700	3.170	26
20.06.1995 р.	101000.000	2.390	1.600	2.390	20
22.06.1995 р.	101500.000	2.970	2.970	1.630	21
27.06.1995 р.	101500.000	2.450	2.420	2.450	24
29.06.1995 р.	101500.000	2.080	2.080	1.610	27

Інформація за результатами торгів доларами США на Українській міжбанківській валютній біржі у II кварталі 1995 року

Дані в млн. USD

Дата	Курс	Обсяг продажу	Попит	Пропозиція	Кількість банків
04.04.1995 р.	131000.000	24.890	25.120	23.140	45
06.04.1995 р.	132900.000	23.110	23.230	21.830	48
07.04.1995 р.	132900.000	20.950	20.700	20.950	40
11.04.1995 р.	132900.000	29.750	29.640	29.750	46
13.04.1995 р.	132900.000	24.410	24.290	24.430	46
14.04.1995 р.	132900.000	19.430	19.280	19.430	47
18.04.1995 р.	132700.000	23.910	23.570	23.910	48
20.04.1995 р.	132700.000	22.040	19.010	22.040	46

21.04.1995 р.	130100.000	16.080	9.100	16.080	41
25.04.1995 р.	128800.000	17.310	15.750	17.310	37
27.04.1995 р.	128800.000	27.470	27.400	27.470	46
28.04.1995 р.	130000.000	13.270	13.300	12.680	42
03.05.1995 р.	128600.000	11.070	4.720	19.730	40
04.05.1995 р.	128200.000	18.580	18.420	18.580	41
05.05.1995 р.	128200.000	19.650	19.650	19.520	48
06.05.1995 р.	128200.000	12.400	12.740	12.400	34
11.05.1995 р.	128200.000	28.960	28.960	28.720	49
12.05.1995 р.	128200.000	23.520	23.980	23.510	46
16.05.1995 р.	128200.000	24.260	25.470	24.240	46
18.05.1995 р.	130500.000	26.660	31.290	23.220	51
19.05.1995 р.	133200.000	19.470	23.670	11.970	45
23.05.1995 р.	133200.000	28.070	28.110	28.070	45
25.05.1995 р.	133200.000	30.940	30.930	30.940	45
26.05.1995 р.	133200.000	15.200	15.210	15.200	40
30.05.1995 р.	135800.000	34.830	35.220	23.350	49
01.06.1995 р.	138600.000	29.050	29.800	17.750	48
02.06.1995 р.	140200.000	17.640	17.790	13.220	45
05.06.1995 р.	141100.000	13.070	13.130	6.910	35
06.06.1995 р.	141100.000	20.280	20.280	19.440	49
07.06.1995 р.	144100.000	19.420	19.540	6.480	43
08.06.1995 р.	145100.000	17.380	22.550	13.730	46
09.06.1995 р.	145100.000	18.610	18.610	9.680	44
13.06.1995 р.	145100.000	12.080	11.960	12.080	37
14.06.1995 р.	145100.000	15.010	15.040	15.010	42
15.06.1995 р.	143000.000	21.760	18.110	21.860	43
16.06.1995 р.	143000.000		16.020	19.760	42
16.06.1995 р.	141500.000	19.760	16.020	19.760	42
19.06.1995 р.	141500.000	9.750	9.850	9.750	40
20.06.1995 р.	141500.000	17.910	17.860	17.910	46
21.06.1995 р.	142000.000	10.160	10.160	7.100	39
22.06.1995 р.	142000.000	16.560	16.910	16.480	45
23.06.1995 р.	142000.000	11.920	11.270	11.920	39
26.06.1995 р.	142000.000	10.240	10.200	10.240	34
27.06.1995 р.	142000.000	14.930	14.870	14.930	39
28.06.1995 р.	141500.000	11.950	10.840	12.400	40
29.06.1995 р.	141500.000	20.770	20.820	20.770	39
30.06.1995 р.	141500.000	16.220	16.260	16.220	41

Інформація за результатами торгів російськими
рублями на Українській міжбанківській валютній біржі
у II кварталі 1995 року

Дані в ман. RUR

Дата	Курс	Обсяг продажу	Попит	Пропозиція	Кількість банків
04.04.1995 р.	26.000	21199.720	14088.730	21680.240	36
05.04.1995 р.	26.000	13475.780	13458.670	13475.780	29
06.04.1995 р.	26.000	15207.570	15098.020	15207.570	39

11.04.1995 р.	26.000	23931.000	23775.000	23931.000	41
12.04.1995 р.	26.800	10827.000	10957.000	7065.000	32
13.04.1995 р.	26.800	14956.000	14813.000	14956.000	39
18.04.1995 р.	26.000	26089.000	16921.000	26266.000	40
19.04.1995 р.	26.000	13027.000	5852.000	13027.000	28
20.04.1995 р.	26.000	15169.000	15175.000	15169.000	34
25.04.1995 р.	25.500	14487.000	7468.000	16571.000	32
26.04.1995 р.	24.800	15322.000	6918.000	17043.000	37
27.04.1995 р.	24.300	15270.000	8046.000	15372.000	39
03.05.1995 р.	23.500	29287.000	10636.000	29766.000	32
04.05.1995 р.	23.000	13688.000	9857.000	16049.000	42
05.05.1995 р.	23.000	10998.000	9280.000	10998.000	25
06.05.1995 р.	23.000	8885.000	8877.000	8885.000	26
10.05.1995 р.	23.000	12383.000	12403.000	12383.000	28
11.05.1995 р.	23.200	21438.000	21587.000	18800.000	46
16.05.1995 р.	23.400	34441.000	36714.000	32011.000	43
17.05.1995 р.	23.500	18244.000	18302.000	8151.000	31
18.05.1995 р.	24.200	20881.000	21779.000	9399.000	45
23.05.1995 р.	26.200	24808.000	29471.000	24454.000	42
24.05.1995 р.	26.200	24818.000	25095.000	24818.000	29
25.05.1995 р.	26.600	23767.000	24143.000	18054.000	42
30.05.1995 р.	28.00	22522.000	53820.000	40446.000	84
31.05.1995 р.	27.3000	27359.000	20135.000	27359.000	29
01.06.1995 р.	27.600	17071.000	17776.000	10807.000	38
02.06.1995 р.	29.200	10278.000	13714.000	7313.000	31
05.06.1995 р.	28.000	9900.000	5295.000	9900.000	23
06.06.1995 р.	29.200	15112.000	17499.000	9510.000	37
07.06.1995 р.	30.200	11402.000	14307.000	7836.000	34
08.06.1995 р.	28.600	15670.000	8300.000	15873.000	35
09.06.1995 р.	28.600	14341.000	14403.000	14341.000	42
13.06.1995 р.	28.000	15979.000	9939.000	15979.000	30
14.06.1995 р.	27.400	17924.000	10945.000	17924.000	32
15.06.1995 р.	29.000	18084.000	20468.000	14160.000	33
16.06.1995 р.	27.000	19488.000	15551.000	19988.000	36
19.06.1995 р.	28.800	13353.000	14410.000	9680.000	29
20.06.1995 р.	29.000	17194.000	17727.000	16491.000	37
21.06.1995 р.	29.400	17041.000	17796.000	15955.000	33
22.06.1995 р.	28.500	19836.000	17971.000	21352.000	38
23.06.1995 р.	29.400	20653.000	22171.000	13242.000	33
26.06.1995 р.	30.000	12574.000	14777.000	8254.000	25
27.06.1995 р.	29.800	20364.000	18981.000	20578.000	30
28.06.1995 р.	28.800	20072.000	13517.000	20286.000	37
29.06.1995 р.	30.000	22147.000	24896.000	15341.000	38
30.06.1995 р.	30.010	21594.000	26810.000	21594.000	28

Інформація за результатами торгів білоруськими рублями на Українській міжбанківській валютній біржі у II кварталі 1995 року

Дані в млн. BUR

Дата	Курс	Обсяг продажу	Попит	Пропозиція	Кількість банків
03.04.1995 р.	12.000	3465.400	7234.420	3465.400	19
10.04.1995 р.	12.500	3841.000	6489.000	3134.000	19
17.04.1995 р.	10.300	8128.000	1058.000	8228.000	21
25.04.1995 р.	10.900	4966.00	5891.000	2966.000	18
04.05.1995 р.	10.900	7204.000	6616.000	7204.000	23
10.05.1995 р.	12.000	1442.000	2916.000	987.000	15
15.05.1995 р.	117400	2388.000	1875.000	2388.000	18
22.05.1995 р.	12.400	2406.000	4443.000	1406.000	20
29.05.1995 р.	12.000	3487.000	1678.000	3487.000	21
05.06.1995 р.	12.800	2345.000	5816.000	1529.000	19
07.06.1995 р.	13.100	1243.000	1814.000	1243.000	14
14.06.1995 р.	13.100	4063.000	4119.000	3413.000	22
19.06.1995 р.	12.100	2160.000	519.000	2160.000	15
21.06.1995 р.	12.300	2006.000	3782.000	2006.000	17
26.06.1995 р.	11.400	2667.000	2331.000	2710.000	12
28.06.1995 р.	12.500	1846.000	2570.000	1776.000	16